

EESTI JUDAICA BIBLIOGRAAFIA 2. OSA

Koostaja: Sirje Ess

Bibliograafia on täienduseks 2006. aastal koostatud *Eesti judaica bibliograafia* (edaspidi nimetatud 1. osa, B1) ja järgib samu koostamispõhimõtteid. Bibliograafia aineks on Eestis ilmunud trükised, mis sisaldavad teavet juutide ajaloost ja kultuurist, heebrea ja jidiši keelest, nendest ja mõnedest teistest keeltest tõlgitud kirjandusteosed, memuaarid, teadusartiklid, publikatsioonid juutluse või judaistika teemadel. Eesti ajalehtedes ilmunud artikleid bibliograafilisse nimistusse koondatud ei ole. Valikukriteeriumid: ilmumine Eestis olenemata väljaande keelest, juutlust ja judaistikat puudutav temaatika, heebrea ja jidiši keelest tõlgitud ilukirjandusteosed, juudi rahvusest Eesti autorite judaistika-teemaline ilukirjanduslik looming. Vana Testamendi käsitlusi antud bibliograafia ei kajasta. Bibliograafilised kirjed jaotatud alateemadeks: allikapublikatsioonid, statistika, Eesti juutide mälestused, vanema ja uuema juudi kirjanduse tõlked, üldkäsitlused ja populaarsed käsitlused, artiklid, üksikteemade käsitlused, Eesti juutide perioodilised väljaanded, võrguväljaanded, videosalvestised, filmid, helikandjad, televisiooni- ja raadiosaated, käsikirjalised teosed, eestlastest autorite juutluse-teemaline ilukirjanduslik looming. Tärniga* on märgitud kirjed, mille puhul koostajal ei õnnestunud täpseid andmeid leida, kuid edaspidiste otsingute hõlbustamiseks on kirje siiski bibliograafiasse kantud. Väga palju autentset materjali sisaldab Eesti Juutide Arhiivi (edaspidi EJA) materjalide nimekiri, mis on esitatud 7. aprilli 2013. a. seisuga eraldi alapeatükis. Kuna EJA- kodulehel on alateemade jaotus erinev, on bibliograafiliste kirjete ühtlustamise eesmärgil ja parema leidmise tagamiseks EJA- materjalid antud bibliograafiasse kaasatud. Teatud hulk *Eesti judaica bibliograafia 1.* osas märgitud kirjetest on esitatud ka EJA- materjalides ja neile on märgitud juurde viide vt. B1 ning kirje number. *Eesti judaica bibliograafia 2. osa* kirjetele, mida on võimalik leida ka EJA materjalide hulgast, on kirjutatud juurde internetiaadress.

Bibliograafiate koostamine on töö, mis kunagi ei saa valmis, pidevalt ilmub ja võib leida uut materjali, seepärast ei ole taotle ka antud bibliograafia koostaja lõplikku nimekirja.

Koostaja tänab asjakohaste kommentaaride, paranduste ja väga heade nõuannete eest Mark Rõbaki.

Bibliograafia 1. osas oli kirjeid 259 nimetust. Bibliograafia 2. osa algab kirjenumbriga 260.

Parandus Eesti *judaica* bibliograafia 1. osale:

213. Wilhelmson, Karl. Alfred Rosenberg ja Eesti. *Vikerkaar* 2001/ 8-9, lk. 180-187. Puudutab lk. 182 vaid 1897.a. rahvaloenduse andmeid ja märgib Tallinna juutide arvuks 2203. Tegemist on valdavalt Alfred Rosenbergist kõneleva artikliga ja ei peaks sellisena kuuluma *judaica* bibliograafia hulka. Bibliograafia koostajana olen eksinud.

1. Allikapublikatsioonid, statistika, Eesti juutide mälestused jm.

260. Baskin, Eino. *Naer läbi pisarate.* Kirjutanud Piret Tali. Toimetaja ja kujundaja Siim Saidla, keeleteimetaja Helve Hennoste. Intervjuude ümberkirjutaja Tuuli Vunk. Fotod. Tallinn, 2009, Fookus Meedia OÜ. 256 lk. Lk. 254-256 Rollid ja lavastused. Märksõnad: Memuaarid. Mälestusi kohatud teatritegelastest, etendustest, jutustusi eluseikadest ning avameelseid arutelusid enda ja oma elu üle. Vanematel juudi abielu, huppa sünagoogis. Koolielu. Juudi kombed, sabbat, košer-toit, jidiši keel, kaitsesümbolid ja palved. Klooga laager ja sugulaste saatused. Juudid estraadil.

261. Baskin, Eino. *Raudeesriide taga.* Pärnu: Perona, 1993. Bibliograafia: Eino Baskini rollid ja lavastused teatris, filmis, televisioonis ja estraadil, preemiad ja aunimetused. Koostaja Margot Visnap, kujundaja Jüri Kaarma. Lk. 358. Märksõnad: juutide emakeel, assimileerumine, nõukogude juudid, Juudi Kultuuri Seltsi asutamine 1989. Vanemate ja sugulaste saatused Teise maailmasõja ajal. Leningradi komöödiateatri direktor Mark Zaks. Juudi natuur. Katkend raamatust esitatud eesti ja vene keeles ka EJA materjalides, vt. <http://eja.pri.ee/stories/Baskin.html>

262. Beltšikov, Rafail. *Elu pärast elu.* Toimetanud Marika Koha. Tallinn: Allika, c2011. 189+ 16 lk., ill. Märksõnad: Tallinna sünagoogi ülema rabi Rafail Beltšikovi elulooraamat, mälestused vanematest, lapsepõlvest, noorusest Eesti Vabariigis, sõjaaeg, töötamine, juutide kombed ja traditsioonid, kuulsate rabide kirjutistel põhinev judaismi tutvustus.

263. Bernštein, Boriss. *Vana kaev: mälestusteraamat.* Tõlkinud, kommenteerinud ja isikunimede registriga varustanud Toomas Kall, toimetanud Mirjam Peil, kujundanud Kairi Kullasepp. Tartu, Atlex, 2009 (Leedu). 447 lk., ill. Märksõnad: Bibliograafia joonealustes märkustes. Sisaldab registrit. Originaali pealkiri *Старый колодец: книга воспоминаний.* Märksõnad: Mälestused autori lapsepõlvest ja noorusajast Odessa juutide kogukonnas, vanematest ja vanavanematest, Hanan Abramovitš Vainermannist, pogrommidest, mõtisklused nõukogude juutidest, Leo Gensist, Juri Lotmanist, antisemitismist Nõukogude Liidus ja ülikooli õppejõududest Tartus. Katkend raamatust esitatud ka EJA- materjalides vene keeles. Vt. <http://eja.pri.ee/stories/bernstein.pdf>

264. Eesti rahvastikukaotused okupatsioonide perioodil 1940- 1991. = Population losses in Estonia during foreign occupations (1940-1991). ORURKi väljaanne = ORURK publications, nr. 17. Sarjaandmed: Eesti rahvastikukaotused okupatsioonide perioodil (1940-1991). Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon, 17. **Eesti rahvastikukaotused. II/1, Saksa okupatsioon 1941-1944: hukatud ja vangistuses hukkunud = Population losses in Estonia. II/1: German occupation 1941-1944: executed and died in prison.** Koostanud Indrek Paavle. Tõlge Mari Tomingas, toimetanud Vello Salo

ja Toomas Hiio. Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon, 2002, Tartu Greif, 316 lk. Sarjaandmed: Eesti rahvastikukaotused okupatsioonide perioodil (1940-1991) = Population losses in Estonia during foreign occupations (1940-1991). ORURKi väljaanne = ORURK publications nr. 17. Eesti rahvastikukaotused okupatsioonide perioodil (1940-1991). Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon, 17. Märkused: Bibliograafia joonealustes märkustes. Rööptekst inglise keeles. Eripealkiri: Saksa okupatsioon 1941-1944: hukatud ja vangistuses hukkunud. Märksõnad: ajalugu, Saksa okupatsioon, kuriteoohvrid, rahvastikukadu, 1940-ndad, nimestikud.

265. Eesti rahva elulood, I ja II osa. Sajandi sada elulugu kahes osas. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. Koostanud Rutt Hinrikus, toimetanud Eneken Helme ja Lea Tooming, eesõnad Lennart Meri ja Rutt Hinrikus. Tallinn, Tänapäev, 2003. 510 lk. Märkus: II osa ilmunud aastatel 2000 ja 2003. 511 lk., sisaldab eestlaste elulugusid, inimesed sündinud 1926- 1992. Samast teosest ilmunud: **Eesti rahva elulood I – II. Sajandi sada elulugu kahes osas.** Kujundanud Jüri Arrak. Tänapäev, 2000. Koguteos, 1022 lk. Märksõnad: memuaarid, saja erinevast põlvkonnast inimese elulood, 1905- 1928 ja 1926-1992 sündinud inimesed. Elulugusid jutustavad : David Abramson, Esther Hanson. Katkendid raamatust esitatud ka EJA materjalides. Vt. http://eja.pri.ee/stories/Abramson_es.pdf ja <http://eja.pri.ee/stories/fira.pdf>

266. Gens, Inna. Kodud ja kujutelmad. Tõlkinud Nasta Pino, eessõna Eldar Rjazanov, toimetaja Anu Jalak. Tartu: Atlex, c2007. 200 lk. Register. Originaali pealkiri: *Дом и миружи. Нижний Новгород: ДЕКОН, 2005.* Märksõnad: Julius Genss, Vassili Katanjan, Lilja Brik, Gensside suguvõsa, vene, juudi, prantsuse kunstiteadlased, kolleksionäärid, kunstikogud, kunstiteosed, suguvõsad, perekonnad, kultuuriajalugu, eesti, Venemaa, Moskva, mälestused. Kunstiteadlasest autor räägib inimestest, fotodest, sündmustest, mälestustest ja kunstikogudest, mis seotud tema isa Julius Gensi saatusega. J. Gens oli tuntumaid bibliofiile ja kunstikogujaid sõjaeelses Eestis, teos on pühendatud autori isa ning abikaasa mälestusele. Teoses räägitakse ka autori abikaasast flmirežissöörist ja kirjanikust Vassili Katanjanist ja ämmast, legendaarsest Lily Brikist. Avasõnaks on filmilavastaja Eldar Rjazanovi pöördumine. Rikkalikult illustreeritud. Katkendid raamatust esitatud ka EJA- materjalides, vt. http://eja.pri.ee/stories/Inna%20Gens_est.pdf

267. Gens, Leo. Julius Genss 19. sajandi baltisaksa kunsti uurijana. Artiklikogumikus: **Kunstist ja kunstielust Eestis 19. sajandil.** Eesti NSV teaduste Akadeemia Ajaloo Instituut. Tallinn, 1988. Lk. 61–71. Märksõnad: kontaktid baltisaksa kunstnikega, J. Genssi kunstikogu ja memuaarid, artiklid baltisaksa kunstnikest, isikliku arhiivi materjalid, fundamentaalne bibliograafiline teos “Eesti kunsti materjale”(14 köidet).

268. Gurin, Samuel. Statistik fon der jidišer bafelkerung in esti. (Juudi vähemusrahvuse statistika Eestis). Esmatrükk Tallinn, 1936. I osa - statistika, II osa - juutide nimekirjad. Rööppealkiri heebrea keeles, osa teksti inglise keeles. Tallinn, 1936. Kordustrükk II osast: Reprint 1988 Kanada, Scarborough (Ontario): Maarjamaa, 1988. 79 lk. Nimekirjad esitatud ka EJA- materjalides, vt. Genealoogia.

269. Hazak, Gabriel. Kilde ja mõtteid: elust, ülikoolist, õigusest, poliitikast. Kujundanud Ann Gornischeff. Tallinn, Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus, 2010. 194 + 26 lk., ill. Märksõnad: Gabriel Hazaki biograafia, politoloog, jurist, esimeses osas kirjutab autor oma

elust ja tegevusest, teises osas Eesti- Venemaa suhetest. Käsitleb kaasaja teemasid, tulumaks, vabaabielu, eutanaasia, vandenõuteooriad.

270. Judaismi taskusõnastik. Koostanud Stanislav Sirel. Rakvere: S. Sirel, 2007. 152 lk. Bibliograafia. Märkused: Heebreakeelsete sõnade transkriptsioon ladina tähtedega, terminid tähestikulises järjekorras, viited ja mõistete definitsioonid. Märksõnad: 600 judaismi märksõna, viited pühakirjale, leksikon, oskussõnastik.

271. Levin, Isidor. *Minu elu- ja mõttevarast.* Toimetanud Mart Orav, eessõna Ain Kaalep. Tartu: I. Levin, 2010. 158 lk. Märkused: Sisaldab registrit. Esitrukk pealkirja all "Minu elu- ja mõttevarast. Meenutusi I" ilmus lühendatult ajakirjas *Akadeemia*, 2009/ 7- 12, lk. 1419- 2390 ja *Akadeemia* 2010/ 1, lk. 159- 176. Märksõnad: memuaarid. Läti ja Eesti juudid. Juudi noormeeste kasvatus, *bar mitsva*, *ješiva*, palverihmad ja palvetamine, hariduse tähtsusest juutidele, kodune kasvatus, *aškenazi juudid*, *jidiš*, juudi pühad ja nende tähistamine Daugavpilsis sünagoogis (*Jom Kippur*). Muljed professor Lazar Gulkowitschist ja tema loengutest. Juudi üliõpilaste organisatsioonid Tartus ja juudi üliõpilased ning õppejõud. Meenutused U. Masingust, juutide väärtuslikud raamatukogud ja kunstiteosed. Okupatsiooniaeg, vangilaagrid, sõjajärgne aeg. Katkendid esitatud ka EJA- materjalides, vt. <http://eja.pri.ee/stories/Isidor%20Levin%20elu.pdf>

272. Kaplan, Jakob. *Aruanne: mõned päevad ühe Tartu juudi elus. Looming* 1990/12. Lk.10- 114. Märkus: Täiendus I bibliograafia, vt. B1 nr.3. Lk. 10- 28 I osa. Mälestused Tartust. Lk. 29- 45 II osa Pildikesi Siberi sunnitöölaagrist. Lk. 46- 70 III Väikesed tembukesed Suvorovist Romanovini. Lk. 71-76 Rahvaste päikese jäädava loojangu päev. Lk. 78- 89 Jom Kippuri sõda. Lk. 90- 106 Meelespea minu järglastele. Lk. 107- 114 Kantonistid. Märksõnad: Tartu juudid, preestriseisus, sünagoog, *bar mitsva* ettevalmistused ja pidulik Toora lugemine sünagoogis, kantonistide hauakirjad Ahvenamaal, juudi pühade tähistamine, *hanukka*, *košer*, *peisah*, palvete nimed ja sõnad, minjan, juutide saatused erinevates maades. Katkendid esitatud ka EJA- materjalides, vt. http://eja.pri.ee/stories/Jacov_Kaplan.pdf. Vt. ka B1- 3, 4.

273. Klas, Eri. *Kes ma olen?* Tallinn, 1999. Eesti Entsüklopeediakirjastus. Toimetajad Elo Lutsepp, Endla Hint, Priit Kuusk. Kujundus Kersti Tormis. Fotod erakogust. 335 lk. III. Märksõnad: Autobiograafia. Vanaisa Jossel Gurevitsch, Tallinna Sünagoogi ülemkantor, tema loodud on ka juutide palve Eesti Vabariigi eest. Isa hukatud enne 6. okt. 1941.a. Kristalliöö mälestuskontsert 1988.a. 9. nov. Münchenis. Mälestused lapsepõlvest, muusikuteest, kohtumistest ja kontsertidest, tööd erinevate orkestritega, dirigenditööst ja elust. Rikkalikult illustreeritud. Sisaldab artikleid paljude maade muusikakriitikutelt.

274. Miljutina, Tamara. *Inimesed minu elus. (Mälestused).* Illustratsioonid. Register. Märkus: Teos pälvinud Igor Severjanini preemia 1997. Tõlge eesti keelde Maie Raitar, värsid tõlkinud Peep Ilmet. Eessõna Sergei Issakov. Tallinn, Varrak 2007. 395 lk. Kordustrükk "Inimesed minu elus" Tallinn, Eesti Päevaleht, sarjas *Akadeemia* 2010. Järelsõna Andrei Miljutin. Märksõnad: Eesti ja Peterburi haritlaskond, kultuurielu. Rahvuskultuur. Nõukogude okupatsioon, repressioonid, küüditamine. Vangilaagrid ja sunnitöö. Katkendid raamatust esitatud ka EJA- materjalides, vt. http://eja.pri.ee/stories/Miljutin_es.pdf

275. Mu kodu on Eestis: Eestimaa rahvaste elulood. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. Koostanud Volita Paklar. Toimetanud Rutt Hinrikus, kujundanud Tõnu Kaalep.

Tallinn, Tänapäev, Tartu Greif, 2009. 390 lk. Venekeelne teos: **Эстония - мой дом: жизнеописание эстоноземельцев.** Эстонский литературный музей, Биографическое общество Eesti Elulood. Составитель Волига Паклар, главный редактор Рутть Хинрикус, оформление Тыну Каалеп. Tallinn, Tänapäev, Tartu Greif 2009. **Märkus: teosest valminud helisalvestis. Vt. helisalvestised nr 489.** Märksõnad: Lk. 100- 120 Lev Judeikin. Mälestused meie suguvõsast ja minu perekonnast. Juutide elu Eestis enne Teist maailmasõda. Võru juutide kogukond, kombed ja traditsioonid, elulaad. Eestis hukatud juutide arvud. Assimileerunud juut Arkadi Levijev jutustab mälestusi oma elust. Juutlust ei puuduta. Katkend raamatust esitatud ka EJA- metrjalides, vt. http://eja.pri.ee/stories/Miljutin_es.pdf

276. Nobelist Oscarini: maailma auhindade koorekiht. Toimetaja Tiit Noorkõiv. Koostajad Tiina Mattisen, Tiit Noorkõiv, Tiina Põldaru, Aili Saks, Toomas Tamla, Urve Tammjärv, Vello Tõnso. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, c2009. 287lk., ill. Märksõnad: Esimene eestikeelne sellealane põhjalikum ülevaade. Käsitletakse rahvusvahelisi ja oma valdkonna suurimaid saavutusi. Esitatud auhinna saamise lugu ja laureaadid aastate kaupa. Kirjandus-, filmi- ja muusikaauhindade puhul nimetatud ka teosed. 1990-Astuuria printsi üksmeele auhind *sefardi* juutide kogukonna järeltulijatele, Albert Einsteini auhind, asutati 1949.a., antakse suurte saavutuste eest teoreetilise füüsika alal. Albert Einsteini medal, annab välja Šveitsi Albert Einsteini Selts silmapaistvate teaduslike avastuste või Einsteiniga seotud publikatsioonide eest. Jeruusalemma auhind- iga kahe aasta tagant Jeruusalemma raamatumessil antav auhind kirjanikule, kes oma teostes käsitlenud vabaduse, ühiskonna, poliitika ja valitsemise teemat.

277. Normet, Dagmar. Avanevad uksed... ainult võti taskus. (Mälestused). Tallinna Raamatutrükikoda 2001. 216 lk. Eesti Päevaleht 2010, sarjas Eesti mälu. Kaanejoonistus Karmo Ruusmaa, sarja kujundaja Marko Russiver. 543 lk. Katkend raamatust leitav ka: <http://eja.pri.ee/stories/normet.pdf>

278. Pant Guido. Ajatu veerel. Tallinn, Juudi muuseum, 2009. Raamatu väljaandmist on toetanud Mark Rõbak ja Eesti Juudi Muuseum. Toimetajad Artur Laast ja Iti Saks. Tekstitöötlus Julia Zautina. Trükkinud OÜ B2. Tallinn, 2009. Märksõnad: Isa Hirsch Bant' i st ja tema vennast Maxist. Poola ja Vilno juudi kogukondade elust. Elust Eestis. Juudi traditsioonid ja kombed, toitumise valmistamise viisid. Juudi seltsid ja organisatsioonid Eestis enne Teist maailmasõda. Saksa okupatsioon ja Tallinna juutide hukkamised. *Jidiš, ladiino*, heebrea keel. Kirjutis pühendatud elupäästjale Ferdinand Grubele. Katkend raamatust "Ajatu veerel"- "Жуткий конец" - отрывок из книги "На краю вечности" Гуйдо Пант, eesti, vene keeles, leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Pant1.pdf>.

279. Pinkas hakehillot. Latvia and Estonia: encyclopaedia of Jewish communities. Editor, Dov Levin in collaboration with Mordechai Neustadt ... [et al.] פנקס הקהילות לטביה ורסטוניה. *Jerusalem: Yad Vashem, The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority, 1988.* Toimetajad Levin Dov, Mordechai Neustadt. Illustratsioonid. 396 lk. Märkused: raamat heebrea keeles, rööptitel ja sisukord ka inglise keeles. Bibliograafia. Eripealkiri: *Latvia and Estonia*. Märksõnad: vähemusrahvuste (juutide) ajalugu Eestis ja Lätis.

280. Škop, Siima. Siima Škop. Autori tekst ja illustratsioonid, toimetanud Mari Karlson, kujundanud Angelika Schneider. Tallinn, Tänapäev, c2010. 190 lk., ill. Märksõnad: autobiograafia, eesti kunstnikud, raamatuillustratsioonid, album.

281. Stolovitš, Leonid. *Kohtumised elu radadel.* Vene keelest tõlkinud Aive Pevkur. Tallinn Ило, c2006. 216 lk., ill. Märksõnad: Eesti, Tartu, filosoofid, professorid, teadlased, luuletajad, kultuuritegelased, mälestused. Katkend raamatust esitatud ka EJA- materjalides, vt. http://eja.pri.ee/stories/Stolovitsh_est.pdf

282. Svitski, Kopl. *Mälestused.* Perekonna väljaanne. 2009. Heebreakeelne käsikiri: Katkendid esitatud ka EJA- materjalides, vt.: <http://eja.pri.ee/Organizations/Hashomer/Svitski%20hashomer.pdf>
<http://eja.pri.ee/Education/Svitski%20kool.pdf>

283. Tael, Eevi. *Lapse silmadega vanast Narvast.* Toimetanud Linda Uustalu, kujundanud Mari Kaljuste. Tallinn: Varrak, 2005. 180 lk., ill. Märksõnad: lapsepõlv, Narva linna ajalugu, 20. saj. 1. pool, mälestused, eestlaste suhted juutidega, juutide põhilised elukutsed, kogukonna ühtekuuluvus, elulaad.

284. Tallinna Sünaog: elu ja inimesed= Tallinn Synagogue: events and people = Таллиннская синагога: события и люди. Kujundaja Peeter Sepping. Tallinn: Eesti Juudiusu Kogudus, 2011. 63 lk., ill. Märkused: Rööptekst vene ja inglise keeles. Märksõnad: Tallinna Uus Sünaog, sakraalarhitektuur, kogudus, judaism, üritused, rituaalid, fotoalbum.

285. Väike juudi teatmik. Koostanud Stanislav Sirel. Rakvere: S. Sirel, c2007. 134 lk. Bibliograafia. Märkused: Judaismi taskusõnastiku parandatud teine trükk. Vt. 271. Märksõnad: judaismi oskussõnad, põhimõisted, leksikon.

286. Биогр. справка о Л.М.Пумпянском основана на данных биогр. слов. эстон. хоз. Деятелей. Pumpjanski, Leonid. Teoses: **Eesti majandustegelased. S.I., 1938. Lk.163.** Kaubandus-Tööstuskoja väljaanne. Toimetajad R. Berendsen P. Huik, A. Lahe, K. Mauritz, A. Mändvere, E. V. Saks, V. Simsiart, L. Veldi. Tallinn: Kaubandus-Tööstuskoda, 1938. 252 lk. Märksõnad: Eesti majandus, ettevõtjad, töösturid, kaupmehed, pankurid, biograafialeksikon. Märkused: **Leonid Pumpjanski elulugu seoses Eesti kodakondsuse saamisega arhiividokumentides:** Гос. архив Эстонии. Ф.14. Оп.15. Ед.хр.1273). Märksõnad: Leonid Pumpjanski elulugu.

287. Блюм-Руссак, Рэм. *Избранные статьи. В воспоминаниях.* Koostaja ja tõlkija eesti keelest Len Blum. Таллинн: Издательство КПД, 2005. 192 lk., ill. Märksõnad: memuaarid, filosoofia, võõrandumine, sotsiaalfilosoofia, sotsiaalsed muutused, rahvussuhted, poliitika, filosoofid, professorid, ühiskonnategelased, vabadusliikumine, juudid Eestis 20. saj., artiklikogumik, juubeliväljaanne.

288. Гордин, Хаим. *Славщиком в Сибири.* Таллин, 2005. Eestikeelse väljaande pealkiri: Parvepoisina Siberis*. (Kahjuks Elnet konsortsiumist andmeid ei leidunud.) Märksõnad: 14. juuni 1941.a. küüditamine, Gordinite perekonnast, elust Siberis. Vt. nr. 492. Katkend eesti ja vene keeles esitatud ka EJA- materjalides, vt.: http://eja.pri.ee/stories/Gordin_es.html

289. Столович, Леонид. *Мудрость. Ценность. Память: статьи. Эссе. Воспоминания: 1999-2009.* Tartu. Tallinn, Ingri, 2009. 384 lk., ill. Bibliograafia lk. 341-384 ja joonealustes märkustes. Märksõnad: Tartu Ülikool, eesti, vene, filosoofid, professorid,

õppejõud, Lotman, Juri, Kagan, Moisei, Magritz, Kurt, Iliadi, Aleksandr, Tšavtšavadze, Nikolai, Ird, Kaarel, Meri, Lennart, kultuuritegelased, ühiskonnategelased, filosoofia, väärtusfilosoofia, esteetika, Tartu, Eesti, artiklikogumikud, esseed, mälestused.

290. Вересаев В. В. В студенческие годы. В Дерпте. 1935. Avaldatud raamatus „Postitõllaga läbi Eestimaa“, Tallinn, 1971. Eesti ja vene keeles. Tõlge eesti keelde E. Jung. Fotod. 5 lk. Juudid Tartu ülikoolis ja nende suhted teistest rahvustest üliõpilastega. Korporatsioonide värvid ja reeglid. Katkend raamatust esitatud ka EJA- materjalides, leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Veresajev_est.pdf raamatu koopia.

2. Vanema ja uuema juudi kirjanduse tõlked

291. Fischer, Erica. Aimée & Jaaguar: armastuslugu. 1943. Berliin. Tõlge eesti keelde: Merle Engelkes Lember, luuletõlked ja allviited: Merle Engelkes Lember, Urve Tinnuri, Jane Vain, Anne-Mari Alver . Toimetanud Anne-Mari Alver, Jane Vain. Habaja: Kentaur, 2007. 264 lk., ill. Originaali pealkiri: *Aimée & Jaguar, Verlag Kiepenhauer & Witsch, Köln*. Märksõnad: juutide elu Saksamaal 1930- 1980 aastatel, sõjaaeg, Viin 1942, määrused Saksamaa juutide kohta 1933- 1944, deporteerimine, põgenemine ja väljaränne Palestiinasse ning USA-sse, naiste saatused, koonduslaagrid, hukatud juutide arvud. Lesbiline armastuslugu. Juudi traditsioonid. *Mišna*.

292. Jellinek, Hermann. Uriel Acosta.* Romaan jidiši keeles. Tõlge vene keelde M. Michelson. Avaldatud ajalehes *Hašahar*. Pealkirjaks: *Uriel Acosta's Leben und Lehre: ein Beitrag zur Kenntnis seiner Moral ... und zur Charakteristik der damaligen Juden*. Ilmunud Zerbst, Kummer 1847.

293. Katzir, Judith. Schlafstunde. Fellini kingad. Heebrea keelest tõlkinud ja järelsõna Kalle Kasemaa. Toimetaja Anu Saluäär, aastakäigu kujundus: Jüri Kaarma. *Loomingu Raamatukogu 1406-0515, 2009/16*. Tallinn: Kultuurileht, 2009. 80 lk Märksõnad: Originaali pealkiri *ספריסימוןקריאה הוצאת קיבוץ המאותד הספזיה ההדשה הוגדיס את הים יהודית קעיר* . Märksõnad: heebrea ilukirjandus, jutustused unistustest ja nende purunemisest, matuseliturgia, *kadiš*, leina väljendamine, *bar mitsva*, juudi kalender, hassidism, kaasaegsed iisraeli naiskirjanikud ja nende loominguteemad.

294. Seeba kuninganna mõistatused. Juudi legende ja muinasjutte. Tõlkinud Ita Saks, illustreerinud Reti Saks. Kujundus ja makett Reti Saks. Tõlge eesti keelde Aviv. Väljaandmist toetanud Eesti Kultuurkapital. Hotger, Tallinn 1998. 77 lk. Märksõnad: Daan- üks Iisraeli rahva kaheteistkümmet esivanemast, Toora, Jahve, keerub, *bar mitsva*, rabi, Talmud, *ješiva*, sünagoog, leviidid, *mikve*, kuud juudi kalendris.

295. Singer, Isaac Bashevis. Eksinud Ameerikasse. (Romaan). Tõlge inglise keelest Udo Uibo, sarja kujundus Jüri Kass. Tallinn Vagabund, 2003. Ilmunud sarjas Luukamber. Tõlgitud autori teosest *Lost in America. Doubleday & Company, Inc. Garden City, New York, 1981*. 162 lk. Märkus: Singer, I. B. kirjutab oma teosed jidiši keeles, kuid need pole alati Eestis kättesaadavad. Märksõnad: autobiograafia, väljaränne, pagulus, juudi kirjanikud, meenutused Aaron Zeitlinist, J. J. Trunkist, paasapühade seder, toidud ja paasapühade rituaalid, ortodokssed juudid, sefardid.

296. Singer, Isaac Bashevis. *Surnud moosekant.* (Novellid). Tõlge inglise keelest ja eessõna Enn Soosaar. Enn Soosaare selgitavad märkused, üle vaadanud Uku Masing. Tallinn: Perioodika, 1980 (EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda), 103 lk. Sarjast: *Loomingu Raamatukogu 1980/ 50-52 (1202- 1204)*. Tõlgitud raamatutest: *The seance and other stories; A friend of Kafka and other stories*. Märksõnad: juudi-ameerika ilukirjandus, juudi folkloor, demonid, kurjad vaimud, kabala, palved, juudi kalender ja pühade rituaalid, Gemara, Golem, hassiidid, heebrea keel, *jidiš*, sabbatikombed, sabbatitoidud, *minjan*, *huppa*, Luria, *Midraš*, *Mišna*, *Talmud*.

297. Singer, Isaac Bashevis. B. *Turu tänava Spinoza.* (Jutustused). Tõlge inglise keelest, selgitavad märkused ja järelsõna: Enn Soosaar. *Looming/5 1979. lk. 681- 692*. Lk. 692 Enn Soosaare järelsõna. Märksõnad: I. B. Singer sünd. 1904 Poolas, 1935 emigreeris Ameerika Ühendriikidesse, Nobeli kirjanduspreemia laureaat, kirjutab oma teosed jidiši keeles, kuid maailma avalikkusele saavad need tuttavaks inglise keele kaudu. Jutustus kuulub autori Poola- tsükli jutustuste hulka. Ortodokssete juutide elu, *Mišna*, *ješiva*, *košer*.

298. Singer, Israel Joshua. *Jobu-Jošė.* (Romaan). Jidiši keelest tõlkinud ja allviited koostanud Kalle Kasemaa. Tõlgitud raamatust: **פארלאג מהנוחב ננו זארק יי וינגקר רון נאמאן קאלב זיאשע**. Toimetaja Terje Kuusik, aastakäigu kujundus: Jüri Kaarma. Tallinn: Kultuurileht, 2009. 224 lk. Sarjaandmed: *Loomingu Raamatukogu, 1406-0515 ; 2009, 21-24*. Märksõnad: ameerika juudi ilukirjandus, juudi kalender, pühade tähistamine, juudi religiooniseadustik ja sellest lähtuvad kombed igapäevaelus, palvetamine, bar mitsva, juudi müstika, kabalistid, Jitshak Luria, Zohar, rabide õpetused, õnnistussõnad, košer, hassiidid.

3. Üldkäsitlused ja populaarsed käsitlused

3.1. Raamatud, brošüürid jm.

299. Elupuu. Juutide tarkusesõnad aasta igaks päevaks. Kogunud Walter Homolka ja Annette Böckler. Tõlkinud Ann Kitsnik, luuletused tõlkinud Valeeria Villandi. Tallinn: Logos, 2001. 385 lk. Originaali pealkiri: *Die Weisheit des Judentums: Gedanken für jeden Tag des Jahres*. Märksõnad: judaism, juudi pühakirjad, aforismid, tsitaate juudi rabidelt, filosoofidelt.

300. Jokton, Kopl. Juutide ajaloost Eestis. Eesti ja vene keeles. Tõlgitud käsikirjast: **די איון פון און געשטלענד געשיכטע פון און**. Tõlkinud ja koostanud Movša Michelson. Kaane kujundanud Lea Malin. Toimetanud Helju Vals. TÜ trükikoda 1992. 54 lk. Avaldatud ka EJA- materjalides, leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Jokton.pdf>

301. Juudi kultuuripärand Tartus: näitus 18. detsember 1992 - 31. jaanuar 1993 = The Jewish cultural heritage in Tartu: the exhibition Dec. 18, 1992 - Jan. 31, 1993. Eesti Rahva Muuseum, tekst: Eiki Berg. Tartu, Greif, 1992. 1 voldik (6 lk.), ill. Märkused: Rööptekst inglise keeles. Märksõnad: juudi kultuuripärand, kultuuriajalugu, näitusekataloog.

302. Juudi rahva saatus ja kangelased. Koostaja Thomas Arnroth, tõlkija Riina Aasa. Tallinn, Jeruusalemma Rahvusvahelise Kristliku Suursaatkonna Eesti Osakond, 2007. Teabetrükk, 248 lk.

303. Kuni küünal põleb. Juudi rahva tarkuse- ja õpetussõnu. Kogunud ja toimetanud Stanislav Sirel. Väljaandja Stanislav Sirel, Rakvere, P.O.Box 246. Küljendanud ja trükkinud Sõnasepp OÜ, 2004. 112 lk. Märksõnad: judaismi olemus ja rabide õpetused. Tsiteeritud ja kommenteeritud tekstid: Pirqe Abot, 26:21; Pirqe Abot, 2:9; Telihim, 15: 1-5; Tanhuma Bešala, 20; Paabeli Talmud, Megillah, 13a; Šulhan Aruh, Jorei Dea, 255:2; Paabeli Talmud, Ketubot 68a; Sefer Hassidim § 1691; Mišne Tora; Mišna Baba Batra 5, 10; Mišna, Baba Metzia, 4:10; Paabeli Talmud, Kullin, 94a; Berešit Rabbah, 48:3; Paabeli Talmud, Sanhedrin, 89b; Paabeli Talmud, Taanit, 11a; Paabeli Talmud, Kritot, 6b; Vaikra Rabba, 4:6; Šemot Rabba, 2:2; Paabeli Talmud, Berakot, 17a; Paabeli Talmud, Šabat, 25b; Berešit Rabba, 17:7; Paabeli Talmud, Nidda 45b; Paabeli Talmud, Gittin, 57a; Paabeli Talmud, Qiddušin, 70a; Mišna Jadaim, 3:5; Paabeli Talmud, Berakot, 10a; Paabeli Talmud, Sanhedrin, 19b, Paabeli Talmud, Sota, 49a; Šulhan Aruh, 143, 11; Mišne Tota, "Seadus määratsete kohta" 6:10; Paabeli Talmud, Šabat, 10b; Paabeli Talmud, Taanit 5b-6a; Zogari kommentaar, Šemot, 36; Palestiina Talmud, Ketubot, 11:3, Paabeli Talmud, Betza, 32a, Pirqe Abot, 6:3; Midraš Šemuel; Paabeli Talmud, Joma 9b; Pirqe Abot, 2:11; 3:18.

304. Laitman, Michael. Kabala alused. Tõlkinud MTÜ Eesti arengukeskus Eluallikas. Toimetaja Anneli Sihvart, kaane kujundus: Jan Garshnek. Tallinn: Pegasus, c2010. 281 lk. Originaali pealkiri: *Attaining the worlds beyond. Basic concepts in Kabbalah : expanding your inner vision.* Märksõnad: judaism, müstika, esoteerika.

305. Lehaim!: juudi naljad. Koostanud Rafael Beltšikov. Toimetanud Marika Koha, kujundanud Kristjan Allik. Tallinn, DFA kirjastus, 2010. 96 lk. Märksõnad: juudi anekdoodid

306. Rosinad saia seest: juudi rahva tarkuse- ja õpetussõnu. Kogunud ja toimetanud Stanislav Sirel, esikaane foto: Heldur Kajaste. Tallinn: Sõnasepp, 2008. 112 lk. Märksõnad: aforismid, vanasõnad, piiblihitsaadid.

307. Rikas juut (anekdoote). Koostanud M. Michelson, toimetanud M. Arold. Sarjaandmed: *Tungal 1990, nr. 13-Tungal (1989-1992).* Tartu, Tungal, 1990. 8 lk. Märksõnad: anekdoodid.

308. Saks, Elhonen. Eestlased ja juudid. Tallinn: E. Saks, B2 Eesti- 2008. Toimetaja Aili Saks, eessõna Imbi Paju, kaanefoto Heidi Tooming. 102 lk. ill., kaart. Märksõnad: juutide etniline ja kultuuriajalugu, rahvusvahemused, rahvussuhted, kultuurautonoomia, Eesti ja Iisraeli riigi suhted.

309. Vaene juut (anekdoote). Koostanud M. Michelson, toimetanud Mart Arold. Sarjaandmed: *Tungal 1990, nr. 14. -Tungal (1989-1992).* Tartu, Tungal, 1990. 8 lk. Märksõnad: anekdoodid.

310. Vseviov, David. Aja vaimud, kirjutisi 1996-2009. Tallinn: Valgus, 2009. Raamatu väljaandmist toetas Eesti Kultuurkapital. Toimetanud Ruth Laane ja Sirje Laidre. Kujundanud Kersti Tormis. 417 lk. Märksõnad: juutlus, juudi kultuur, kombed, kaasaegne Tallinna Uus Sünagoog, sugulaste saatused, kibitsikultuur, holokaust, Jeruusalemma tähendus maailmale ja juutidele. Jidišikeelne kultuur, lk. 334- 336 käsitus Eesti Telefilmis 1997.a. valminud Dorian Supini filmist „Ja saagu teid palju“, lk. 340- 341 hinnang Daniel Katzi filmile „Perekondlik sündmus“. Eesti juudid tänapäeval. Katkend raamatust avaldatud ka EJA- materjalides, vt. <http://eja.pri.ee/stories/Vseviov%20tutvus.pdf>

311. Еврейская жизнь в Таллинне. Информация о программах 9-10.2007. Märksõnad: juudi kogukonna kultuurielu programm 2007.a.

312. Иваск, Удо. Еврейская периодическая печать в России: Материалы для истории еврейской журналистики. Society of Friends of the Jiddish Scientific Institute, Estonia. Вып. 1. Eessõna autor ja kirjastaja Julius Genss. Таллинн, В. Бейлинсон 1935. 104 lk. Märkused: Väljaanne vene keeles. 300 eks. Sisaldab registrit. Märksõnad: juudi perioodikaväljaanded, ajakirjandusajalugu, bibliograafiad. Välja antud ka 144 lk. käsikiri samast teosest.

313. Левин, Александр. Vis vitalis: стихи. Составление, редактирование, вступительная статья Людмила Глушковская, послесловие Тамара Нымм, иллюстрации Наталия Паульсен. Таллинн, Авенариус 1998. 101 lk., ill. Märksõnad: ilukirjandus, luuletused.

314. Мы живем в Эстонии. (Обзор.) Г. Голуб, Л. Голуб, Р. Григорян... и др. Составители М. Очаковская, Р. Блюм, В. Литвинов, О. Самородный. Таллинн: Гос. канцелярия ЭР, 1993. 72 lk. Märksõnad: Eesti loodus, majandus, sotsiaalne areng, rahvused.

315. Столович, Леонид. Философия. Эстетика. Смех. Санкт-Петербург, Тарту, 1999. 383 lk., ill. Märkused: Bibliograafia lk. 341-383 ja joonealustes märkustes. Märksõnad: Kant, Immanuel, eesti, filosoofia, saksa filosoofid, väärtused (filos.), väärtusfilosoofia, esteetika, huumor, esseekogumik, personaalnimestik.

316. Столович, Леонид. Размышления: стихи, афоризмы, эссе. Художник Татьяна Хелдна. Tallinn, Tartu: Ingri, 2007. 160 lk., ill. Märksõnad: ilukirjandus, luuletused, aforismid, esseed.

317. Таллинские тетради: литературно-художественный сборник: повести, стихи, рассказы, очерки. Таллин: Ээсти раамат, 1976-1978. Ilumissagedus: kord kahe aasta jooksul. Toimetaja Г. Скульский (nr.1). Koostaja Б. Штейн (nr.1). Esimene kõide nummerdamata. Märksõnad: ilukirjandus, luuletused, jutustused, publitsistika, antoloogiad.

318. Труды по философии. 8. Редактор Р. Блюмц. Тарту: Тартуский государственный университет, 1965. 211 lk. Sarjaandmed: *Tartu Riikliku Ülikooli toimetised, vihik 165 = Ученые записки Тартуского государственного университета, вып. 165.* Bibliograafia. Märksõnad: filosoofia-alased tööd.

3. 2. Artiklid jm.

319. Donskis, Leonidas. Vandenõuteooria kui „teise“ demoniseerimine. Karl Popperi vandenõuteooria kontseptsioon. Ingliseelsest käsikirjast tõlkinud Kaisa Kaer. *Vikerkaar* 2002/8-9, lk. 103- 116. Märksõnad: vandenõuteooriad juutide vastu keskajal, Leedu juudi kogukond enne Teist maailmasõda, Venemaa juutide süüdistamised, rahvusteadvuse muutused, juudid põlisrahvaste silmis kui võõrapärasuse esindajad ja pahatahtlikkuse kandjad.

320. Eesti juutlus. Ülevaateartikkel. Ajakirjas "*Shalom*" *Le Magazin Juif Européen. Das Europäische Jüdische Magazin. The European Jewish Times* - vol. XXXVIII, Automne 2002

Tishri 5763. Estonie. Artiklite pealkirjad: Esti Pea Rabi, Dov Levin- Un sort partigulier, La cercle de Staline, Isaac Sermann- Combat it enjustice, Efraim Zuroff- Confronter lepassé! Märkus: ajakirja pealkirjad esitatud kirjes muutmata kujul. Puudusid leheküljenumbrid. Andmed leitud <http://www.shalom-magazine.com/>.

321. Heltzer, Mihhail. Iisraeli arhiivi materjale Eesti ja juutide suhete kohta. Eesti TA Toimetised: Humanitaar- ja Sotsiaalteadused, 41, 1992, lk. 299- 300. Märksõnad: Leib Jaffe 1926.a. Eesti külastus, sionistlik organisatsioon *Keren Hayessod*, emigreerumine Palestiinasse, kõnekoosolek, kindral Laidoneri kõne stenogramm ja tõlge saksa keelde.

322. Kasekamp Andres. Vapsid ja vähemusrahvused. KLEIO Ajaloo ajakiri, Tartu Ülikooli ajaloo osakonna ajakiri (*Klio. Geschichtszeitschrift. Zeitschrift des Geschichtsdepartments der Universität Dorpat*), Tartu. (19) 1997/ v. 1-4 (19-22). Lk. 11- 14. Märksõnad: kultuurautonoomia taotlemise võimalustest 1920. a. aastatel.

323. Nodel, Emanuel. Estonia: nation on the Anvil. New York: Bookman Associates, 1963. 207 lk. Bibliograafia., registrid. Sisaldab artiklit: **Life and death of Estonian Jewry.** Ettekanne esitatud 11.-14. mail 1972.a. toimunud Balti konverentsil Toronto ülikoolis. Konverentsimaterjalid trükitud: *Baltic history.* Editors Arvidis Ziedonis, William L. Winter, Mardi Valgemäe, published by Columbus. Ohio, Association for the Advancement of Baltic Studies, 1974. Märksõnad: esimesed juudid Eestis, kantonistid ja juudi kogukonna moodustumine, juutide elu Eestis Venemaa tsaaride ajal, Eesti Vabadussõda ja juudi kogukonna elu Eesti Vabariigis, kultuurautonoomia, judaistika õppetool Tartu ülikoolis, nõukogude ja saksa okupatsioonid, deporteeritud ja hukatud juutide arvud, 1945- 1960 Eestisse sisserännanud juutide arv, juutide elu nõukogude Eestis. Avaldatud: <http://eja.pri.ee/history/Nodel.pdf>.

324. Verschik, Anna. Juudi motiivid Viivi Luige loomingus. Tartu Ülikool, Kultuuriteaduste ja kunstide instituut *Studia litteraria estonica* 9. Looming – olemise kehtestamine: Viivi Luik. Tartu Ülikooli kirjastus, 2007. Toimetaja Arne Merilai. Abitoimetajad Ele Süvalep ja Kersti Unt. Küljendaja Aive Maasalu. Kujundaja Kalle Paalits. Kaanefoto autor Karin Kaljuläte. 287 lk. Ettekande tekst Tartu Ülikooli ja Eesti Kirjanike Liidu konverentsil „Looming- olemise kehtestamine: Viivi luik 60.“ (4. nov. 2006.a.). Lk. 185- 192. Lk 193: *Jewish motives in the work of Viivi Luik.*

4. Üksikteemade käsitletlused

4.1. Monograafiad, brošüürid ja artiklikogumikud

325. Aassalu, Heino. Esitantsija Elena Poznjak-Kõlar. Illustratsioonid, fotod. Eesti Teatriliit, 1995. Tallinn, Ühiselu. 172 lk. Märksõnad: juudi rahvusest baleriini biograafia.

326. Ainulaadne näitus holokaustist "EXODUS - juudi rahva ajalugu". Näituseesitus, 2007. Tallinn, Jeruusalemma Rahvusvahelise Kristliku Suursaatkonna Eesti osakond, 2006. Ill. Tallinn, Teabetrükk. 42 lk. Märksõnad: holokaust, koonduslaagrid, antisemitism, juutide ajalugu.

327. Album Academicum Universitatis Tartuensis 1918-1944. 1. Registrid. Rööppealkirjad: The directory of the Student Body of the Tartu University in 1918-1944. 1 = Matrikel der Universität Tartu 1918-1944. 1. Tartu Ülikool, Eesti Ajalooarhiiv, Eesti Teadusfond. Koostanud Lauri Lindström, Toomas Hiio (töörühma juhid) jt. Toimetuskolleegium Villu Tamul jt. Tõlge inglise keelde: Krista Vogelberg, Meelis Leesik jt. Eessõna Villu Tamul. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1994. 517 lk. Bibliograafia lk. 511-516. Rööptekst inglise ja saksa keeles. Märksõnad: Tartu Ülikool, üliõpilased, Eesti, 20. saj. 1. pool, registrid, nimestikud.

328. Album Academicum Universitatis Tartuensis 1918-1944. 2, Tartu Ülikooli 1919-1929 immatrikuleeritud üliõpilased, matriklinumbrid 1-10191 = The directory of the Student Body of the Tartu University in 1918-1944. 2 = Matrikel der Universität Tartu 1918-1944. 2 .Tartu Ülikool, Eesti Ajalooarhiiv, Eesti Teadusfond. Koostanud Lauri Lindström, Toomas Hiio (töörühma juhid) jt. Toimetuskolleegium Villu Tamul jt. Tõlge inglise keelde Krista Vogelberg, Meelis Leesik jt. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1994. 558 lk. Märksõnad:Tartu Ülikool, üliõpilased, Eesti, 20. saj. 1. pool, 1910-ndad, 1920-ndad, registrid, nimestikud. Eripealkiri: Tartu Ülikooli 1919-1929 immatrikuleeritud üliõpilased, matriklinumbrid 1-10191.

329. Album Academicum Universitatis Tartuensis 1918- 1944. 3. Tartu Ülikooli 1929-1944 immatrikuleeritud üliõpilased, matriklinumbrid 10192- 19953. 1918.a. II semestril immatrikuleeritud üliõpilased= The directory of the Student Body of the Tartu University in 1918- 1944. 3. Tartu Ülikool, Eesti Ajalooarhiiv, Eesti Teadusfond. Koostanud Lauri Lindström, Toomas Hiio (töörühma juhid) jt. Toimetuskolleegium Villu Tamul jt. Tõlge inglise keelde Krista Vogelberg, Meelis Leesik jt. Tartu Ülikooli Kirjastus 1994, Tallinna Raamatutrükikoda. 527 lk. Märksõnad:Tartu Ülikool, üliõpilased, Eesti, 1918- 1944, registrid, nimestikud. Eripealkiri: Tartu Ülikooli 1919-1929 immatrikuleeritud üliõpilased, matriklinumbrid 10192- 19953.

330. Anne Franki aegne muusika - Eesti Rahvusraamatukogu 21/1/2007. Brošüür. Märksõnad: Euroopa holokausti mälestuspäeva kontsert “Anne Franki aegne muusika”. Natside poolt tagakiusatud Hollandi heliloojate loomingut esitavad Hollandi flötist Eleonore Pameijer ja pianist Marcel Worms. Amsterdami kultuurielu enne Teist maailmasõda, juudi kogukond selles linnas. Kontserdi korraldajaiks Eesti juudi kogukond ja Jeruusalemma rahvusvahelise kristliku suursaatkonna Eesti osakond.

331. Aumere, Helga. Anna Ekston - nimi Eesti kultuuris: 1908-1992. Toimetanud Kalju Haan, kujundanud Kersti Tormis. Tallinn: Eesti Teatriliit, 2004. Ill. 91 lk. Väljaandmist toetanud Eesti Kultuurkapitali näitekunsti sihtkapital. Fotod: Teatri- ja muusikamuuseumi kogudest. Lisa: A. Ekstoni Eestis lavastatud balletid ja tantsuseaded. Märksõnad: Anna Ekston kuulub Tallinna Epsteinide suguvõsa neljandasse põlvkonda, vanaisa oli üks Eesti esimestest juutidest. Eestlaste ja juutide suhetest, rahvusest tingitud võõrandumisest ja maailmavaatest. Raamatu 1. ptk leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Culture/ekston.pdf>

332. Bassel, Naftoli. Rahvuskirjandus ja maailmakirjandus. Tallinn: Eesti Raamat, 1972. 91 lk. Sarjaandmed: Kultuuriülikool. Bibliograafia lk. 87-89. Märksõnad: maailmakirjandus, rahvuskirjandus, kirjandusteadus.

333. Bernštein, Boris. Raam ja koondumispunkt. Avaldatud kogumikus **Vikerkaar 20: valik esseesid 1986-2005**. Koostaja Märt Väljataga, kujundanud Jüri Kaarma. Vene keelest tõlkinud Jüri Ojamaa. Tallinn: Kultuurileht, 2006. 541 lk. Bibliograafia ja register. Märksõnad: kultuur, ajalugu, filosoofia, publitsistika, esseed. Lk. 48- 57 Boris Bernšteini artikkel.

334. Dor va Dor. (Põlvest põlve.)* –Eesti Juudi kogukonna keskuse brošüür.

335. Genss, Julius. Udo Ivask ja tema tegevus raamatumärkide harrastajana. Illustratsioonid U. Ivask. Tallinn: 1941. 14+ 3 lk. ill. Märkused: 150 eks. Märksõnad: Eesti raamatuteadlased, bibliofiilid, eksliibrised.

336. Haridusinstituutsioonid Eestis keskajast kuni 1917. aastani: ajaloolised instituutsioonid Eestis keskajast kuni 1917. aastani. Koostajad Allan Liim, Väino Sirk, Elmar Ernits jt. Tartu: Eesti Rahvusarhiiv, 1999. 273 lk., ill. Märkused: Tiitellehe pöördel ka autorid Toomas Hiio, Lea Leppik, Tõnu Tannberg, Tiina Kala, Tõnis Lukas, Katrin Roosileht, Mati Laur. Bibliograafia artiklite lõpus. Registrid. Märksõnad: koolid, järelevalve, haridusajalugu, kooliajalugu, teatmik.

337. Holokaust: õppematerjal: (allikad, õppeülesanded, mälestused, teabetekstid). Koostaja: Mare Oja. Tekstid: Ruth Bettina Birn jt. Inglisekeelsed tekstid tõlkinud Toomas Hiio jt. Toimetanud Toomas Hiio, kujundanud Olger Tali. Eesti Ajalooõpetajate Selts, 2007. 143 lk. III. **Холокост: учебное пособие: (источники, учебные задания, воспоминания, информационные тексты).** Тексты: Рут Беттина Бирн, Тоомас Хийо, Март Канд. Eesti Ajalooõpetajate Selts, 2007. 160 lk. Märksõnad: holokausti teema käsitlemisest, holokausti üleelanute mälestused, dokumendid.

338. Iisrael ja Palestiina: individuaal- ja rühmatöid ajalootunniks. Koostanud Andra Kalda, toimetanud Katrin Martsik. Kaardid ja skeemid: Aide Peinar. Tallinn, Avita 2006. 31 lk.

339. Julius Genssi raamatukogu kataloog. The Julius Genss Library of Art. I. Book about books I. Koostaja ja eessõna: J. Genss. Tallinn, Libris 1939. 160 lk., ill. Venekeelne väljaanne: **Генс, Юлиус. Каталог библиотеки и собрания Юлия Генса. Ч. 1.** Библиография. Книговедение. Справочники. Таллинн, Либрис 1939. 160 lk. 101 illustratsiooni. Märkused: Reproduktsioonide autorid Адамсон-Эрик, А. Бах, А. Ваббе, Э. Виральт, Ф. Збер-Зильберберг, И. Келер, А. Лайго, Г. Мугасто, Э. Таска, В. Тимм, Тувенин, И. Фридландер, С. Юдовин. Trükitud 130 eks., neist 30 eks. D. Bette-Punga ofordiga. Märksõnad: bibliograafia, raamatuteadus, teatmeteos, bibliofiili erakogu, raamatukataloogid.

340. Julius Genssi raamatukogu kataloog. I osa, Estika, raamatuasjandus, bibliograafia, raamatukoguteadus. Koostaja J. Genss. Tallinn, Libris 1939. 14 lk.

341. Julius Genssi raamatukogu kataloog. I osa, Kirjandus eksliibriste kohta. Koostaja Julius Genss. Illustratsioonid. Tallinn, Libris 1939. 15 lk.

342. Kull, Martin S., pseud. Tartu koonduslaager: meie ühine halb uni? Toimetanud Valdek Kiiver, kujundanud ja küljendanud Arvo Rebane. Tartu: Eesti Ajalookirjastus, 2010.

128 lk., ill. Märksõnad: Juhan Jüriste, Karl Linnas, Ervin Viks, Eduard Kõrgvee, Tartu koonduslaager, Ameerika Ühendriikide Justiitsministeeriumi eriuurimisamet, sõjakuriteod, kohtuasjad, kohtumenetlused, mälestused.

343. Kuuseoks, Ada. *Maestra Anna Klas 100*. Tallinn: A. Kuuseoks, 2012. 120 lk. + DVD. Märksõnad: biograafia, muusika, mälestused õpilastelt, kolleegidelt, poeg Eri Klasilt, õpilaste nimekiri, DVD-l esineb Anna Klas koos Bruno Lukiga.

344. Langer, Georg M. *Rabi, kelle üle taevas naeris: hassiidide lugusid*. Tõlge ja autoritativustus Kalle Kasemaa. Toimetanud Sirli Lember, illustreerinud Katrin Vahimets, kujundanud Maarja Vannas. Tartu: Johannes Esto Ühing, c2009. 159 lk., ill. Märkused: Tõlgitud raamatust: *Der Rabbi, über den der Himmel lachte. Die schönsten Geschichten der Chassidim*. Märksõnad: judaism, hassidism, rabid, müstitsism, heebrea ilukirjandus, legendid. Autor jutustab hassiididelt kuulnud lugusid edasi ehedalt, rahvapäraselt ja hassiididele omaselt, lugudes on nõiduslikkust, rõõmu maise ja ülemaise ühendusest, huumorit, Toora õpetussõnad, õnnistused ja needused.

345. Lepik, Hanno. *Julius Genss ja ekslibristika*. Märkused: Välja antud 50 nummerdatud ja signeeritud eksemplari. Illustratsioonid. Bibliograafia lk. 37-38. Tallinn: H. Lepik, 2009. 38 lk. Märksõnad: Genss, Julius, eksliibrised, omanikumärgid, kollektsionäärid, biograafiad.

346. Levin, Isidor. *Lazar Gulkowitsch, tema juudi teaduse õppetool ja Tartu Ülikool*. Pidulik kõne Tartu Ülikooli aulas 15. mail 2007 Lazar Gulkowitschi mälestusele pühendatud judaistikakonverentsil. Tõlgitud saksakeelsest käsikirjast. Tõlge on autoriseeritud. Tõlkinud Kristiina Ross. *Akadeemia* 2008/7, lk. 1462- 1482 ja 2009/ 8 lk. 1611- 1631. Märksõnad: Lazar Gulkowitschi tegevusest Tartu Ülikooli judaistika õppetooli juhatajana, tema teosed sarjas „*Acta seminarii litterarum Judaeorum Universitatis Tartuensis*“ ja nende saatused. Gulkowitschi käsitlused juudi rahva fenomenist, hassidismist, keelelistest nüanssidest. Tema juhendamisel koostatud haruldane kogu Eesti ja Läti jidiši tekstidest. *Habad, ljubavitš, gasmius, ruhnius, mussar-liikumine*.

347. Levin, Simon. Tammer, Enno. *Simon Levin - sündinud advokaadiks*. Tallinn, Tammerraamat, 2009. Kujundanud Andres Tali, toimetanud Riste Uuesoo. Fotod: erakogu, Juudi Muuseum, Mark Rõbak, Postimees/Scanpix, Eesti Päevaleht. 263 lk. Märksõnad: Advokaat Levini elulugu, karjääri algus. Ülevaade kohtuprotsessidest, töö- ja elupõhimõtetest. Vanemate ja vanavanemate saatused Teise maailmasõja ajal, juudi traditsioonid ja kombed, košer- toit, sabbat. Simon Levini teadustööd, töö advokaadina. Katkend raamatust leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Levin%20Sima.pdf>

348. *List of the diplomatic and consular corps and international organizations to Estonia*. Tallinn: Ministry of Foreign Affairs, 1994. 91 lk. Märksõnad: diplomaatiline korpus, välisesindused, saatkonnad, konsulaadid, saadikud (diplomaadid), konsulid, Eesti, teatmikud.

349. Lõhmus, Riina. *Doktor Levini tee: humaanne meditsiin ja õige toitumine*. Kaanefoto ja kujundus Kalev Tomingas. Tallinn, TEA Kirjastus, 2010. 145+ 13 lk., ill. Märkus: Võrgumonograafia, e-raamat: *Doktor Levini tee*. Tallinn: TEA Kirjastus, 2011. Märksõnad: Eesti arstiteadlase, lastearst Adik Levini biograafia ja mälestused, juutide elu Valgas, emigreerumine Kasahstani, üliõpilasaeg Leningradis, töö arstina, Role kliinik, tervislik toitumine, tervishoid.

350. Merila-Lattik, Helbe. *Eesti Arstid 1940-1960*. Toimetaja ja keeleline korrektor Anu Kell, küljendaja Aave Lentso. Pühendatud nõukogude repressioonides kannatanud vanematele, eesti arstide dr. Alma ja Robert Lattiku mälestusele. Tallinn, 2000. 1200 lk. Peatükid: Eesti arstkond okupatsioonides. Kilde ja katkeid kolleegide kirjadest. Eesti baltisaksa arstid. Välismaale põgenenud arstid. Aastatel 1945- 1960 ülikooli lõpetanud Eesti arstid. Nimekirjad. Allikviitade ja lühendite selgitus. Kasutatud allikad ja kirjandus. 2612 arsti elulood. Märksõnad: Eesti arstid, kes lõpetanud arstiteaduskonna aastani 1944 ja viibinud okupatsioonivõimude vahetumisel Eestis- 92 juudi rahvusest arsti elusaatuste kirjeldused, 1944.a. välismaale põgenenud ja 1943- 1944 arstiteaduskonnas õppinud ning välismaale põgenenud tudengitest ja arstidest pole nimetatud ühtegi juuti; 1945- 1960 ülikooli lõpetanud Eesti arstid- 29 juudi rahvusest arsti elulood ja saatused.

351. Montefiore, Simon Sebag. *Jeruusalemm. Biograafia*. Originaali pealkiri: Jerusalem. The Biography. Inglise keelest tõlkinud Aldo Randmaa. Toimetanud Nele Otto, värsid tõlkinud Peep Ilmet. Kirjastus Varrak, Tallinn 2011. Bibliograafia, register, ill. Sugupuude ja kaartide loetelu. Märkused nimede ja transliteratsiooni kohta. 799 lk. I osa: Judaismi periood, käsitleb aega kuningas Taavetist kuni templi hävitamiseni 70 pKr. II osa Aelia Capitolina perioodi 70- 312 pKr, III osa kristluse perioodi, IV osa islami valitsusaega, V osa ristisõdade aega, VI osa mamelukkide ja VII osa osmanite aega. VIII osa puudutab linna ajalugu Napoleoni, albaanlaste ja araablaste vallutuste ajal. IX osas kõneldakse sionismist, Balfouri deklaratsioonist, Inglise mandaadist, Iisraeli riigi iseseisvuse saavutamisest ja sellele järgnenud sõdadest. Märksõnad: Püha Linna olemus ja ajalugu, linna kajastamine juudi pühas kirjanduses, seosed juutide religiooni, ajaloo ja tänapäevaga, Vana Testamendi prohveteringud, ajaloolaste ja kuulsate inimeste arvamused linna kohta, väljavalituse teema juutluses.

352. Näitus "Idamaa kunst ja vaibad": Kunstihoones 29. okt. - 4. nov. 1938. Näitusekataloog. Koostanud Julius Genss, Anne Krebsbach ja Edit Käärrik. Väljaandja: Tallinna Kristlike Noorte Naisühing, Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus, 1938. 40 lk.

353. Parbus, Ivo. Eri Klas. *Kultuuri suursaadik*. Tallinn, Revelex 2008. Kujundaja Rein Seppius. Fotod: Viktor Burkivski. 197 lk. Intervjuudel põhinev juubeliteos maestro 60. sünnipäevaks. Rikkalikult illustreeritud. Märksõnad: Eri Klasi elust ja tööst. Peatükkide pealkirjad: Rütm ja ajastamine. Esimese viiuli muie. Vaimustus ja veenmisjõud. Ametiühingud ja muusika. Kultuuri Suursaadik. Valge laev. Mälestused vanavanematest ja vanematest. Kõnelus rahvusest.

354. Parming, Tõnu. *The Jewish community and inter-ethnic relations in Estonia, 1918-1940*. Avaldatud MRP-AEG Infobülletäänis 1987-1988. Koostajad Eve Pärnaste, Viktor Niitsoo; toimetajad Lea Arme, Viktor Niitsoo; järelsõna Tõnu Parming. Tallinn: SE & JS, 1998. 614 lk. Märkused: MRP- AEG= Molotov-Ribbentropi Pakti Avalikustamise Eesti Grupp. Kaanel pealkiri ja autor märkimata. Register. Märksõnad: ajalugu, Nõukogude okupatsioon, vastupanuliikumised, Molotov- Ribbentropi pakt 1939. Avaldatud "*Journal of Baltic studies – JBS*", m.10, №3 (1979). Bibliograafia. 20 lk. Juutide elamisõigustest Eestis 18. ja 19. sajandil. Kantonistid. Sünagoogide ja koolide rajamine, juutide organisatsioonid. Arvandmed Eesti juutide kohta 1871.a. Juudi kogukond Eesti Vabariigis. 1934., 1959. ja 1970. aasta rahvaloenduste andmed. Kultuurautonoomia seadus. Juutide perioodilised väljaanded. Juudi koolide ja õpilaste arvud 1938/39 õppeaastal. Juudi üliõpilased Tartu ülikoolis, arvandmed aastatest 1922, 1930, 1936, 1938 ja juudi elanikkonna põhilised ametid.

Korporatsioonid. Juudi kommertspangad. Abiellumine ja segaabelude osakaal. Nõukogude deportatsioon ja saksa okupatsiooniaeg. Esitatud ka EJA- materjalides, leitav aadressilt http://eja.pri.ee/history/Parming_rus.pdf

355. Pessach haggadah - välja antud Tallinnas, trükikojas Oktoober. *Hamah* väljaanne - umbes 1990.a. , hinnaks märgitud 3 rubla. Raamat. Eesti Juudi Muuseumis. Paasapühade kombestik.

356. Pöldsam, Anu. Lazar Gulkowitsch - eine vergessene Stimme der Wissenschaft des Judentums: seine Tätigkeit, sein Werk und seine Wirkung im zeitgeschichtlichen Kontext. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2011. 293, 1 lk., ill. Sarjaandmed: *Dissertationes theologiae Universitatis Tartuensis, 1406-2410; 25.* Doktoritöö: Tartu Ülikool, 2011. Autori publikatsioonid lk. 291-292, bibliograafia joonealustes märkustes ja lk. 258-276. Sisaldab registrit. Kokkuvõte eesti keeles. Märksõnad: Gulkowitsch, Lazar (1899-1941), Tartu Ülikooli judaistika õppetool, hassidismi uuringud, juuditeaduse ja keeleteaduse ühendamine, mõistelooline meetod. Märkused: Ilmunud ka võrguteavikuna. Leitav aadressilt: http://tallinn.ester.ee/search~S1*est?/ap{u00F5}ldsam+anu/apw~aldsam+anu/1%2C2%2C7%2CZ/1856&FF=apw~aldsam+anu+1981&1%2C%2C2%2C1%2C0.

357. Pärnu "Achdut" seltsi XX juubelialbum.* Trükikoda Libris, Narva . 15 Tallinn.

358. Rabiinlikke märkusi Psalmidest. Kogunud ja toimetanud Stanislav Sirel. Rakvere: S. Sirel, 2008. 107 lk. Märksõnad: rabide kommentaarid, tsitaadid. Vana Testament. Laulud.

359. Ruth Maieri päevikud: juudi põgenik Norras. Koostanud Jan Erik Vold, norra ja saksa keelest tõlkinud Henno Sonn, toimetanud Piret Klaus, kujundanud Tarmo Puudist. Tallinn: Tänapäev, c2010. 485 lk., ill. Originaali pealkiri: *Ruth Maiers dagbok. En jødisk flyktning I Norge. Gyldendal Norsk Forlag 2007.* Saksakeelse originaalteksti osas on lähtutud väljaandest Ruth Maier “*Das Leben könnte gut sein*”, *Tagebücher 1933 bis 1942. Deutsche Verlags- Anstalt 2008.* Pildimaterjal pärineb Ruth Maieri järelejäänud paberitest ja tema õe Judith Suschitzky fotokogust. Raamatu väljaandmist on toetanud NORLA (Norwegian Literature Abroad). Autori kaassõna teose saamisloost lk. 7- 14. Tõlkija märkused lk. 459-486. Märksõnad: Ruth Maier pärit Viini ilmalike juutide perest. Juutide traditsioonid, pühade tähistamine, kombed, juutide koolid Austrias. 1938.a. Viini geto, elu Norras 1939- 1942. Poliitilised sündmused, Kristalliöö. Koonduslaagrid.

360. Sonnenfeldt, Richard W. Ma olin Nürnbergis. Inglise keelest tõlkinud Mario Pulver, toimetanud Marika Kullamaa, kujundanud Villu Tammer. Originaali tiitel: *Witness to Nuremberg. Richard W. Sonnenfeldt The Chief American Interpreter at the War Crimes Trials. First English-language edition 2006 by Arcade Publishing, Inc., New York. First published in 2002 in Germany: Mehr als ein leben by Fischer Taschenbuch Verlag.* Tallinn: Tammerraamat, 2010. 214 lk. Märksõnad: Saksamaal kasvanud ja Nürnbergi protsessis tõlgina osalenud juudi mälestused. Süüdistatavate tunnistused. Koonduslaagrid, getod, hukatud juutide arvud. Juutide elu, kombed, tavad Saksamaal 19. saj. lõpul ja 20. saj. 1. poolel. Assimileerumine. Autori tööst ja elust Inglismaal ning USA-s.

361. Spes patriae: üliõpilasseltsid ja -korporatsioonid Eestis. Koguteos. Koostanud Helmut Piirimäe, toimetanud Toomas Hiio ja Matti Maasikas. Tallinn: Olion, 1996. 247 lk., ill 18 lk. Märkused: Allikad ja kirjandus - koostaja Toomas Hiio, lk. 242-248. Bibliograafia

artiklite lõpus. Märksõnad: üliõpilasorganisatsioonid, korporatsioonid, liikmeskond, sümboolika.

362. Stolovitš, Leonid. Naer totalitaarse filosoofia vastu. *Akadeemia* 2009/ 7, lk. 1251-1276. lk. 1276 autori järelsõna, lk. 1277 kiri Lennart Merilt. Tõlgitud venekeelsest käsikirjast “Смех против тоталитарной философии”. Tõlkija Toomas Kall. Märksõnad: huumori mõju ja areng NLKP valitsemise ajal.

363. Tallinna Uus sünagoog = The Tallinn New Synagogue = Таллиннская Новая синагога. Teksti autorid Gennadi Gramberg, Josef Kats; tõlge eesti keelde Katrin Kaun, Signe Joasoo; tõlge inglise keelde Dmitri Shmorgun; toimetanud Kärt Jänes-Kapp; редактор Илья Сунделевич; editor Neil Taylor; kujundaja Peeter Sepping. Tallinn: Eesti Juudiusu Kogudus, 2007. Illustratsioonid, fotod. 63 lk. Märkused: rööptekstid inglise ja vene keeles. Märksõnad: judaism, sünagoog, kogudused, juudi kogukond. Leitav ka aadressidelt: http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag1_es.html; http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag2_es.html; http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag3_es.html

364. Tartu Ülikooli audoktorid ja auliikmed 1803-1997 = Album doctorum honoris causa sociorumque honorariorum Universitatis Dorpatensis/Tartuensis ab a. MDCCCIII usque ad a. MCMXCVII. Koostanud Kalle Kroon, täiendanud Tanel Rütman, Jaan Isotamm ja Mart Orav, ümber töötanud ja toimetanud Toomas Hiio. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1997. 177 lk., ill. Märkused: Kaanel ainult ladinakeelne pealkiri. Bibliograafia lk. 153-156 ja joonealustes märkustes. Sisaldab registrit. Märksõnad: Tartu Ülikool, audoktorid, aunimetused, liikmeskond, õppejõud, haridusajalugu, teadusajalugu, 19. saj. -20. saj., biograafialeksikon.

365. Tartu Ülikooli professorid 1998 = Album professorum Univeritatis Tartuensis anno MCMXCVIII. Andmed kogus ja algkäsikirja koostas Leane Morits, täiendas, toimetas ja eessõna kirjutas Toomas Hiio. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 1998. 209 lk. Märkused: kaanel ainult ladinakeelne pealkiri. Register. Märksõnad: Tartu Ülikool, professorid, õppejõud, biograafiad, albumid.

366. Vene impeerium ja Baltikum: venestus, rahvuslus ja moderniseerimine 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi alguses. Koostanud Tõnu Tannberg ja Bradley Woodworth. Märkused: Joonealune bibliograafia. Sisukord ja mõne artikli kokkuvõte inglise keeles. Tartu, Eesti Ajalooarhiiv, 2009. Tartu Greif. 234 lk., ill. Sarjaandmed: *Eesti Ajalooarhiivi toimetised = Acta et c ommentationes Archivi Historici Estoniae, 1406-0760 ; 16(23)*. Märksõnad: ajalooteadus, historiograafia, ajalugu, vaimuajalugu, Baltimaad, Eesti, Venemaa, imperialism, Balti kubermangud, rahvuspoliitika, venestamine, rahvuslus, rahvuslik identiteet, etnilised hoiakud.

367. Vene impeerium ja Baltikum: venestus, rahvuslus ja moderniseerimine 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi alguses. II. Koostanud Tõnu Tannberg ja Bradley Woodworth. Illustratsioonid. Tartu, Eesti Ajalooarhiiv, 2010 Tartu Greif. 377 lk., ill. Sarjaandmed: *Eesti Ajalooarhiivi toimetised 18(25)= Acta et commentationes Archivi Historici Estoniae, 1406-0760 ; 18(25)*. Märkused: Joonealune bibliograafia. Sisukord ja artiklite kokkuvõtted inglise keeles. Märksõnad: Eesti ja Venemaa ajalugu, imperialism, Balti kubermangud,

rahvuspoliitika, venestamine, rahvuslus, moderniseerimine, rahvuslik identiteet, etnilised hoiakud, 19. saj. 2. pool- 20. saj. algus.

368. Vsevirov, David. Estonian Jews- Prosperity and Tragedy. Kogumik *A World we had no farewell.* Instytut Studiow Politycznych PAN, 2005. Lk. 204- 214. Artikli ilmumisega seitud asutus Eesti Kunstiakadeemia. Märksõnad: assimilatsioon, kohanemine, ühiskondlik kokkulepe. Vt. ka nr. 310.

369. Vsevirov, David. Nõukogudeaegne Narva. Elanikkonna kujunemine 1944-1970. Tartu: Okupatsioonide Repressiivpoliitika uurimise Riiklik Komisjon, 2001 (Tartu: Johannes Esto Ühing). 103 lk. III. Sarjaandmed; Okupatsioonide Repressiivpoliitika uurimise Riiklik Komisjon, 15. Märkused: Sisaldab bibliograafiat ja registrit. Kokkuvõtte vene keeles. Märksõnad: Narva linna ajalugu, elanikkond, rahvastikuprotsessid, demograafiline situatsioon.

370. "XX Jahr Jidisch teater in Tartu", Tartu 1937*.

371. Бассель, Нафтолий. Диалог культур: статьи и доклады 1991-2006 годов. Эстоно-Американская бизнес-академия, кафедра культурологии, Русский народный университет культуры. Таллинн: Eesti-Ameerika Äriakadeemia, 2007. 210 lk. Bibliograafia lk. 205-208. Täiendkirje: Eesti-Ameerika Äriakadeemia. Kulturoloogia kateeder. Märksõnad: eesti ja vene, kultuur, kirjandus, kultuurisuhted, kultuuritegelased, kulturoloogia, artiklikogumik.

372. Бассель, Нафтолий. История культуры Эстонии. Эстоно-Американский бизнес-колледж. Таллинн: Эстоно-Американский бизнес-колледж, 1998. 265 lk., ill. Täiendkirje: Eesti-Ameerika Äriakolledž. Kordustrükk: Таллинн : Kertis Gewey, 2000. 208 lk., ill. Märkused: Bibliograafia peatükkide lõpus. Märksõnad: Eesti kultuuri ja kirjanduse ajalugu, kõrgkooliõpik.

373. Генс, Юлиус. Старый Таллинн и его достопримечательности. Обложка П. Лухтейн. Эстонское республиканское отделение Художественного Фонда. Таллинн, Коммунист 1947. 64 lk. 41 illustratsiooni. Autor tuntud juudi rahvusest kunstuurija.

374. Лувищук Аммон-Юзеф. Происхождение алфавита. Minuetto. Таллинн, 2010. Essee. Märkus: Autor Tallinna Juudi Muuseumi direktor. Katkend loengust ja andmed leitud: <http://www.limmud.eu/limmud-2012/amnon-juzef-luvishiuk> (15.03.2012). Märksõnad: tähestiku päritolu, šriftid, piktogramm, kirja areng, vanaheebrea keel, ivriit.

375. Перелыгин, Виктор. Самойлов, Давид. Пярнуский альбом. Таллинн: Александра, 1991. 64 lk., ill. Märksõnad: kirjanikud, juutide suvituskoht, kontaktid. fotoalbum.

376. Песенник-сидур. Часть 1. Кабалат Шабат.* Tallinn, 2001. Vene ja heebrea keeles.

377. Преступления нацистов и их пособников в Прибалтике (Эстония): 1941-1944: документы и свидетельства. Общественный союз против неофашизма и межнациональной розни. Таллинн, 2006. 528 lk., ill. Märkused: Väljaandja Ühiskondlik Liit Uusfašismi ja Rahvusliku Vaenu Vastu. Osa teksti eesti keeles. Märksõnad: Saksa

okupatsioon, natsionaalsotsialism, Teine maailmasõda, 1939-1945 okupatsioonipoliitika, repressioonid, sõjakurjategijad, kohtumenetlus, allikapublikatsioonid, tagaotsitavate nimestikud.

378. Бронштейн, Михаил. Михаил Бронштейн 80. На рубеже эпох. Статъи, предисловие Этери Кекелидзе. Таллинн, KPD Kirjastus, 2002. 104 lk., 8 lk. ill. Märksõnad: majandusteadlased, akadeemikud, professorid, mälestused, artiklikogumik.

4. 2. Artiklid jm.

379. Arme, Lea. Edevus antakse üks kord ja igaveseks. Intervjuu Gurin-Loov, Eugeniaga. *Kodutohter 1998/ oktoober. Lk. 8- 13.* Fotod. Märksõnad: E. Gurin- Loovi päritolu, isa töö Tallinna Juudi gümnaasiumi direktorina, juutide ja eestlaste suhetest enne Teist maailmasõda. Juudi kultuuri Seltsi taasloomisest 1988.a.

380. Berg, Eiki. Juutide identiteedist Tartus. Eesti Rahvamuuseumi Aastaraamat. Tartu, 1994. XL (40.). Lk. 190—205. Märksõnad: juutide assimileerumine , religioosne ja etniline tunnetus, idajuutide etnosed, aškenazid, šefardid, Tartu ülikooli üliõpilaste uurimus Tartu Juudi Kultuuri Klubi kohta , uurimistulemused.

381. Hiio, Toomas. Jewish educational heritage at Tartu University. *Published in the Tartu University History Museum Annual Report 1998, pp 121- 172.* Bibliograafia joonealustes märkustes ja lk. 172. Register. Statistika. Märksõnad: Tsaari- Venemaa hariduspoliitika, juudi üliõpilased Tartu ülikoolis 19. saj. - 1938, nende pärinemine piirkonniti ja erinevatest koolidest, organisatsioonid Juudi Soost Üliõpilaste Kassa ja Akadeemiline Juudi Ajaloo ja Kirjanduse Selts, *Schatal*, korporatsioonid *Hazfiro*, *Hasmonea*, *Limuvia*, erialad, õppejõud.

382. Kaldre, Peeter. Lepassalu, Virkko. Wiesenthali vendeta. Fotod: Toomas Volmer, erakogud. *Luup 1998/ 12 (69). Lk. 1-7.* Märksõnad: Kriitiline artikkel Wiesenthali keskuse direktori Efraim Zuroffi tegevusest. Lühike ülevaade tema eluloost. Intervjuu E. Zuroffiga Wiesenthali keskuse tööst ja tegevusmotiividest. Puudutab ka Sandleri komisjoni tööd. Eesti ja Iisraeli diplomaatilised suhted.

383. Kassis, Hanna E. Religiooni ja poliitika põimumisest Iisraeli- Palestiina konfliktis. Originaal: *Beobachtungen zur Verflechtung von Religion und Politik im Konflikt zwischen Israel und Palästina,- Religiöser Fundamentalismus: Analysen und Kritiken. Hrsg. Von Stefan Alkier, Hermann Deuser, Gesche Linde. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag, 2005, S. 155- 178.* Tõlkinud Kalle Kasemaa. Kasutatud kirjanduse loetelu. *Akadeemia 2008/7, lk. 1438- 1461.* Märksõnad: Iisraeli konflikti ajaloolised ja poliitilised põhjused, religioosne ja ilmalik sionism, judaistide, moslemite ja kristlaste aktsioonid ja taotlused, juudi fundamentalism, palestiinlaste ja iisraellaste teineteise mittemõistmise põhjused.

384. Kaus, Jan. 8750 kilomeetrit. Arvustus Lauri Pilteri romaanile „Lohejas pilv“ (Tallinn, 2004. 207 lk.). *Looming 2004/6 lk. 943.* Märksõnad: vintsutusi täis ekslemine, mis meenutab juudi lugusid, paralleel I. B. Singeri teosele „Ori“, üksinduse kirjeldamiseks kasutatud juutluse teemat, peategelase „diasporaa“.

385. Kuuste, Elo. Alexander Portnoy- juudi desperaado. Arvustus Philip Rothi romaanile *Portnoy Tõbi*, inglise keelest tõlkinud Lauri Pilter. Tallinn, Varrak, 2003. Sari 20. sajandi kirjandusklassika. 231 lk. *Vikerkaar* 2004/ 4-5, lk. 176- 178. Märksõnad: Teos on minajutustus, jutustamisajaks 1960. aastad, juudina üleskasvamisest 1940-50. aastate Ameerikas. Romaan põhjustanud palju vastukajasisid, autorit on kiidetud ja süüdistatud. Rothi kirjeldused juudilikkusest: identiteediotsingud, häbitunne, painatus „juudi äng“.

386. Levin, Isidor. Lazar Gulkowitsch, tema juudi teaduse õppetool ja Tartu ülikool. Tõlkinud Kristiina Ross. Pidulik kõne Tartu ülikooli aulas 15. mail 2007 Lazar Gulkowitschi mälestusele pühendatud judaistikakonverentsil. Tõlgitud saksakeelsest käsikirjast. Tõlge on autoriseeritud. *Akadeemia* 2008/ 7 lk. 1462- 1483. Märksõnad: meenutused oma õppejõust ja üliõpilasajast. Uku Masing, Lazar Gulkowitsch nõukogude ja saksa okupatsioonide ajal, Gulkowitschi pärand ja teaduslik mõtteviis, hassidism, tähendusõpetus, folkloristika, semasioloogia, Pent Nurmekund. Gulkowitsch tänapäeva teadusliku mõtlemise kujundajana.

387. Liebman, Abe "Juut-kantonistide probleem tsaari-Venemaal ja Eestis". *Ajaloo ajakiri*, 1941/2, lk. 87- 97. Märksõnad: Kantonistide ajalugu ja Tsaari- Venemaa määrused kantonistide kohta. Juudi koguduste põhimõtted värbamiskohustuse täitmisel. Lapsnekrutite saatused ja arvud. Juudi kogukonna teke Tallinnas 19. saj. lõpul ja kantonistide roll selles. Kantonistid eesti rahvapärimestes.

388. Liiva, Taivo. Albert Einsteinist kui füüsikust ja inimesest. *Akadeemia* 2009/12, lk. 2218- 2235. Märksõnad: Albert Einsteini relatiivsusteooria fenomenist, ülevaade elust, maailmavaatest.

389. Markiš, E. Kuidas neid tapeti. (Mälestusi juudi kultuuritegelaste represseerimisest N. Liidus 1948- 1952.) Vene keelest tõlkinud Anna Verschik. Toimetuse kommentaarid. *Vikerkaar* 1991/ 2, lk. 74- 80. Märksõnad: Juudi kultuuri hävitamisest Nõukogude Liidus, inimeste saatused, poliitilised aktsioonid.

390. Paul, Toomas. Eestlaste ja juutide suhetest. *Looming* 1997/ 2, lk. 244- 253. Bibliograafia. Märksõnad: juudi kogukond Eestis ja selle teke, kantonistid, vähemusrahvuste kulturomavalitsus, *judaica* õppetool Tartu Ülikoolis.

391. Puide, Peeter. Eesti juutide häving. Arvustus raamatule: Eugenia Gurin- Loov. *Eesti juutide katastroof 1941. Tallinn, Eesti Juudi Kogukond, 1994.* Märkused: P. Puide, 1944.aastast Rootsis elav eestlane, kirjanik ja tõlkija. *Vikerkaar* 1996/ 3, lk. 79-83. Märksõnad: P.P. arvates on Eestis holokausti ajal hukatud juutide arv suurem, siin toimus koostöö eestlaste ja natside vahel juutide hävitamise programmi elluviimiseks.

392. Roots, Velly. Saks, Elhonen. Ühe inimese saatuses peegeldub sageli kogu rahva lugu. Kuidas kujunes juutide saatus võrreldes eestlastega? Intervjuu. Fotod. *Kultuur ja Elu* 2010/ 2 (500) lk. 4- 11. Märksõnad: Elhonen Saksa elust ja tegevusest, vanematest, vanavanematest, sugulastest. Lapsepõlv Valgas, Valga juudi algkool. Evakueerumine ja elu Samarkandis. Elu nõukogude võimu ajal.

393. Ross, Kristiina. ???- Bern 1935- Tartu 1995. Siioni tarkade protokollid: juudivastase võltsingu ajalugu ja kohtuprotsessid. *Vikerkaar* 1996/ 3, lk. 32-49. Avaldatud ka vene keeles: ???- Берн 1935- Тарту 1995. Tõlkija M. Абрамсон. *Paдыга* 1996/ 3, сmp.

107- 115. Märksõnad: 1935.a. Berni kohtuprotsess, protokollide trükkimine ja sellega kaasnenud ebakõlad ühiskonnas, paralleelid tänapäeva Eestiga.

394. Saks, Elhonen. Kloogat peeti heaks laagriks! *Horisont* 1991/ 6, lk. 12-13. Märksõnad: eestlaste ja juutide suhted, Uku Masing, Kalle Kasemaa. Juutide ja kristlaste seminar Tallinnas 1996.a. (viide ajalehele *Eesti Kirik* 11. 09. 1996 nr. 37 (316) lk. 6.).

395. Shor, Татьяна. Judaica in the Historical Archives of Estonia. Varem ilmunud *Avotaynu*. 1993. Vol. 9. N 3. P. 15—16. „Judaica“ в хисторическом архиве Эстоний. Bibliograafia, viited. *Paduga* 1994/10. Lk. 61—71. Märksõnad: arhiivimaterjalid Eesti, Läti ja Leedu ning Poola juutide kohta, õppeasutuste ja arhiivide fondide toimikud, talmudistid, karaiimid, juutide elu Tsaari- Venemaal ja Eesti Vabariigis, juudi koolid, juudid ülikoolides, akadeemilised seltsid.

396. Talts, Mait. Eesti Juudi Kogukonna raamatukogu. *Raamatukogu*, 2000/1, lk 11-12. Märksõnad: Eesti juudi kogukond ja kogukonnale kuuluvad raamatukogud. Raamatukogude asutamine, komplekteerimine, väljaannete keeled, raamatute arv. Juhataja S. Jatskina algatatud bületäänilaadne väljaanne *Jevreiskii virtualnõi mir*. Väljaanne *Hašachar*, *Raduga* erinumbrid juudi kultuurist 1992/7; 1996/3; 1998/3.

397. Teder, E. Julius Genss ja bibliofiilia. Artikkel teoses: **Raamat on... II.** Eesti bibliofiilia ja raamatuloo almanahh. *Almanac of Estonian bibliophily and history of book*. Tallinna Bibliofiilide Klubi. Koostaja Eerik Teder, toimetajad Eerik Teder, Jaan Toomla. Ilmumisaastad: kd 1. – 2000, kd. 2- 2002, kd. 3- 2003. Ebaregulaarne. Bibliograafia. Märkused: Artiklite kokkuvõtted inglise ja saksa keeles. Tallinn, 2002. Lk.154–158. Märksõnad: Julius Genssi eluloo ülevaade, isikliku raamatukogu komplekteerimine ja süstemaatiline sedelkataloog, raamatute ja kunstikogu teoste arvud, haruldused, raamatukogu saatus Teise maailmasõja ajal. Artikkel leitav ka: <http://eja.pri.ee/Culture/Bibliograaph.pdf>

398. Teder, E. Julius Genss ja raamat. (Bibliofiili ja kunstiajaloolase (1887-1957) 100. sünniaastapäevaks. *Keel ja Kirjandus*. 1987/11. Lk.702–703. Märksõnad: J. Genssi raamatukogu, bibliograafia teostamine.

399. Verschik, Anna. „Ajaloos ilu“ ja juudid. (V. Luik, Ajaloos ilu.) *Keel ja Kirjandus* 1992, lk. 301-302. Märksõnad: V. Luige romaani „Ajaloos ilu“ arvustus, juudi motiivid teoses.

400. Verschik, Anna. Juudi rahvalauludest Eestis. *Tulimuld* 41.1991/ 3, lk. 135-142. Märksõnad: juudid Eestis, jidiši keele murded. Rahvalaulude süstemaatiline kirjapanek, teemad, liigid. Arvulaulud, numbrilaulud, võrdlus eesti rahvalauludega.

401. Veršik, Anna. Juudi rahvaluule Eestis. Kirjandusmuuseumi VIII kevadsessioon. 27. aprill 1990. Ettekannete teesid. Tartu 1990. Lk. 6-9.

402. Verschik, Anna. Paul Ariste jidiši keele uurijana. Emakeele Seltsi Aastaraamat 51-2005. Peatoimetaja Mati Erelt. Tegevtoimetaja Maria- Maren Sepper. Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Selts. Tallinn, 2006, lk. 250- 256. Paul Ariste as a Yiddish Scholar. Lk. 257. Bibliograafia artikli lõpus. Märkus: artikkel leitav ja allalaaditav:

http://www.emakeeleselts.ee/esa/ESA_51_pdf/esa51.pdf Märksõnad: P. Ariste teaduslikud tööd jidiši keele alal, kultuurikontaktid jidiši keeleteadlastega välismaal (JIVO uurimisinstituut Vilniuses). Jidiši keele olukord, prestiiž, staatus.

403. Vershick, Anna. The Jewish Lithuanian Periodical Apžvalga (1935- 1940) towards a new Cultural polysystem. Avaldatud *Central and Eastern European Review, Volume 4, CEER, 2010. First publication.* Märksõnad: Leedu juudi kogukond enne Teist maailmasõda, hebraistid, jidišistid, assimilatsioon, sotsiokultuuriline ülevaade, idaeuroopa juutlus, Leedu juutide perioodilised väljaanded, haridusküsimused, keeleprobleemid, võrdlus Läti ja Eesti juutide kogukonnaga. Leitav aadressilt: <http://spaces.brad.ac.uk:8080/download/attachments/1900546/Vershick0110.pdf?version=1&modificationDate=1262623101000>

404. Vsevirov, David. Ümberlõigatud nimetissõrm. Arvustus Rene Vilbre filmile "Perekondlik sündmus". *Teater. Muusika. Kino. 1998/ 8-9. Lk. 61 – 62.* Märksõnad: Hea juudiliku eneseirooniaga kirjutatud ja filmitud lugu.

405. Vsevirov, David. 17 minutit eesti juutidega. Retsensioon filmile (*D. Supian „Ja saagu teid palju... „).* *Teater. Muusika. Kino 1998/ 1, Lk. 29– 31.* Märksõnad: juudid Eestis kajastatud pealiskaudselt, juutidele ei anta võimalust oma elust rääkida, film keskendub marginaalsetele seikadele, juutide kogemusi ja tundeid ei puudutata.

406. Бломберг, Светлана. Русско- еврейские культурные связи в русском зарубежье начала века. *Радуга 1996/ 3, стр. 119- 128.* Sisaldab loomingunäiteid autoritelt, Svetlana Blomberg, Boris Baljasnõi, Vitali Schneider. Valik assimileerumisest ja rahvusteemast lähtuvalt. Märksõnad: vene kultuuri ja juudi kultuuri vahekord, juudi kirjanikud ja kunstnikud emigratsioonis, assimileerumine, religioon loomingu allikana.

407. Гурин- Лоов, Евгения. Евреи Эстонии. *Радуга 1996/ 3, стр. 92- 97.* Autorist lk. 97- 98. Märksõnad: esimesed juudid Eestis, juudi kogukondade teke, üliõpilasseltsid, kogukondade elust erinevates Eesti linnades 19.- 20. sajandil, juutide kultuuri- ja spordiorganisatsioonid, koolide rajamine, õpilaste arvud, väljaränne Palestiinasse, kibutsid.

408. Гурин- Лоов, Евгения. Таллиннская Еврейская Гимназия (1923- 1940). Fotod. *Радуга 1996/ 3, стр. 98- 103.* Märksõnad: Tallinna Juudi Gümnaasiumi ajalugu, direktorid, kooli traditsioonid, õpetajaskond, õpilased, kooli ülalpidamisega seotud raskused.

409. Зунделевич, Илья. Короткие рассказы. Начало иерузалимской зацзуань. *Радуга 1992 /7, стр. 13- 17.* Märksõnad: autori lühike elulugu, lühilood.

410. Исаков, Сергей. Краткий обзор ист. общества. Tartu ülikooli Vene Üliõpilaste Selts 1881–1918. Eesti Ajalooarhiivi päevad 16.–17. mai 1991. Ettekannete teesid. Tallinn, 1991. Lk.18–19. Juutide kuulumisest Vene Üliõpilaste Seltsi.

411. Исаков, Сергей. Культура русской эмиграции в Эстонии 1918-1940: статьи. Очерки. Архивные публикации. Ответственный редактор Т.К. Шор. Таллинн, Aleksandra, 2011 367 lk., ill. Bibliograafia lk. 348-349. Register. Märksõnad: Boris Vildé 1908-1942, Karl Hörschelmann 1899-1951, Lidia Pumpjanskaja 1893-1952, Leonid Pumpjanski 1889-1942, Nina Frank 1891-1949, Boriss Engelhardt 1889-1941, Eesti kultuuritegelased, pagulased, kultuuriajalugu, 20. saj. 1. pool, artiklikogumik, *Estonica* kogu.

412. Исаков С. Г. Русские в Эстонии, 1918–1940: Историко-культурные очерки. Тарту, Компу 1996. 399 lk. **Русская общественная жизнь в Эстонии в 1919-1921 гг.** Стр.156–176. Märksõnad: Vene- juudi kultuurilised sidemed ja koostöö, üliõpilasseltsid, kirjandus, ajakirjandus, Nõukogude Venemaalt emigreerunud õppejõud Tartu ülikoolis, üle kolmekümne eluloo. Leitav ka EJA-materjalidest, vt. aadress: <http://eja.pri.ee/history/isakov.html>

413. Кац, Шломо. Мой отец был героем. Перевод Алексея Семенова. Eessõna vene keeles Toomas Raudam. *Радуга* 1992/7, стр. 6- 12. Märksõnad: meenutused isast, tema käitumisest elus, juutluse põhitõed, juudidipogrommid, juutide elu Ameerikas.

414. Лакер, Уолтер. Сионские мудрецы. Черная сотня. *Радуга* 1992/7, стр. 30- 51. Bibliograafia. Märksõnad: Siioni tarkade protokollide ajalugu, nende kasutamine poliitikas, juutide elust Venemaal.

415. Меймре, Аурика. История русскоязычной еврейской периодики в Эстонии (1918–1940 гг.). Между Востоком и Западом. Евреи в русской и европейской культуре: Сб. ст. Таллин, 2000. Стр. 258–278. Märksõnad: ülevaade ja loend juutide perioodilistest väljaannetest Eesti Vabariigis enne Teist maailmasõda. Toimetajad ja ajakirjanikud.

416. Сакс, Эльхонен. Из комментария редактора издательства автора книги “Сионские мудрецы” (полностью опубликован в газете “Postimees” 30 сентября 1995 года). *Радуга* 1996/3, стр. 116- 117. Märksõnad: Tartu kohtuprotsess Eestis 1993.a. avaldatud protokollide kohta.

417. Сакс, Эльхонен. Тартуский университет в культурной жизни эстонских евреев. *Радуга* 1996/ 3, стр. 104- 106. Märksõnad: juudid Tartu ülikoolis, üliõpilaste arvud, korporatsioonid, *judaica* õppetooli loomine, õppejõud, juutide haridusvõimalused Venemaal.

418. Столович, Леонид. О еврейском юморе. Tekstinäited. *Радуга* 1996/ 3, стр. 128- 133. Märksõnad: juutide rahvusliku huumori erijooned ja nende põhjused, anekdoodid.

419. Туровский, Алексей. Израиль глазами биолога. *Радуга* 1996/ 3, стр. 133- 137. Märksõnad: Iisraeli pinnamood, ajalooline ja tänapäevane looduskooslus, taimed, loomad, linnud, maod, põllumajandus, inimeste suhtumine ettevõtlusse, suhe religiooni seadustega.

420. Цукерман Яков. Об актах насилия над евреями в г. Ленинграде. 25.-26. sept. 1991 Moskva teatris Šolom toimunud koostöökonverentsi ettekanne. Fotod. *Радуга* 1992/ 7, стр. 52- 56. Märksõnad: antisemitismi väljendumine kaasaegses Peterburis, konkreetseid näited kallaletungidest juutidele.

421. Узин Семен. Это вечная „Иудейская война“. Märkused: Tekstinäiteid Flaviuse vanavenekeelsetest väljaannetest 16. sajandil. *Радуга* 1992/ 7, стр. 57- 68. Märksõnad: Flaviuse „Juudi sõja“ vanavenekeelsete tõlgete ajalugu ja uurimistöode tulemused.

5. Eesti juutide perioodilised väljaanded

422. Judeikin, S. Firma S. Judeikin ja pojad 1937. Kalender.* Võru.

423. Kalender - Luach Keren Kayemet - 1939-40. KKL in Estonia.* Kuulutused, õnnesoovid eesti juutidelt ja organisatsioonidelt. 1939.a. kalender.

424. Juudi kalender 1990 ajaloo ja pühade seletustega vene keeles (Feingold).*

425. Juudi kalender 1991 ajaloo ja pühade seletustega vene keeles (Feingold).*

426. "Еврейский календарь" 1998.*

6. Võrguväljaanded

427. Juudi rahvaluule kogu. Eesti Rahvaluulearhiiv: <http://www.folklore.ee>. - Teiste rahvaste folkloor. Juudi folkloori kartoteek. Sisaldab terviktekste, liigisiselt on materjal täpsemalt süstematiseerimata: usundi- ja kombestikuteated, vanasõnad ja kõnekäänud, mõistatused, laulud.

428. Eesti Juutluse Arhiiv: www.eja.pri

429. Eesti Juudiusu Koguduse koduleht: www.ejc.ee

7. Videosalvestised, filmid, helikandjad.

7.1. Videosalvestised, filmid.

Eesti Juutide Arhiivi materjalidest leitud EJK (Eesti Juudi Kogukonna) märkega videosalvestisi 29 nimetust, kus kajastakse kogukonna elu ja tegevust. Tallinna Uue sünagoogi avamisest on EJA materjalide hulgas nimetused Kuus TV- sүžeed uue sünagoogi avamisest, valminud DVD 2007.a. ja salvestus ETV saatest **Eri Klas**. (02.10.93 ja 10.10.93). Kooperatiiv "Koit" on filminud uurimisretke Kloogale 1989 sügisel, polkovnik Timuski uuringuTartu koonduslaagrist 1961, rabi Levini leinapalve jm. Kuna see osa arhiivist on korrastamisjärgus, ei ole antud nimetusi käesolevas bibliograafias kajastatud.

431. „Perekondlik sündmus“. Režissöör René Vilbre. TPÜ Filmi ja video õppetool, Bakalaureusetöö. Faama Film ja ETV, 1997. (Kestus 20:28). Põhineb Daniel Katzi lühijutul „Kui vanaisa Soome suusatas“. Märksõnad: Tegevus sõjaaegses Euroopas, Soome vägede juudi üksus, poja sündimise puhul saab leitnandist isa koju, segadused ja juuditraditsioonist kinnipidamine, ümberlõikamine.

432. Raamat, Rein. Siima Škopi muinasjutuline maailm (Eesti kunstnikud). Dokumentaalfilm. Portreefilm. Raamat-Film OÜ 2009. Kestus 27 minutit. Eesti Filmi andmebaasi tutvustus filmi kohta: Siima Škop (1920) on üks eesti vanimaid raamatuillustraatoreid. Tema illustreeritud lastekirjanduse klassikat meenutavad vaimustusega kõik praegu juba vanaema-vanaisa eas raamatusõbrad, ent ka täna neid raamatuid lehitsevad lapselapsed. H. C. Anderseni „Pöial-Liisist“, J. ja W. Grimmi „Lumivalgekesest“ ja W. Hauffi „Väikesest Mukist“ kaunimaid raamatuid on 1950. aastate sotsrealismist välja kasvavas eesti

lastekirjanduses keeruline isegi ette kujutada. Nende nimetatud raamatutega ja hiljem ka teistega tuleb kodusesse uskumatult üksikasjaline ja tõene muinaslugude atmosfäär. Lugematud pisiasjad, loodus- ja kostüümidetailid hoopis varasematest ajastutest erutavad laste meeli ja vaimustavad ka ettelugejaid.

433. Schatz, Pinchas. Paragrahv 58/4. Dokumentaalfilm. Iisraeli-Eesti telefilm, 1996. Eesti Filmi andmebaasis öeldakse filmi tutvustuseks: Pinchas Katz mõisteti 1941. aastal surma terroristina, kes püüdis luua Palestiina riiki. Ta hukati 16. novembril 1942 ja rehabiliteeriti postuumselt aastal 1992. Katzi lugu uurivad tema tütar ja tütrepoeg külastades kunagist Eestimaa Kommunistliku Partei arhiivi Tallinnas, pagendusaasate kodu Malmõzis, vangilaid Pärnus ja Kirovis. Filmi vaatamiseks vajalik sisselõigimine ID- kaardiga või mobiil ID-ga.

434. Stack, Jonathan. One generation. BBC/YLE/Eesti Kultuurfilm. Kestus 57:13. Rootsikeelsed tiitrid. 1989.a. Eestist ja juudi kogukonnast, Gidon Pajensoni perekond, esimene *Pessach* rabi Kenneth Branderiga, Magdalena sünaagoga ja muu.

435. Stelmah, Irina. Ingman, Maiju. Tagasitulek koju. Avi Benjamin (Nedzvetzki). Dokumentaalfilm. Portreefilm. Tootja Adel TV, 2007. Režissöör Maiju Ingman. Eesti filmi andmebaasis tutvustatakse filmi järgmiselt: "Teel koju - Avi Benjamin" on nüansirikas portreefilm Eestis sündinud ja õppinud heliloojast Avi Benjaminist (Nedzvetzki), kes kolis 1991. aastal Iisraeli Tel Avivisse. Seal pälvis ta tiitli "Aasta helilooja 2000" - muusikali "Saatan Moskvast" eest, mis baseerub M. Bulgakovi romaanil "Meister ja Margarita". Kevadel 2004 tuli Avi oma solistide ning moosekantidega Eestisse ja pani kokku sama muusikali alusel kontsert-etenduse Estonias. Selle sündmuse kaudu tungib film Avi Benjaminini kui helilooja ellu, avab isiksust, mis peidus "muusika-mehe" taga, püüab aru saada sellest, millisest "hetke-filosoofiast" koosneb tema maailm.

436. Tust, Elo. Šein, Hagi. Uus algus. Tallinnfilm, 1990, fondi nr. 203. Dokumentaalfilm. Kolm osa. Märksõnad: kultuuriautonoomia, juudi kogukond. Filmi vaatamiseks vajalik sisselõigimine ID- kaardiga.

437. von Zur Mühlen, Irmgard. The Jews of Estonia. Produtsent von Zur Mühlen, Bengt. Tootja: Kleinmachnow : Chronos Film GmbH, 1989. Kestus 55:40. Märksõnad: dokumentaalfilm, Eesti juutide elu, sünaagoga jumalateenistus, Lennart Meri, Juri Lotman, Helmut Piirimäe, Urmas Oolup, Paul Ariste, Lewin Jacov Michailovitsch, Natalja Ostrowskaja, David Goldberg, Abram Blecher, juutide mälestused, vanad fotod juudi perekondadest, Eesti, Läti, Leedu kaardid, intervjuu D. Leviniga, Tartu rahulepingu allakirjutamine (foto), 1924. a. riigipöördekatse (vanad kaadrid), Juutide emigreerumine I maailmasõja ajal, Genfi rahuläbirääkimised, president K. Pätsi kõne, Tartu ülikool 1930-ndail, üliõpilased ja korporatsioonid, Molotov-Ribbentropi pakt, Vene vägede sissetung, küüditamine, ajaloolised kaadrid Teisest maailmasõjast, surmalaagrid, Klooga, Juudi surnuaed. Variantpealkiri: The History of the Jews of Estonia. Märkused: Ilmunud ka monteerimata algmaterjal, I ja II osa. Kleinmachnow: Chronos Film GmbH, 1989. Leitav TÜ filmiarhiivist. Kestused: 1: 00: 54. Ester-Tallinna kataloogi andmetel võimalus vaadata filmi kohalikus Rahvusraamatukogu arhiivkogus, ooteaeg 1 tund.

438. Võsu, Heilika. Keerubite mäss. Dokumentaalfilm. Tootjafirma Multi Film, 2006. Kestus 52 minutit. Eesti Filmi andmebaasis öeldakse filmi kohta: Lugu 22-aastasest Eesti tüdrukust, kes otsustab oma siinsest elust välja minna ja leiab end ootamatult veetmas aega

kolme üksildase juudi naisega Iisraelis. See on kulgemine ühest sündmusest teise, ühest emotsioonist teise, kus leidub puhast rõõmu, natuke nukrust ja tõelist absurdi.

7.2. Televisioonisaated

439. ETV saade "Ajalik ja ajatu". Kalle Kasemaa. 23.09. 2007. Kestus: 28:16. ERR arhiivis tutvustus saate kohta: saade Tartu Ülikooli emeriitprofessorist, Uppsala ja Haifa Ülikooli audoktorist, väljapaistvast tõlkijast Kalle Kasemaast, kellel 2007. a. 30. detsembril 70. sünnipäev. Saatejuht Meelis Holsting. Autor Katrin Seppel, režissöör Aile Ellmann. Võimalik vaadata: <https://arhiiv.err.ee/vaata/ajalik-ja-ajatu-kalle-kasemaa> (Töötas 07.04.2013.)

440. ETV saade "Ajalik ja ajatu. Maailma usundid: Judaism 1. 26.10. 2008. Kestus: 28:09. Saatejuht Markus Järvi. Autor Katrin Seppel, režissöör Aile Ellmann. Võimalik vaadata: <https://arhiiv.err.ee/vaata/ajalik-ja-ajatu-maailma-usundid-judaism-1> (Töötas 07.04.2013.)

441. ETV saade "Ajalik ja ajatu". Püha Maa, juudid ja Jeesus I. 16.09. 2012. Kestus 28:05. ERR arhiivis tutvustus saate kohta: Kevadel käisid saate tegijad saadet salvestamas Iisraelis. Esimene saade vaatab tagasi Iisraeli ajaloole. Saateajakava autor on teoloog Arne Hiob, saatejuht Meelis Holsting. Režissöör Aile Ellmann, operaatorid Ants Seiler ja Michael Hilsden, toimetaja Katrin Seppel. Samast sarjast valminud üheksa saadet. I osa võimalik vaadata: <https://arhiiv.err.ee/vaata/ajalik-ja-ajatu-puha-maa-juudid-ja-jeesus-i>. (Töötas 07.04.2013.)

442. ETV saade "Ajalik ja ajatu" 04.03.07. "Rabi ja sünagoog". ERR arhiivis. Kestus 28:07. Rabi Shmuel Kotiga vestleb Meelis Holsting. Režissöör Aile Ellmann, autor-toimetaja Katrin Seppel. Tallinna Uuest Sünagoogist, Tallinna endistest sünagoogidest, juudi kogukonna elust. Võimalik vaadata aadressil: <https://arhiiv.err.ee/vaata/ajalik-ja-ajatu-rabi-shmuel-kot> (Töötas 07.04.2013.)

7.3. Helisalvestised

443. Mu kodu on Eestis (Helisalvestis): Eestimaa rahvaste elulood. Loeb Silvi Jansons, koostanud Volita Paklar, toimetanud Rutt Hinrikus. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. Võru: Pimedate Infoühing Helikiri, 2009 1 CD (kestvus 17 tundi 50 min). Teose **Mu kodu on Eestis: Eestimaa rahvaste elulood** (koostanud Volita Paklar, toimetanud Rutt Hinrikus, kujundanud Tõnu Kaalep. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. Tallinn: Tänapäev, c2009 (Tartu: Greif) 390 lk.) helisalvestis. Märksõnad: Lev Judeikin. Mälestused meie suguvõsast ja minu perekonnast. Juutide elu Eestis enne Teist maailmasõda. Võru juutide kogukond, kombes ja traditsioonid, elulaad. Eestis hukatud juutide arvud. Assimileerunud juudi Arkadi Levijevi mälestused elust.

444. Shalom Jeruusalemm (Helisalvestis). Lääts, Lea (esitaja). Tallinn: Helisalu, 2004. 1 CD (34'51"). Sisukord: 1. Baruch ha ba / R. K. Reich - *Hevenu shalom aleichem* / trad. - *Hiney mah tov* / trad., sõn.: Ps. 133:1 - *Lo e'esa goy el goy cherev* / JS 2:4 - *Netzach Israel lo yishaker* / 1 Sm. 15:29 - *Halleluja b'tziltzelei shama* / Ps. 150:5,6. 2. *Hine lo janum* / Ps.

121:4, M. Watson - *Ose shalom* / trad., sabatipalve. 3. Veel me laulame / Jr. 33:10,11 - *Od yisahama b'arei yehuda* / S. Karlibach. 4. *Shalom Jeruusalemm* / Ps. 122:6. 5. *Hodu l'adonai*. Kiitke Issandat / B. Segal. 6. *Shalom aleichem* / sabatipalve. 7. *Veha 'er einu* / palve, S. Karlibach. 8. *Laohev otanu* / Ilm. 1:5, 6, E. Shomron. 9. *Seh haelohim* = Jumala tall - *B'mayim zakkim* = Puhta veega E. Shomron. 10. *Peleg elohim* = Eluallikas - Yeshua / A. Suomela, E. Shomron. Märkused: Salvestatud Viimsi Vabakoguduse palvelas. Esitus heebrea ja eesti keeles. Märksõnad: eesti -iisraeli vaimulikud laulud, traditsionaalid, popurriid. Heliloojad: Karlibach, Shlomo; Watson, Merla; Segal, Batya; Shomron, Elisheva; Suomela, Anja, Reich, Rick Korn.

7.4. Raadiosaated

445. ERR. Raadisaade. Kuldlehekülgi eesti pianismis. Mängivad Anna Klas ja Bruno Lukk. 25.12. 1998. Kestus: 59:54. ERR arhiivis järgmised andmed: Salvestus Estonia Talveaias toimunud CD esitlusele 13.12.1998. a. Õhtut juhib Eri Klas (00:00:59, 00:24:59, 00:32:32). Räägivad veel: Tiia Teder tööst seoses plaadi ilmumisega (00:02:17), Ivalo Randalu klaveriduost (00:05:30), Anna Klasi õpilane Valdur Roots (00:25:59), Heljo Sepp klaveriduo tuntusest (00:39:04), sõna võtab Ain Saarna Eesti Raadiost (00:43:14). Saate autor Virve Normet. Helirežissöör Aili Jõeleht. Helioperaator Helle Paas. ÜV ASDAT-439. Helifaili võib kuulata: <https://arhiiv.err.ee/vaata/kuldlehekulgi-eesti-pianismis-mangivad-anna-klas-ja-bruno-lukk> (Töötas 07.04. 2013.)

446. ERR. Raadisaade. Lastetuba. Eri Klas. 29.06. 1996. Kestus 28: 21. Saate külaline on dirigent Eri Klas, saate autor ja küsitleja Reet Made. Eri Klas jutustab oma lapsepõlvest, viiuliõpingutest, Siberis oldud aastatest ja inimestest, koolielust, huvidest kooliajal, koolikaaslastest, sportimisest. Saate kõlab Schuberti "Fantaasia", mille esitavad Anna Klas ja Bruno Lukk. Võimalik kuulata: <https://arhiiv.err.ee/vaata/lastetuba-lastetuba-eri-klas> (Töötas 07.04. 2013.) ERR arhiivis on Eri Klasist veel saateid, vt. Kuulderaadius. Eri Klas. Kestus 04:49. Braavo! Eri Klas. Kestus 54:15.

447. Kuressaare Pereraadio saadete arhiivi pealehel võimalik kuulata varem eetris olnud saateid. Vajalik, et arvutis oleks programm Winamp, Windows media Player või VLC Player ja internetiühendus kuulamise ajal. Saadete arhiivis järgmised saated:

Sarjas Iisrael ja meie.

Eha ja Uku Masingust Aavi Dobrõšiga. 2009.

Ekskursioon Eesti Juudi Muuseumisse Aavi Dobrõšiga. 1-3. osa. 2009.

Iisraeli kultuuritegelane Regina Pats.

Lasar Gulkovitschist ja juuditeadusest. Dr. Urmas Nõmmik. 2009.

Maria Tolbast. Juudi kunstnikud Sileesias.

Mark Rõbak ja tema internetiportaal.

Paasapühad 2006. Pearabi Šmuel Kot.

Ülevaade kevadreisist Iisraeli.

8. Käsikirjalised teosed või nende osad

448. Liebman, Abe. Kriitilised parandused oma 1937.a. kirjutatud töös "Ajaloolised ja kultuurilised eeldused juudi koguduste tekkimiseks ja arenemiseks Eestis", leiduvate

väärseisukohtade ja valehinnangute revideerimise kohta. Tartu, 1946. Masinakiri, 21 lk. Juutide etniline ajalugu Eestis. Tartus on 2 köidetud raamatukest. Märksõnad: juudi koguduste ajalugu, parandused 1937.a. Tartu Ülikoolis avaldatud magistritööle.

449. Põldsam, Anu. Bahja ibn Paquda eetika antiiksel ja judaistlikul taustal. Tartu ülikool, usuteaduskond. Magistritöö. Juhendaja professor dr. Kalle Kasemaa. Tartu 2006. 152 lk. Bibliograafia. Registrid. Märksõnad: 11. Saj. Hispaania juudi Bahja ibn Paquda peateos „*Kitab al- Hidaja ila Faraid al-Qulub*“ (*Südamete kohustuste juhtimise raamat*) ja erinevate autorite uurimused, Hobot- ha Leḥabot eetika kesksed kategooriad ja mõisted, eetiliste kategooriate seotus judaistliku eetikaga, Bahja ibn Paquga isik, teose ajalooline taust, gaonid, Hispaania juutlus, judaismi filosoofia keskajal, juudi-araabia kultuur, Gaon Saadia ben Joseph al -Fajumi, *sirfut ha-musar* kirjandus, L. Gulkowitschi käsitlus ibn Paquadast.

450. Maripuu, Meelis. Teise Maailmasõja aegse juudivastase poliitika rakendamine Eestis. Magistritöö. Juhendajad: Tõnu Tannberg, Andres Kasekamp. Illustratsioonid. Bibliograafia lk. 114. Zusammenfassung lk. 110- 113. Tartu Ülikool, ajaloo osakond, eesti ajaloo õppetool . Tartu, Tartu Ülikool 2007, 122 lk. Märksõnad: holokausti temaatika rahvusvahelises uurimistöös, teaduslik käsitlus Teise maailmasõja ajal Eestis toimunud juudivastastest aktsioonidest, institutsioonid, alluvusvahekorrad, Eesti juutide ja Eestisse toodud juutide arvud ning saatused. Laagrid ja laagrivõrgustikud Eesti territooriumil. Arhiivimaterjalide uuringud ja statistiliste andmete ning nimekirjade võrdlused. Avaldatud ka EJA- materjalides, vt. http://eja.pri.ee/history/Holocaust/maripuu_meelis.pdf

451. Müüripeal, Evelin. Kultuurautonoomia: Eesti Vabariigi vähemusrahvuste haridus- ja keelepoliitika aastail 1918-1940. Magistritöö. Juhendaja Jaan Õispuu. Tallinna Pedagoogikaülikool, läänemeresoome keelte õppetool, 1999. Illustratsioonid. Bibliograafia lk. 86- 100. 100 lk. Märksõnad: tekst lehe ühel küljel. Magistritöö prantsuskeelne referaat eraldi köites. Märksõnad: kultuurautonoomia, vähemusrahvused, hariduspoliitika, keelepoliitika, keeleõpetus, rahvuspoliitika, haridusajalugu.

452. Hameiri (Maisel) Dov. Sangaste 1936 - mahane hachshara - hashomer hazayir – Heebreakeelne käsikiri piltidega. 1936. Leitav Eesti Juutide Arhiivi raamatukogust.

453. Гури́н, Самуи́л. Воспо́минания. 1. Детство и отрочество (1888-1906). 2. Гимназия и Университет (1906-1912). 3. Годы скитания (1912-1916). 4. Я - учитель (1916-). 1888-1927. Кäsikiri. Märksõnad: vanemad ja vanavanemad, juudi kodu, traditsioonid, kooliaeg, töö õpetajana. Leitav Eesti Juutide Arhiivi raamatukogust.

454. Друк, Хи́рш, “Di Yiddishe Kibutzim in Estland; Establishment of Present Jewish Communities in Estonia”, «Еврейские кибуцы в Эстонии» (рукопись, б.г.), с.21.* Кäsikiri. Andmed selle teose kohta leitud allviidetest, jäetud nimekirja põhjusel, et ehk leiab kergemini, kui nimi ja autor teada. Mark Rõbaki kommentaar: „Minu teada kahjuks seda kusagil ei ole. Töö on ainult mainitud.“

9. Eestlastest autorite juutluse aineiline ilukirjanduslik looming

455. Raudsepp, Hugo. Siinai tähistel: näidend kümnes pildis. Tartu: Noor-Eesti, 1928. 158 lk., ill. Märksõnad: Kaas: Nikolai Triik. Allikas: Villu Tootsi koostatud raamatugraafika mapid Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus. Märksõnad: eesti ilukirjandus, näidendid.

456. Raudam, Toomas. Kõik inimesed on juudid. *Vikerkaar* 2004/4-5 lk. 167. Lauri Pilteri romaanist Lohejas pilv. Märksõnad: eestlaste ja juutide suhted, peategelase eneseotsingud, T. R. hinnangul on autor L. Pilter on eesti kirjandusse toonud uue dimensiooni ja temaatika.

457. Tuulik, Ülo. Eri Klasiga Kielis ja muud järelejäänud paberid. Toimetaja Juhan Saar, kaane kujundus Endla Tuutma, kaanefoto autor Mati Oolup. Märkus: 2006.a. Tuglase novelliauhinnaga pärjatud teos. Tallinn: Faatum, 2006. 195 lk. Katkend leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Culture/Lotman_es.pdf . Märksõnad: eesti ilukirjandus, jutustused, olukirjeldus, publitsistika, Eri Klas, Juri Lotman, Eesti juutide saatustest .

10. Eesti Juutide Arhiivi materjalid kodulehel www.pri.ee.

Eesti Juutide Arhiivi (EJA) kataloogi materjalid esitatud kodulehe kataloogi alusel. EJA kataloog koostatud temaatiliselt, bibliograafiliste kirjetega esitamisel lähtutud bibliograafia üldisest ülesehitusest, kuid parema ülevaate eesmärgil säilitatud üldjuhul kodulehe alateemade jaotus. Bibliograafiliste kirjetega alajaotus:

1. Allikapublikatsioonid, statistika, Eesti juutide mälestused (1.1. Genealoogiad, 1.2. Eesti Juudi Kogukonna materjalid, statistilised andmed, 1.3. Memuaarid).
2. Vanema ja uuema juudi kirjanduse tõlked. (Kodulehel esitatud juudi autorite ilukirjanduslik looming, ka venekeelne.)
3. Üldkäsitlused ja populaarsed käsitlused (3.1. Eesti juutide ajalugu puudutavad materjalid. 3.2. Holokaust ja juudivastatus.).
4. Üksikkäsitlused (4.1. Eesti juutide organisatsioonid enne 1940. a. 4.2. Religioon. 4.3. Haridus. 4.4. Teadus ja kunst. 4.5. Üksikkäsitlused muudel teemadel.).
5. Eesti juutide perioodilised väljaanded.

Kõikide alaliikide alguses märgitud 7.04. 2013. kodulehel leiduvate materjalide hulk ja temaatika. Kirjed koostatud alfabeetiliselt järjekorras, keelevelikul lähtutud kodulehe kataloogi keelilisest järjekorrast (eesti, vene, inglise keel). Kirje esitatud kõikide kodulehel leiduvate tekstide keelte pealkirjadega. Eestikeelne tõlge materjali kataloogist leidmise ja selguse huvides esitatud ka juhul, kui teksti eesti keeles lugeda pole võimalik. Kirjes nimetatud kõik keeled, milles tekst leitav. Teatud juhtudel (eriti memuaarides) on www.eja.pri.ee kataloogis esitatud esmalt inimese nimi, kellest memuaarides räägitakse, kirje koostamisel lähtutud teksti autori nimest. Pealkirja tõlge eestikeelsest kataloogist esitatud üldjuhul muutmata kujul, mõnedel üksikutele juhtudel on eestikeelset tõlget kohandatud. Kui teksti pealkiri ja kataloogi sisukorra pealkiri ei lange täpselt kokku, on kirje koostamisel lähtutud teksti pealkirjast. Kõikidele kirjetele on lisatud eestikeelne sisukirjeldus ja vajadusel ka märkused. Nimede õigekiri ja heebreakeelsete väljendite transkriptsioon lähtub kirje tekstist ja võib olla seetõttu teatud juhtudel erinev. Lehekülgede arv märgitud dokumendi lehekülgede alusel, kui lehekülgede arvu polnud võimalik kindlaks määrata kodulehe formaadi tõttu, puudub lehekülgede arvu märged. Arhiividest pärit dokumentide koopiatel on viide arhiivile ja allika numbrid. Autori nime puudumisel on kirjes lähtutud teksti pealkirjast. Kirjed koostatud dokumentidest, sisulistest artiklitest, memuaaridest ja uurimustest ning teadustöödest. Nimekirju, töödokumente ja albumeid üldjuhul kirjetes ei kajastata.

Kirje koostamisel järgitud bibliograafia koostamise põhimõtteid: **Autori perekonnanimi, eesnimi. Teksti pealkiri. = Andmed kodulehel oleva võõrkeelse teksti kohta. =** Eestikeelne pealkiri, kui teksti eesti keeles ei ole võimalik lugeda. **Algallikas-** teksti keel(ed)-

tõlkija(d)- lehekülgede arv- eestikeelne sisukirjeldus- [internetiaadress](#). Sisukirjelduses eraldi välja toodud juutluse teemaga seonduvad mõisted, ajaloolised andmed jm. tekstis leiduv oluline informatsioon.

1. Allikapublikatsioonid, statistika, Eesti juutide mälestused (memuaarid, statistilised andmed).

1.1. Genealoogiad. Генеалогия. Genealogy.

Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/families_es.html

07. 04. 2013 on kodulehel järgmised alalingid: 30.03. 2013. alustatud töödokument Eesti juutide andmebaas. Sugupuud. Sissejuhatus Eesti Juudi genealoogiasse (autor Patrick Monson, vene ja inglise keeles). Tallinna juudid 1830- 1884 ja Pärnu juudid 1874 (EAA 9511.111.6.). S. Gurini koostatud juudi koguduste liikmete nimekirjad 1935.a. Narva, Pärnu, Rakvere, Tartu, Viljandi ja Võru linnades, Tallinna Linnaarhiivi materjalid 1923. ja 1937. aastast. Juudi üliõpilased Tartu ülikoolis (töödokument). USA Holocaust Memorial Museum'i materjalid: Evakueeritud Eesti juudid Taškendis. Eesti juudid, kes läksid Palestiinasse enne 1941.a. (töödokument). Vello Salo koostatud nimekiri küüditatud Eesti juutidest juunis 1941.a. Eesti Vabadussõjast osavõtnud juutide umbkaudne nimekiri (avaldatud 1937.a.). Asnovichi ja Kaplani koostatud nimekiri: Eesti juudi sõdurid, kes langesid rindel 1941-1945 Materjalid kodulehelt: www.hashava.org.il: Väljanõudmata Eesti juutide varad Iisraelis. Sünni, abielu ja surma andmed *Family history* keskustes ning EAA.30.5.4275 materjalid: 1874. aastal Tallinnas elavad juudid (mehed). Kokku 25 linki. Kirjed esitatud sisuliste artiklite kohta, nimekirjadest ja töödokumentidest kirjeid koostatud ei ole.

458. Monson, Patrick. A Simple Guide to Estonian Jewish Genealogy. = Монсон Патрик. Краткое введение в генеалогию эстонских евреев. = Monson, Patrick. Sissejuhatus Eesti Juudi genealoogiasse. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Kirjutatud koostöös Mark Rõbakiga. Bakalaureusetöö osa. 5 lk. Juhend oma perekonna ajaloo uurimiseks, viited ajalooallikatele, kirjandusele, seltside ja organisatsioonide nimekirjadele. Kodulehe ja Eesti Juutide Arhiivi materjalide kasutamise juhendid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Genealogy/A%20Simple%20Guide.pdf>.

459. Рыбак, Марк. Как я нашел свою родню, (практический пример). = Rybak, Mark. How did I find my relatives, (a practical example). = Rõbak, Mark. Kuidas ma leidsin oma sugulase, (praktiline näide). Vene ja inglise keeles. Info juudi genealoogiate ja laevareisijate registrite kohta internetis. Kasutusõpetus. Kirjeldus sugulaste otsimisest ja leidmisest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Genealogy/Rybak_ru.html

460. Слоним-Тамаркина, Зельма . Жизнь в Эстонии в 1920-30х годах. Семья Тамаркиных. Часть I. Tel- Aviv, 2006. Fotod. Märksõnad: kultuurautonoomia, juudi kooli loomine, õppeained, Bjaliku selts, kultuurielu, suhtluskeeled, noorteorganisatsioonid, juudi kogudus, juudi kogukonnad Tallinnas, Tartus ja Narvas. Tamarkinite perekond, vanemad, vanavanemad, sugulased ja nende saatused. Autobiograafia. Artikkel EJA jaoks kirjutatud 2006. a. kahes osas, Elu Eestis ja Perekond. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Tamarkin.pdf>

1.2. Eesti Juudi Kogukond.

Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/community_es.html

Seisuga 07.04. 2013 on kodulehel kümme alajaotust. Sissejuhatav artikkel Eesti Juudi Kogukonnast, kolm albumite linki kogukonna elust ja kuus alalinki ajalooliste materjalidega (1830- 1925; 1926- 1939; 1940- 1959; 1960- 1987; 1988- ...).

461. Gurin-Loov, Eugenia. Gramberg, Gennadi. Eesti Juudi Kogukond.= E. Гурин-Лоов, Г. Грамберг. Еврейская община Эстонии. = E. Gurin-Loov, G. Gramberg. The Jewish community of Estonia. Eesti, vene, inglise keeles. 19 lk. Tallinn, 2001. Fotod. Esimesed juudid Eestis. Kantonistid. Juutidest üliõpilased Tartu Ülikoolis. Sünagoogid, palvemajad. Väljaränded Eestist Palestiinasse ja Ameerikasse. Juudi kultuuri- ja spordiseltsid, koolid. Fotod seltsidest ja organisatsioonidest, kuldsertifikaadist, kultuurnõukogust, holokausti päevast, Klooga mälestusmärgist, sabati vastuvõtmisest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Community/Community_ee.pdf

Aastatest 1830- 1925: seitse alalinki (04.07. 2013).

462. I juudi kongressi materjale 1919. a. Vene keeles. Ajalehest: *Evreiskaja molodaja mõsl. 1919/ nr. 6.* Nimekiri. Ettekannete tutvustus. 6 lk. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Evr%20S'ezd%201919.pdf>

463. Siseministri seadlus juutide väljasaatmisest Tallinnast ja kohtu otsus (1920-1921). = Указ министра внутренних дел о высылке евреев из Таллинна и решение суда (1920-1921). ERA.1356.2.303. Eesti ja vene keeles. 5 lk. Dokumendid. S. M. Goldmani väljasaatmise kohta esitatud kaebus 18.04. 1920.a. ja kohtuotsus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Narva%20exile.pdf>

464. Возвание к эстонской общине о помощи жертвам погромов на Украине. = Üleskutse abistada pogromide ohvreid Ukrainas (1920. aastad). Vene keeles. 1 lk. Dokumendi koopia. Skandinaavia juutide abistamise komitee pöördumine Eesti juutide poole. Palve koguda raha, riideid, pesu jms. Soovitus kohalike abistamiskomiteede loomiseks. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/pogrom.pdf>

465. Документ выданный Николаевскому солдату Брашинскому. = Nikolai sõduri Braschinski dokument. ERA.2282.1.9. Vene keeles. 3 lk. Dokumendi koopia. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Brashinsky.pdf>

466. История одного еврея. (Маленький фельетон). = Ühe juudi lugu (lühike följeton). Ajakirjast *Kadimo, nr. 1, Tallinn 15. 08. 1919.* Vene keeles. 4 lk. N- linnakesest Tallinna põgenenud juudist, kes tegutses kaupmehena, tehase direktorina, kuid rahu ei leidnud kuskil, sest juute oli igal pool. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Kadimo.pdf>

467. Основные тезисы доклада на тему «Основы национальной автономии во внутренней жизни еврейских общин в Эстонской республике». = Rahvastiku autonoomia põhimõtted Eestis (1919). ERA.2276.1.1. G. I. Aisenstadt'i ettekanne 11. mai 1919 Eesti juudi koguduste kongressil. Vene keeles. 3 lk. Rahvuse määratlused, vähemusrahvuse staatus, rahvuste õigused, Juudi kogukonna ettepanekud Eesti vähemusrahvuste autonoomia seaduse loomiseks. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Aisenstadt.pdf>

468. Приглашение на собрание. = Koosoleku kutse 27. aprill 1917. a. Vene keeles. 1 lk. Päevakorras. J. A. Eigesi mälestuse jäädvustamine, kooli asutamise arutelu. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/blagotv.jpg>

Aastatest 1926- 1939: üheksa linki, Juudi vähemusrahvuse kulturomavalitsuse album, album kogukonna elust enne 1940.a., kodaniku vanne, isikutunnistuste ja välispassi koopiad, karikatuurid, Eesti P. E. O. C (פ.ג.א.ר) juubeli kutse (1918- 1928) jm. (07.04. 2013.)

469. Мõned lehed Bjaliku seltsi kuldraamatust. = Несколько страниц из Золотой книги общества Бялика. = Some pages of the Bialik society Golden book. TLA.1382.1.14. Eesti, vene, inglise keeles. 4 lk. Koopia Bjaliku seltsi kuldraamatu lehekülgedest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Bialik.pdf>

470. Пассов, Бер. Жизнь, бившая ключом Общественные организации евреев в Эстонской Республике (1918-1941 гг.) Avaldatud ajalehes *Estonia* 1994.a. 6.-7. juulil. 4 lk. Vene keeles. Eestikeelne pealkiri: **Aktiivne elu.** Kultuurautonoomia, organisatsioonid Hasmona, Licht, Bund, spordiselts Makkabi, jidišistid, hebraistid, Grigori ja Leo Aišenstadt, Samuil Gurin, Abram Tuh. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Passov.pdf>

Aastatest 1940- 1959: viis linki, kolm neist juudi rahvamaja tegevuse aruannetest 1940. a., kultuurautonoomia keelamise otsus 29.07. 1940 ja artikkel professor Dov Levinilt. (07.04. 2013).

471. Levin, Dov. Estonian Jews in the USSR (1941-1945). =Левин, Дов. Эстонские евреи (1941-1945). По материалам свидетельских показаний оставшихся в живых. = Eesti juudid NSVLiidus (1941-1945). Ellujäänute tunnistuste põhjal. Avaldatud kogumikus «*Yad Vashem Studies*», ajalehes *Xauaxap* N5 1992, N6 1992, N1 1993, N3 1993. Vene ja inglise keeles. Marina Astanovskaja tõlge vene keelde. 12 lk. Eesti juutluse ajaloost. Kantonistid. Juudid Eestis enne Teist maailmasõda, linna- ja maaelanikkonna jaotus, tegevusalad, statistilised andmed. Kultuurautonoomia. Deportatsioon Nõukogude Venemaale, suhted sealse elanikkonnaga ja võimudega (tsiteeritud mälestused); saksa okupatsioon. Juudid Eesti Laskurkorpuses. 1950- aastate Eesti juutkond. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/dov%20levin.pdf>

Aastatest 1960- 1987: üks link. Tallinna Juudi Teater 1963-1972 (07. 04. 2013).

472. Бейлинсон, Исак. О Таллинском Еврейском театре. = Beilinson, I. Tallinna Juudi Teater (1963-1972). Kirjutatud 28.01. 2004. Vene keeles. Fotod. 7 lk. Juutide kultuurielust Baltikumis 1960- aastatel, Miša Šeri ja Borja Bassovi idee 1962.a. juudi isetegevusseltsi loomiseks, näitlejad, etendused. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Culture/Beilinson.html>

Aastatest 1988- ...: üksteist linki, Juudi Kultuurseltsi asutamiskoosoleku protokoll, ajalehe *Ha'Shachar* esimene number, 2 linki juudi kultuuripärandi näitusest Tartus, kogukonna ajaloo ülevaated jm. (07. 04. 2013).

473. Dov, Levin. Estonian Jews in the USSR. (1941-1945). (*Research Based on Survivors' Testimony*). = Дов, Левин. Пример маленькой и своеобразной общины. Ivriidi keeles kirjutatud artikkel loengutest, mis peetud detsembris 2005.a. Jeruusalemma Genealoogilises

Ühingus, publitseeritud inglise keeles ajakirjas *Sharsheret Hadorot*, Vol. 20, No. 3. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Viide detailsemale informatsioonile Eesti juutidest: *Pinkas Hakehillot*, 1984, ivriidi keeles. Kantonistid Eestis, Eesti juudi kogukond 19. sajandi lõpul ja Eesti Vabariigis. Juudi üliõpilased Tartu Ülikoolis, korporatsioonid, juudi koolid, noorteorganisatsioonid, kultuuriline ja religioosne elu. Jidiši- ja ivriidikeelsed trükised. Eesti juutide alfabeetiline nimekiri 3944 Eesti juudi kohta (Gurin, 1936). Nõukogude ja saksa okupatsioonid. Juudid Eestis pärast Teist maailmasõda. Eesti taasiseseisvumine ja Juudi Kultuurnõukogu loomine. Juutide väljaränne *Erets Israeli* 1990- aastatel. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Small%20community.pdf>

474. Juudi kultuuripärand Tartus. Näitus 18.12.1992- 31.01.1993.= **Выставка "Еврейское культурное наследие в Тарту".= Exhibition "Jewish cultural heritage in Tartu".** 2 lk. Eesti, vene ja inglise keeles. Koopia näituse reklaamvoldikust. Eiki Bergi ülevaade juutide ajaloost Eestis, Tartu juutide statistilised andmed 1867- 1989. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Tartu.pdf>

475. Juudi Kultuurseltsi asutamise protokoll. = **Протокол собрания по поводу создания Общества Еврейской Культуры 30/3/1988.** Dokumendi koopia. Eesti ja vene keeles, tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 30. märts 1988, osales 85 inimest. Otsus: Moodustada Juudi Kultuuri Selts Eesti Muinsuskaitse Seltsi juurde. Esimeheks valiti Samuel Lazikin. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Otsus.pdf>

476. Eesti Vabariik - 90, Iisrael - 60, Juudi koguduse taassünd – 20. = **Празднование 90-летия Эстонской Республики, 60-летие Израиля и 20-летие возрождения еврейской общины.** = **Celebrating 90 years of Estonia, 60 years of Israel and 20 years of the renewed Jewish community.** Fotoalbum ja konverentsi materjalid. Eesti, vene ja inglise keeles. Alalingid:

Gramberg, Gennadi. Eesti juutluse taaselustamisest 20. sajandi lõpus. Eesti keeles. 5 lk. Demograafilise olukorra ja juudi elanikkonna arvukuse näitajad 1959- 2007. Juudi kogukonna taaselustamisest 1988.- 2007. a. ja kogukonna juhtidest. Eesti Juudi Kultuuriselts. Spordiklubi Makkabi, Juudi Üliõpilaste Liit. II Maailmasõja veteranide ühendus. Naisteklubi WIZO. Ivriidi keele kursused. Kontaktid rahvusvaheliste juudi organisatsioonidega. Ajaleht Hašahhar (Koit). Jom Ha-Šoa tähistamine. Tallinna Juudi kooli avamine. Raadiosaade „Šalom Aleihhem“. Klooga mälestussamba avamine. Eesti juudi elanikkonna statistika. Väljaränded Iisraeli, Ameerikasse ja Saksamaale. Emakeele probleemid. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Community/gramberg20_es.pdf

Rõbak, Mark. Tulevasest Juudi Muuseumist. PowerPoint ettekanne. Eesti keeles. Muusemi eesmärgid, Eesti Juutluse Arhiivi, lugemissaali ja kodulehe loomine. Fail avaneb konverentsimaterjalide lehelt.

Кац, Йосиф. Уважаемые участники международной научной конференции! = Konverentsiettekanne juutide ajaloost Eestis. Vene keeles. Ettekande teemad: Eesti juutluse ajaloo teaduslikud uurimused puuduvad. Ajaloolised paradoksid, juudi elanikkonna moodustumisega seotud poliitilised ja eluolulised põhjused. Eesti juudi kogukonna eluolu ja saatuse võrdlus Läti ja Leedu juutidega. Kultuurautonoomia periood enne Teist maailmasõda. Holokaust Eestis. Kaks juudi kogukonda tänapäeva Eestis, põlisjuudid ja sisserännanud juudid. Leitavad aadressilt: http://eja.pri.ee/Community/20_es.html

477. Näitus Tartu juutide ajaloost. = **"Выставка об истории Тартуских евреев".** Eesti ja vene keeles. Inna Teplitskaja tõlge vene keelde. Artikkel ajalehest *Postimees* 12.02. 1993. 1 lk. Eiki Bergi ülevaade Tartu juudi kogukonna tekkest ja arengust, koolide loomisest ja

kogukonna olukorrast tänapäeval. Näitus koostatud Eesti Rahva Muuseumis hoiul olevatest Tartu sünagoogi varadest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Naitus.jpg>

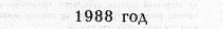
478. Rõbak, Mark. Eesti Juudi Muuseum. Slaidiettekanne. Eesti keeles. Sisaldab dokumente (*Limuvia* tegev- ja lihtliikmete nimekiri) ja fotosid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Museum3.pps#316,35,Slide 35>

479. Saks, Elhonen. Elu Eesti NSV-s pärast sõda: Juudi rahvuse taassünd. = "Жизнь в ЭССР после войны; Восстановление еврейской жизни". Katkend raamatust „Eestlased ja juudid“, Tallinn 2008. Eesti ja vene keeles. 2 lk. Juudi rahvusest kultuuritegelased ja teadlased Eestis. Juudi Kultuuri Seltsi asutamine 1988. a., juhtkond ja tegevus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Saks.pdf>

480. Бломберг, Светлана. Сложности интеграционных процессов еврейства Эстонии. = Eesti juutluse integratsiooni raskused. Kirjutatud 2000.a. Autori mäрге: isiklik seisukoht. Vene keeles. 3 lk. Kaasaegse Eesti juudi kogukonna moodustumisest ja vastuoludest kogukonna juutide seas. Põlisjuutide ja Eestisse elama asunud juutide identiteet, hoiakud ja suhtumine juutlusesse ning identiteeti määravad poliitilised, keelelised ja maailmavaatelised hoiakud. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Community/Blomberg_sloznosti.pdf

481. Грамберг, Геннадий. 1998 – к 10-летию еврейской общественной жизни в Эстонии. = 1998 - 10 aastat juudi koguduse elust Eestis. Vene keeles. 4 lk. Eesti Juudi Kultuurnõukogu ja 1992 Juudi Kogukonna loomine. Osalejate arvud, organisatsioonid. Sporditegevus, noorterigid, keeleõppe kursused. Ajaleht *Hašahar*. Rahvusvahelised kontaktid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/10years.pdf>

ХРОНИКА ОЕК

482. = Juudi Kultuurseltsi 1988.a. kroonika. Koopia. Vene keeles. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Chronika.pdf>

483. Кац, Йосиф. Об истории евреев в Эстонии. = Juutide ajaloost Eestis. Vene keeles. 4 lk. Märkus: konverentsiettekanne, puudub eraldi pealkiri. Arhiivimaterjale esimestest juutidest Eestis. Kantonistid. Bjaliku selts, Tallinna sünagoog ja juudi kalmistu. Juudid Tartu Ülikoolis, judaica õppetool. Juutide osalemine Eesti Vabadussõjas, kultuurautonoomia seadus. Juutide elust Eestis Teise maailmasõja ajal ja sellele järgneval perioodil. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/Konferencija.pdf>

484. Кац, Йосиф. Семья для всех евреев. = Kõikide juutide kodu (2004). Vene keeles. 3 lk. Tekst kirjutatud Balti riikide juutide ajalehes *Tsaadim* avaldamiseks. Eesti juudi kogukonna tekkest, kantonistid, juudi üliõpilased, juutide elust Eestis enne Teist maailmasõda. 1940.a. sündmused, küüditatud 400 juuti. Klooga vangilaager. Eesti juudi kogukonna suurenemine Nõukogude võimu ajal, sisserännanud juudid enamasti assimileerunud. 1988.a. juudi kultuurnõukogu. 1994.a. juudi kogukond. Eesti Juudi Kogukonna tegevus tänapäeval. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Community/obshina2004.pdf>

1.3. EJA. Memuaarid. Mälestused/ jutustused.

95 alalinki+ mitmete linkide alalingid. (07. 04. 2013.) Leitav aadressilt:
http://eja.pri.ee/stories_es.html

485. Abramson, David. Katkend raamatust "Eesti rahva elulood" I (Tallinn, 2003). = **Давид Абрамсон Из книги "Жизнеописание эстонского народа". = From the book "The lifestories of estonian people"**. (From "*Estonian Life stories*", CEU Press, Budapest, New-York, 2009.) Eesti, vene, inglise keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Märkus: puuduvad eraldi pealkirjad. Inglisekeelses osas ka sõnaseletused. 6 lk. Ennesõjaaegse juudiperekonna elu Tallinnas. Rahvustoidud (täidetud haug), sabbatikombed. 1941.a. evakueerumisest ja sõjajärgsest elust. Iisraeli väljasõiduloa taotlemine. Leitav aadressilt:http://eja.pri.ee/stories/Abramson_es.pdf

486. Barnoy (Epstein), Sara. Recollections of my childhood. = Барной (Эпштейн), Сара. Воспоминания о моем детстве. = Minu lapseõlve aastad. Katkend samanimelisest raamatust, välja antud ivriidi keeles Iisraelis 1998.a. Originaali pealkiri puudub. Vene ja inglise keeles. Inglise keelest vene keelde tõlkinud Ruth Brašinski, ivriidi keelest inglise keelde tõlkinud autor. Juutide elu Eestis enne Teist maailmasõda. Juudi klubi, raamatukogu ja lugemissaal. Noorteorganisatsioon Beitar. Intsident H. N. Bjaliku ja direktor Gurini vahel, kes süüdistas Bjalikut sionismile õhutamises. Ivriidi ja jidiši õppimisest Tallinna juudi gümnaasiumis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Barnoi_ru.html

487. Blank, Amalia. Interview. = Бланк, Амалия. "Оглянись: там жизнь твоя...". = Intervjuu. Artikkel ajalehest *Эстония* (9. sept. 1995). Intervjueerinud 2005. a. septembris Ella Levitskaja. Intervjuu täielik tekst avaldatud ingliskeelsel veebilehel. Vene ja inglise keeles. Vene keelde tõlkinud Ruth Brašinski. 6 lk. Poolast pärit juuditari elust Nõukogude Liidus. Juudi teatrid ja näitlejad. Poola 1900. ja 1910.a. juudipogrommid. Elu Tallinnas pärast Teist maailmasõda. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Blank%20full.pdf>

488. Braude (Gordon) Ljuba. A letter to my children. = Брауде (Гордон), Люба. Из «Письма к моим детям». Июнь 1991 г. = Kiri minu lastele. Vene ja inglise keeles. Tõlge inglise keelest vene keelde Ruth Brašinski. 11 lk. Perekonna elust Tallinnas enne Teist maailmasõda. Juudi religioossed tavad ja pühade tähistamine (*sabat, bar mitsva, kidduš*), sabbatitoidud. 1941.a. deportatsioon Venemaale, elu Tšeljabiniskis. Juudi kalender. Sõjajärgsest elust Eestis. Hupa- rituaal. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Braude_ru.pdf

489. Brenson (Brennsohn), Isidor. "Student years". = Бренсон, Исидор. О студенческих годах в Дерпте (Тарту). = Üliõpilasaastad. Isidor Brensoni mälestused. Vene ja inglise keeles. Vene keelde tõlkinud Inna Teplitskaja. 10 lk katkendeid. Autor sünd. 27. sept. 1854 Jelgavas, surn 31. dets. 1928 Riias. Tartu ülikooli meditsiinidoktor, meditsiiniajaloolane, arstide bibliograafiliste leksikonide *Die Aertzte Kurlands v. 1825- 1900; 1902; die Aertzte Livlands, 190; Die Aertzte estlands v. Beginn der histor. Zeit bis zur Gegenwart, 1922; Die Aertzte kurlands v. Beginn der herzogl. Zeit bis zur Gegenwart, 1929* autor. Üliõpilaselu Tartu ülikoolis 19. sajandi lõpul. Tartu juudi algkooli loomine ja selle töökorraldus. Korporatsioonid. Judaismi kombed ja tavad igapäevases elus. Sionism. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Brenson_rus.pdf

490. Ginovker, Leo. Interview. = Гиновкер, Лео. = Intervjuu. Tallinnas 2003.a. jaanuarikuus intervjueerinud Emma Hofman. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Stupel. 9 lk. Juutide elust Eestis enne Teist maailmasõda. Juudi traditsioonid, košer-toit, *bar mitsva, pühad Roš Hašana, hanukka, paasapühad, seder*. Organisatsioonid *Emuna, Keren*

Haijemet, Keren Hajesod, Makkabi. Assimileerumine. Leitav aadressidelt: <http://eja.pri.ee/stories/Ginovker.pdf> ja <http://www.centropa.org>.

491. Glusckin (Strasch), Alice. Lausa häbilugu.... = Глушкин (Страж) Алиса Просто стыдно... . Märkus Mark Rõbakilt: kirjutatud suulise jutustuse järgi 5.4.2007 –Modiin, Iisrael. Eesti ja vene keeles. Vene keelest tõlkinud Julia Zautina. Fotod. 4 lk. Vanavanemate ja sugulaste saatustest. Juutide elust enne Teist maailmasõda Valgas ja Tallinnas Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Strasch_es.html

492. Gordin, Haim. Parvepoisina Siberis. = Гордин Хайм. "Сплавщиком в Сибири". Katkend raamatust "Parvepoisina Siberis". Eesti ja vene keeles. 3 lk. Fotod. 1941.a. 14. juuni küüditamine ja elu Uuralite taga Maiga külas. Gordinite perekonna elust, firmadest- tööddest Pärnus. Vt. 288. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Gordin_es.html

493. HaCohen Braschinsky. From the book "Collections of Elchanan". = ХаКоэн Брашински, Эльханан. Действительная история. = Brašinsky Elchanan. Õige jutt. (Katkend ivriidikeelsest teosest "Collections of Elchanan", Haifa 2003,p. 262, י"ל (Talv 1941/42), jutustanud Dov Bernhard Brašinski. Vene ja inglise keeles. Kommentaarid ja tõlge inglise keelde Ilan Brašinski. Vene keelde tõlkinud Ruth Brašinski. Fotod. 1 lk. Kirovi oblastisse 1941.a. väljasaadetud juutide ja eestlaste elust. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Hardy_ru.html

494. Hanson (Klas), Esther (Fira). Esther Hanson. = Хансон (Клас) Эстер (Фира) Эстер Хансон. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 7 lk. Katkend raamatust „Eesti rahva elulood“, I osa. Sajandi sada elulugu kahes osas. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. (Koostanud Rutt Hinrikus, toimetanud Eneken Helme ja Lea Tooming, eesõnad Lennart Meri ja Rutt Hinrikus. Tallinn, Tänapäev, 2003. 510 lk.) Ester Hanson sünd. 1919.a., pärit Tartust. Nimi Kljas, perekonna õige nimi Glass. Kodusest elukorraldusest ja lapsepõlvemälestustest assimileerunud juudi perekonnas. Eestis tagasi 1931.a. Evakuatsioonijast Uljanovskis ja elust Eestis sõjajärgsel ajal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/fira.pdf>

495. Judeikin, Lev. Mu kuldne lapsepõlv – 2004. Mälestused meie suguvõsast ja minu perekonnast (kirjutatud tütre palvel).= Юдейкин Лев Мое золотое детство" – 2004. Katkend raamatust „Mu kodu on Eestis: Eestimaa rahvaste elulood“. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. (Koostanud Volita Paklar. Toimetanud Rutt Hinrikus, kujundanud Tõnu Kaalep. Tallinn, Tänapäev, Tartu Greif, 2009. 390 lk. Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood. Kirjastus Tänapäev, 2009.) Eesti ja vene keeles. Fotod, dokumendid. 6 lk. Juutide nimede päritolust ja tähendustest, töö väikeettevõtjana. Õppimine Tallinna Juudi gümnaasiumis, elust nõukogude okupatsiooni ajal Eestis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Judeikin_est.pdf

496. Kaplan, Jacob. Ühe Vene Keisririigi juudi sõdurilese lugu. = Каплан Яков История еврейской солдатской вдовы Российской империи. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 9 lk. Katkend raamatust *Kaplan, Jacob. Aruanne (Mõned päevad ühe Tartu juudi elus), Tartu Ülikooli Kirjastus, 2001.* Perekonnanime (preester = kohen = Kaplan) ja eesnimede päritolust ning tähendustest, kantonistid Eestis. Ahvenamaal Papinsaarel kuue kantonisti muinsuskaitse all olevad hauad. Pulmakombed, paruka kandmine, Pihkva, Vevje ja Vilno juudid, nende keel ja kombed, juudi üliõpilased Tartus, *kadiši-* palve,

juudi usupühade tähistamine ja kombed, "Taslihi" palve. Kirjutatud talvekuul 2000- hešvan 5761. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Jacov_Kaplan.pdf. Vt. B1-3.

497. Kaplan, Lia. Interview.= Каплан, Лия. Интервью. = Intervjuu. Intervjueerinud Tallinnas juunikuus 2005.a. Ella Levitskaja. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Märkus: Puudub eraldi pealkiri. Sõnaseletused ja kommentaarid teksti lõpus. Fotod. 36 lk. Vanavanemate, vanemate, sugulaste, õdede- vendade saatused. Religioossus, juudi kombed, pühade tähistamine, *kašrut*, *košer*, *sederi* ja *kapparose* rituaalid. Juudi kogukonna elu enne Teist maailmasõda Tallinnas. WIZO tegevusest. Tallinna Juudi gümnaasiumi koolikorraldus, õpetajad, noorteorganisatsioonid *Beitar* ja *Hašomer Hazair*. 1940 ja 1941.a. sündmused Eestis, evakuatsioon ja deporteerimine. Harku ja Klooga vangilaagrid, holokaust. Elust Nõukogude Eestis, antisemitism, kosmopolitism ja arstide protsess. Eesti taasiseseisvumine ja juudiorganisatsioonide loomine ning tegevus tänapäeval. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Lia%20Kaplan_ru.pdf ja <http://centropa.org>

498. Kaplan-Ryan, Francis. Nikolai Kalmen Kaplan (Tartu).= Каплан-Райан, Франсис. Николай Кальман Каплан (Тарту). Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Fotod, dokumendid, kirjad. Genealoogilised nimekirjad. Märkus: kirjalik pöördumine juudi kogukonna juhi Zilja Laudi poole, soov oma sugulastest rohkem teada saada, kiri dateeritud 9. mai, 2003.a. 44 lk. Kirjasaatja isast Nikolai Kalmen- Kaplanist, kes õppis Tartu ülikoolis meditsiini, lõpetas 1922. a. arsti abilisena. Teenis ohvitser- meedikuna Eesti armees. 1922. a. Sõitis pärast mobiliseerumist Pariisi, töötas seal kirurg- hambaarstina pensionini. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Kaplan_ru.pdf

499. Klas (Citron) Reeli. Minu elu lugu. = Клас (Цитрон) Рэли. История моей жизни. Eesti ja vene keeles. Fotod. 76 lk. Märkus: venekeelsel tekstil pealkiri: „14 июня 1941 года“. Autori isast, kes oli üks Baltimaade jõukamaid inimesi ja tema firmadest. 14. juuni 1941.a. küüditamisest ja sellele järgnevast elust. Raamat pühendatud Siberi-kaaslastele. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/klas_est.pdf

500. Laht, Uno. Meie, tippkutid, üle kogu maakera. = Лахт, Уно. Мы, суперзвезды с чухонским уклоном. Katkend ilukirjanduslikust teosest "Peost-suhu-jutte", Tallinn, Eesti Raamat, 1982. Eesti ja vene keeles. Tõlkija kohta andmed puuduvad. 11 lk. Meenutused sõber Aron Lieberschatzist, tema perekonnast ja kooliajast ning noorpõlvest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/laht_es.pdf

501. Lattik, Jaan. Viljandi juudid. = Латтик, Яан. Евреи Вильянди. Katkend raamatust „Viljandi kirikumõis kõneleb“, Ilmamaa, 1993. 6 lk. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Meenutused Viljandi juutidest, Hoff ja Blumberg. Rätsep R. Blumbergi saatuse kohta alalink: <http://eja.pri.ee/stories/Lohmus.html>. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Lattik_est.pdf Vt. B1- 75.

502. Levanon (Levitan) Nehemia. The road to the Banks of the Jordan.= Леванон (Левитан), Нехемиа. Дорога к берегам реки Иордан. = Tee Jordani jõe kallastele. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. 22 lk. Fotod. Lapsepõlvest ja noorusajast Ruienas ja Tallinnas. Juudi noorteorganisatsioonid Eestis ja Lätis. Sionistlik liikumine. Leitav aadressidelt: http://eja.pri.ee/stories/Levanon_ru.html ja www.nechemia.org/jordan2_e.html

503. Levin, Isidor. Kuidas Isidor Levin jäi ellu Teises maailmasõjas? = Левин, Исидор Как Исидор Левин выжил в годы Второй мировой войны?. Katkendid I. Levini

mälestustest „Minu elu- ja mõttevarast“: Meenutusi. Avaldatud ajakirjas *Akadeemia* 2009/7, 8, 10,11, 12 ja 2010/1. Katkendid koostas Mark Rõbak. Eesti ja vene keeles. Fotod. 14 lk. Tartu ülikooli üliõpilane. Uku Masingu abil õnnestus end varjata sakslaste eest Teise maailmasõja ajal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Isidor%20Levin%20elu.pdf>

504. Levin, Simon. Tammer, Enno. Sündinud advokaadiks. = Левин Сима. Энно Таммер. Рожденный адвокатом. Kliendid. Katkend Enno Tammeri raamatust *Simon Levin. Sündinud advokaadiks, Tallinn, Tammerraamat, 2009*. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Fotod. 5 lk. Levinite advokaatide dünastia. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Levin%20Sima.pdf>

505. Levitin, Yehuda Leib. At Dorpat. (From the manuscript). Translated from Hebrew by Sharona Levitan. Inglise ja vene keeles. В Дорпате. (Из рукописи). Перевод с английского Ианны Теплицкой. 17 lk. Märksõnad: juutide elu Tartus 20. sajandi alguses. Korporatsioonid. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Levitin%20Tartu_eng.pdf

506. Luvistšuk, Jusef. Mälestused. = Лувищук Юзеф. Воспоминания. Eesti ja vene keeles. 7 lk. Kirjutatud 07.08.2000. Juutide religioossetest kommetest ja tavadest, mütsi kandmine, *bar mitsva, heder, peisah, šabeš*, palvetamine. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/luvi_es_short.pdf

507. Lõhmus, Alo. Hr. Blumbergi lapsed. = Лыхмус А. "Дети господина Блумберга. Blumberg Jerachmielist. Fotod ja dokumendid. Artikkel avaldatud ajalehes *Postimees* 7/10/2000. Eesti ja vene keeles. Viljandi juudid enne Teist maailmasõda. Juudi laste päästmine Siberi vangilaagritest 1946.a. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Lohmus.html>

508. Miljutina, Tamara. Väike Пана.= Милютина, Тамара. Маленькая Илана. Katkend raamatust „*Inimesed minu elus*“, *Varrak, 2007*. «Люди моей жизни» *Тарту, 1997*. Eesti ja vene keeles. Fotod, 2 lk. Boris Klompuse perekonna saatusest Teise maailmasõja ajal Eestis ja tänapäeval Šveitsis. Vt. nr. 274. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Miljutin_es.pdf

509. Nodel, Emanuel. Narrow escapes = Нодель, Эмануэль. Спасение. = Pääsemine. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. 8 lk. Nõukogude okupatsiooni algusaeg, baaside leping, sõja puhkemine, Punaarmee sissetung Eestisse. Varade konfiskeerimised, etniliste, religioossete ja vabatahtlike ühenduste keelamine. Autori isiklikud kogemused. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/nodel.pdf>

510. Normet (Rubinstein), Dagmar. Katkendid raamatust "Avanevad ukсед". Eesti Raamat, Tallinn 2001. = Нормет (Рубинштейн), Дагмар Отрывки из книги "Открывающиеся двери". Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 9 lk. Dagmar Normeti vanaisast Jehoshua Rubinsteinist. Kombed *peisahhi ajal*, pidulik õhtusöök *seider* ja selle rituaalid. Autori lapsepõlvemälestused. Lisaks alalink Eesti Ekspressi ajakirjaniku Kalev Kesküla vestlusest D. Normetiga. "Eesti ühiskond oli ikka väga avatud..." *Eesti Ekspress – 04.06.2002* Autor: Kalev Kesküla. Dagmar Normeti lapsepõlvest, kodusest kasvatast, läbikäimisest teiste juudi peredega. Lühidalt D. Normeti eluloost. Vt. nr. 277. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/normet.pdf>

511. Normet, Dagmar. Kärtspunane kabriolett. = Нормет, Дагмар Ярко-красный кабриолет. Citron Markovitschist. Katkend D. Normeti teosest „*Avanevad ukсед*“. Tallinn, Tallinna Raamatutrikikoda 2001. Fotod. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 4 lk. Juuditaride noorusaeg Tallinnas enne sõda. 1940.a. natsionaliseerimised, küüditamised. Vt. nr. **277, 510**. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Viio.pdf>

512. Pipko, Simona. Baltic winds. Testimony of a soviet attorney Xlibris corporation, 2002. Vene keeles: Пипко, Симона. Балтийские ветры. Свидетельство советского адвоката. Перевод с английского Рут Брашинской. ПРИБЛИЖАЯСЬ К ПЕРЕПУТЬЮ. 12 lk. 1953.a. arstide protsess, KGB tegevus, „nõukogude juudid“, rahusküsimuse, antisemitism. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Pipko.pdf>

513. Randvee (Tsvivan), Rahel. Interview. = Рандвее (Цививан) Рахель. Интервью. = Intervjuu. Märkus: faili avamisel avaneb www.centropa.org, Rachel Randvee lehekülj. Puudub eraldi pealkiri. Intervjueeris Emma Hofman Tallinnas. Vene ja inglise keeles. Tõlge inglise keelest Ruth Brašinski. 28 lk. Fotod, dokumendid. Vanematest ja vanavanematest. Lapsepõlvemälestused, kombed ja tavad juudi kodus, erinevate juudiusu pühade tähistamine, kooliaeg. *Košer*-toit, *kašruti* järgimine, sünagoogi külastamine. Isa religioosus, *tefillinid*, palved. Elust Tallinnas 1919- 1941, küüditamine, elu nõukogude Eestis 1945. a. kuni tänapäevani. WIZO, kaasaegsed juutide noorteorganisatsioonid. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Randvee_ru.pdf

514. Rubinstein, Vladimir. Linguist with the BBC's wartime Monitoring Service.= Рубинштейн, Владимир. Лингвист службы радиоперехвата Би-би-си времен войны. = Lingvist sõjaaegses BBC raadioluure teenistuses. Märkus: pealkirjas autori eluloolised andmed 1916- 2008. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Fotod. 4 lk. Autor sünd. 19. nov. 1916 Tallinnas. Töötas BBC raadioluures Teise maailmasõja ajal. Lühike elulugu. Leitav aadressidelt: http://eja.pri.ee/stories/Rubinstein_ru.pdf www.telegraph.co.uk/news/obituaries/3540388/Vladimir-Rubinstein.html

515. Rõbak, Mark. Biekide perekond. = Рыбак, Марк. О Биках.= Mark Rybak. About the Bieks. Eesti, vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelest eesti keelde Artur Laast, vene keelest inglise keelde Abigail Rashkovsky. Fotod, dokumendid. Artikkel koostatud Maria Judina mälestuste "*Mõnda Leningradi inimestest*" põhjal. Moiše Biek, tema pojad David, Leib ja Leopold Tallinnas ja Peterburis. Lapselaps Herman Bieki elulugu ja töö *Ben Berlin Tanz Orchester* i juhina. Herman Bieki lastelastest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Biek_es.html.

516. Schartup, Eva. Bubby Eva's story. = Šartup Eva. "Valgast USA-sse". Inglise keeles. Autor sündinud 16. okt. 1910 Valgas. Juudi koduste kommete kirjeldused, pühade tähistamine. *Alija* ja emigreerumine Ameerikasse. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Schartup.pdf>

517. Scheer, Moisei. Endise noorsotsialisti mälestustest. Eesti keeles. Foto. Käsikiri. 20 lk. Kirjutatud 8.-15. 07. 1964 Aegnal. Kogetud antisemitisi ilmingutest nooruses Eesti Vabariigi ajal enne Teist maailmasõda. Tallinna Noorsotsialistliku Ühingu juudi fraktsiooni loomisest ja tegevusest selle juhina. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Scheer.pdf>

518. Sekules. Edith. Surviving the Nazis, exile and Siberia. = Секулес, Эдит. Пережить нацистов, изгнание и Сибирь. (Отрывки). = Üle elada natse, eksiili ja Siberi. Katkendid.

Avaldatud kirjastuses *Vallentine Mitchell, Лондон; Портланд, Орегон, 2000*. Alalink: <http://www.vmbooks.com>: «Библиотека свидетельств о Холокосте». Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Fotod. 15 lk. Lühiülevaate Edith Sekulese elust kirjutanud 2002.a. James O'Fee. Edith Sekules (8.6. 1916 Viin- 20.2.2008 Kilkil, Dawn, Põhja- Iirimaa). 1938.a. asus pere Eestisse, 1941- 1947 viibisid sõjarõgenikena Karagandas. Juudi kogukonna elust Eestis enne Teist maailmasõda. Juudi kombed igapäevaelus. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Sekules_ru.pdf

519. Stolovich, Leonid. Emigreerimine Eestisse. = Столович Леонид Эмиграция в Эстонию. Katkend raamatust „*Kohtumised elu radadel*“, Tallinn, 2006 . Tõlge vene keelest: Aive Pevkur. Eesti ja vene keeles. 5 lk. 1952.a. pärast Leningradi ülikooli filosoofiateaduskonna lõpetamist sai autor tööd Tartu ülikoolis. Eestis teadustööd tegevad juudid. Juutide olukord ENSV-s. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Stolovitsh_est.pdf

520. Strazh (Brodovski) Ruth. Interview. = Страж (Бродовский), Рут. Интервью. = Intervjuu. Tallinnas septembrikuus 2005.a. intervjuueerinud Ella Levitskaja. Tekst kodulehelt: <http://centropa.org>. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Fotod. 23 lk. Ruth Strazh (Brodovski) perekonnast, vanavanematest Valgas. Religioosne pere, vanaisa oli Tallinna sünagoogi rabi. Juudi kodu, *kašrut*, juudi traditsioonid, sabbat, pühade tähistamine, palvetamine. 1931.a. kolis pere Tallinna. Õppimine Tallinna Juudi gümnaasiumis. Abielu Jakov Strazhiga. 14. juunil 1941.a. küüditamine, vangilaagrid. Elu nõukogude Eestis. Raskused religioossete kommete täitmisel. Laste ja lastelaste elu. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Straz_ru.pdf

521. Suits Erika. Võimas ja sünge Patarei: mälestused Patarei vanglast 1924-1990. = Суйтс, Эрика. Märkus. Venekeelsel tekstil puudub eraldi pealkiri. Katkend raamatust „*Eesti rahva elulood I*“ (*Sajandi sada elulugu kahes osas*), Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood; koostanud Rutt Hinrikus. 2007. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 5 lk. Fotod. Abielu 1940.a. juut Scheiniga ja autori arreteerimine Omakaitse poolt, hiljem ülekuulamised NKVD-s. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Erika%20Suits.pdf>

522. Sundelevitš, Пја. Georg Kollmann. Doktor Kohlmann, Patarei vangla vahialune. = Сунделевич Илья Георг Кольманн. Eesti ja vene keeles. Tõlge eesti keelde Artur Laast. Märkus: Georg Kollmanni nimi esineb tekstides erineval kujul “Kohlmann” ja “Kolmann”. Autor lõpetas TPI planeerimise ja tööstuse juhtimise erialal, lahkus Tallinnast 1970- aastatel. Esimeseks töökohaks Iisraelis Tervishoiuministeriumi juhtimise korraldamise osakond. Töö tõttu kohtus kliinikus *Asaf ha-Rofe* dr. Georg Kohlmanniga. Evald Martinsoni raamatus “Haakristi teenrid” on nimetatud ka vangistatud Austria juuti G. Kohlmanni, kelle kohta on vangla registratuuris märges “täideviimine peatatud SD otsusel 10.11. 1942”. G. Kohlmannil õnnestus ellu jääda, tema naine ja laps hukati. I. Sundelevitši mälestused kohtumisest Kollmanniga Iisraelis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Kolman_Sund_est.html

Samal teemal: **Soome juudid Tallinna Patarei vanglas. = Евреи из Финляндии в Таллиннской Батарейной тюрьме.** Eesti ja vene keeles. 6. nov. 1942 andis Soome politsei Gestapole välja 8 peamiselt Austiast pärit juudi põgenikku, kes toodi laevaga Hohenhöhr Tallinna ja viidi Patarei vanglasse, hiljem saadetud edasi Auschwitzi. Ellu jäi vaid 1. Esitatud nimed. Sündmuse seigad ja soome ajakirjaniku Elina Sana intervjuu 1979. a. ellujäänud Georg Kollmanniga (surn. 3.10 1992 Iisraelis). Alalingid: http://eja.pri.ee/stories/Kolman_Sund_est.html . Katkendid artiklist *Jews in Finland During the Second World War Tuulikki Vuonokari, Autumn 2003 (GB) A FAST-FIN-1 Finnish*

Institutions Student Paper FAST Area Studies Program Department of Translation Studies, University of Tampere, leitav: <http://www.uta.fi/FAST/FIN/HIST/tv-jews.html>. Inglise keelest tõlkinud Ljuba Borodkin (Judeikin). Pildid ja vestlus doktor Kollmanniga Iisraelis 11. veebruaril 1979.a. Elina Sana raamatust «*Kuoleman laiva S/S Hohenhörn: Juutalaispakolaisten kohtalo Suomessa*». Porvoo–Helsinki–Juva: WSOY, 1979. Originaalid Auschwitzis. Georg Kollmann sündis 19. novembril 1912. a. Austrias. Peale sõda töötas Iisraeli haiglas “*Asaf Harofe*” alates haigla asutamisest 1949. aastal. Soome autorite teosed, kust antud teema kohta võib saada lisateavet: **Rautkallio, Hannu**. *Ne kahdeksan ja Suomen omatunto: Suomesta 1942 luovutetut juutalaispakolaiset*. Espoo: Weilin+Göös, 1985. **Suominen, Elina**. *Kuoleman laiva S/S Hohenhörn: Juutalaispakolaisten kohtalo Suomessa*. Porvoo–Helsinki–Juva: WSOY, 1979. **Torvinen, Taimi**. *Pakolaiset Suomessa Hitlerin valtakaudella*. Helsinki: Otava, 1984. Lk. 108–273. Katkend Elina Sana (Suominen) raamatust «*Kuoleman laiva S/S Hohenhörn: Juutalaispakolaisten kohtalo Suomessa*». Porvoo–Helsinki–Juva: WSOY, 1979. Elina Sana vestlus doktor Kollmanniga Iisraelis 11. veebruaril 1979. a. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Kolman_est.pdf

523. Sundelevitš, Ilja. Raua tänava kant. = Сунделевич, Илья. Район улицы Железной. Eesti ja vene keeles. Vene keelest tõlkinud Ilona Martson. 27 lk. Tallinna juutidest pärast Teist maailmasõda. Raua tänava piirkonna juudiperekondade tutvustus, nende saatused, majanumbrid, tänavanimed. Autori mälestused ja kohtumised sõpradega. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Raua%20juut_eeesti%20keeles.pdf

524. Šerman, Hirš. Võidupäev. = Шерман, Хирш. День Победы. = Victory Day. Eesti, vene, inglise keeles. Ilona Shermani, autori tütre tõlge inglise keelde. Sõjaveterani mälestused Teise maailmasõja lõpupäevist. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Sherman_es.html

525. Veresajev (Veressajev), V. V. Mälestused - Ülikooli aastad - Derptis. = Вепесаев, В. В. Воспоминания - Студенческие годы - В Дерпте. Katkend raamatust „*Postitõllaga läbi Eestimaa*“, Tallinn, 1971. Eesti ja vene keeles. Tõlge eesti keelde E. Jung. Fotod. 5 lk. Juudid Tartu ülikoolis ja nende suhted teistest rahvustest üliõpilastega. Korporatsioonide värvid ja reeglid. Vt. nr. 290. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Veresajev_est.pdf

526. Vseviiov, David. "Juut" kui liiga suur abstraktsioon. = Всевиов, Давид „Еврей“ как слишком большая абстракция. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Koostatud ajalehtedes *Eesti Ekspress* (15.12.1995, küsitlenud Harry Liivrand), *Postimees* (6.12.2008, küsitlenud Stina Eilsen), *Eesti Päevaleht* (24.01.2003) ilmunud artiklite põhjal. Juutide rahvuslik enesemääramine, kombed, saatus Teise maailmasõja ajal, tagajärjed juudi kultuurile. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Vseviiov%20tutvus.pdf>

527. Waldman (Brosin), Ch. Tartu years etc. Interview S. Tsyskin. = Tartu aastad ja muu - intervjuu. Inglise keeles. Märkus: ingliskeelne originaalpealkiri puudub. Mälestused noorusajast ja Tartu juudi kogukonnast. Kuulata Media Playeri programmi abil. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories_es.html-Waldman.

528. Аграчева, Иудит. Золотые пуговики. = J. Agracheva "Kuldsed nõöbid". Avaldatud ajalehes «*Вестни*» (Израиль) 1995/9.08. Vene keeles. Fotod. Sionistlikud noorteorganisatsioonid *Beitar* ja *Hašomer Hazair*. Mayafet Tuvia, Beitari juht. 1920- 1930-aastate Tallinn ja juutide elu. 1941.a. juutide arreteerimised ja vangistused. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Majofes.html>

529. Бернштейн, Борис. Теория перспективного построения шара. = Bernštejn, Boris. Kera varju perspektiivse konstrueerimise teooria. Katkend raamatust: «*Старый колодец*», "Издательство имени Н.Новикова", С.Петербург, 2007. Vene keeles. 29 lk. Eesti kunstnike elust Nõukogude Liidus. Antisemitismist Nõukogude Venemaal ja Leningradis. Tallinna kunstiringkondadest. Vt. nr. 263. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/bernstein.pdf>

530. Блейр, Эстер. Пинхас Кац был застрелен выстрелом в затылок. = Kats, Pinhas. E. Bleir. Pinhas Kats tapeti lasuga kuklasse. Tõlge ivriidi keelest vene keelde Mark Rõbak. Fotod, dokumendid, alalingid. Vene keeles. 4 lk. Pinhas Katsi tütre külaskäigust Eestisse 1995.a. ja selle põhjal valminud dokumentaalfilmist «Статья 58/4». P. Katsi elust, tegevusest, tema pere saatusel. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Kats.html>

531. Бломберг, Светлана. Массовка. = Blomberg, Svetlana. Massistseen. Vene keeles. Märkus: Jutustus põhineb kogemustel õpetaja tööst juudi koolis, osaliselt väljamõeldud, tõlgitud ivriidi keelde ja avaldatud Iisraeli ajalehes (puuduvad ajalehe andmed). 6 lk. Filmi "Jumalat ei olnud kodus" tegemisest Tallinnas. Tallinna juudi kooli taasloomisest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Blomberg_massovka.pdf

532. Борухов, Александр. Из дневника. = Boruhov, Aleksander. Päevikust. 1906.a. ja 1923.a. katkendid. Vene keeles. Lühike elulooline ülevaade ja elust Narvas enne Teist maailmasõda. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Boruhov.html>

533. Вассерман, Марьяша. Таллинн- Эстония. = Wassermann, Marjaša. Interview. = Intervjuu. Intervjuueerinud septembris 2005. a. Ella Levitskaja. Vene ja inglise keeles. Venekeelse teksti koostaja Ella Levitskaja. 18 lk. Fridelštadi (Läti) juutide elust. Pühade tähistamine. *Kašruti* nõuded. Pere kolimine Eestisse esimese maailmasõja ajal. Laste kasvatamine juudi kodus, sabati tähistamine, sabbatikombed, juudi pühade tähistamine (*paasapühad, matsa, seder, Roš- Hašana, Jom Kippur, Simhat Tora*). Rahvustoidud. Sionistlikud organisatsioonid juudi koolis. 1940.a. sündmused Eestis ja pere saatus, deporteerimine. 1949.a. arreteerimised ja väljasaatmised, vangistus. Juudi kommete ja tavade täitmine nõukogude võimu ajal. WIZO tegevusest tänapäeval. Leitav aadressidelt: http://eja.pri.ee/stories/wasserman_rus.pdf ja <http://centropa.org>

534. Вольфсон (Трапидо), Илона. Бабушкин буфет. = Wolfson (Trapido), Ilona. Vanaema puhvet. Vene keeles. 2 lk. Fotod. Vanaema Hana Amitani (1885-1966) elust Tallinnas ja evakueerumisest Teise maailmasõja ajal Nižni Tagili. Puhveti juhuslikust leidmisest sõjajärgsel ajal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Ilona.html>

535. Горин (Слозин), Сима. Жизнь в Таллинне 1916-1936. Отрывки из автобиографии написанной в 1988 в кибуце Афиким. = Gorin (Slosin) Sima. Tallinn 1916-1936 ja *aliah* Palestiinasse. Katkendid ivriidikeelsest autobiograafiast, kirjutatud 1988.a. kibutsis Afikim. (Originaali pealkiri puudub.) Vene keeles. Tõlge ivriidi keelest vene keelde Mark Rõbak. Fotod, dokumendid. 15 lk. Lapsepõlv Tallinnas, õppimine Tallinna juudi koolis. Assimileerunud pere, kuid juudi kombeid järgiti, tähistati ka muid kalendripühasid. Igatsusest Eretz Israeli ja ettevalmistustest ümberasumiseks, kibutsielu harjutamine Tallinna kibutsis. *Aliah* Palestiinasse 10. aprillil 1936. a. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Slosin.html>

536. Гурфель, Бенор и Талла. Исход. = Gurfel, Talla ja Benor. Põgenemine (Exodus). Memuaarid kirjutatud Mark Rõbaki tellimisel. Vene keeles. Fotod ja dokumentide koopiad.

27 lk. Perekonnalugu, Iisraeli väljasõiduloo taotlemine 1968. a. alates ja sellega kaasnenud raskused. Elust Eestis, KGB tegevus perekonna jälgimisel. Juutlusest: *galut, jidiš, sabat, seder*, tekstid ja palved. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Gurfel%20ishod.pdf>

537. Дорин (Малкин), Беата. Поездка на Урал, или три неустречи. = Dorin (Malkin), Beata. Sõit Uraali või kolm mitte-kohtumist. Avaldatud ajakirjas *Таллинн, 1998 №10 (91)*. Illustratsioonid G. Dorin. Vene keeles. Lapsepõlv Permi oblastis, isa 1942.a-ni Sverdlovski vangilaagris. Riiga jäänud sugulaste saatused. Lapsepõlve- ja noorusaja lood, elust Eestis nõukogude võimu ajal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Dorin.html>

538. Кедем (Кломпус, ур. Зунделевич), Роза Осиповна. = Kedem (Klompus, sünd. Zundelevitch). Märkmikust ja intervjuu. Vene keeles. Fotod. 1+5 lk. Lingilt avanevad Rahel (Rosa) Klompuse päevik ja intervjuu Rosa Klompusega tema vanaisast Aaron Zundelevitšist (1977). Rahel Klompus sünd Tallinnas 1888, surn Iisraelis Aškelonis 1984. Oli sõjaeelsel ajal juudi ühiskondliku ja poliitilise tegevuse juht Eestis, WIZO juhataja, tuntud sionistlik tegelane. Emigreerus Palestiinasse 1927.a. Päevik kajastab Keren Hajessodis (*קרן התיישבות*, ülemaailmne sionistliku organisatsiooni Euroopa agentuur, loodud 1920 Londonis) töötamise aega ja perioodi 1941- 1947 Palestiinas. Intervjueeris 4. juunil 1977.a. Boris Orlov. Intervjuus kõneldakse Aaron Zundelevitši elust. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Klompus.html>

539. Кингс (Ужванская), Илона. Письмо Эйнштейна. = Kings (Usvanski) Ilana. Einšteini kiri. Vene keeles. Fotod. Fotokoopia kirjast. Albert Einstein kuulus autori ema tutvusringkonda, säilinud kiri 1929.a. kirjavahetusest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/einstein.html>

540. Курицкес, Генрих. Биография. = Kurizkes, Henrich. Interview. = Intervjuu. 2005. a. juulis Tallinnas. Intervjueerija ja venekeelse teksti koostaja Ella Levitskaja. Vene ja inglise keeles. Inglisekeelses tekstivariandis esitatud ka viidete selgitused. Fotod. 23 lk. Euroopa, Leedu ja Tallinna juutidest enne Teist maailmasõda. Vanavanemate ja vanemate ning sugulaste elust. Juudi traditsioonid, juudi kultuurautonoomia, organisatsioonid. Kašrut, košer-toit, pühade tähistamine (*paasapühad, seder, Jom Kippur, Roš Hašana, Hanukka, puurim*). *Bar mitsva*. Assimileerumine. Leitav aadressilt: <http://centropa.org/>

541. Левеншус, Натан. Чернобыль. = Levenshus, Natan. Tšernobõl. Vene keeles. Fotod. 5 lk. Tööst Tšernobõli katastroofi likvideerimisel 1986. a. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Levenshus.html>

542. Левитин, Лейб. Академическое общество. (Verein.) Из рукописи. Перевод с английского Инны Теплицкой. 16 lk. Vene ja inglise keeles. Mark Rõbaki kommentaarid. 19. ja 20. sajandi Tartu ülikooli juudi üliõpilastest, korporatsioonidest Limuvia, Hasmonea. Illustratsioonid, fotod. Vt. nr. 505. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Organizations/Levitin%20Academic_rus.pdf

543. Лившиц, Юзеф. О себе. = Livšits, Jusef. Endast. Vene keeles. Fotod. 9 lk. Autor pärit Peterburi juutide perekonnast, kodused rahvuskombed. Assimileerumine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Livsits.pdf>

544. Маргалит (Мушкат), Соня. 1915 Тарту - 2008 кибуц "Кинерет". Katkend raamatust «*По прямой дороге*» 2002, *Израиль*. = Margalit (Muschkat), Sonja. Mõõda sirget teed. Originaal ivriidi keeles (puudub originaali pealkiri), tõlkinud vene keelde Mark Rõbak.

Vene keeles. Fotod. Lapsepõlvest ja kodusest kasvatast. Assimileerumine. Erinevate põlvkondade suhe religiooni ja juutlusega. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Mushkat.html>

545. Маркович, Дан. Следы у моря. = Markovitch, Dan. Jäljed mere ääres. Vene keeles. Fotod. 59 lk. Pere evakueerumine Teise maailmasõja ajal Taškenti. Lapsepõlvemälestused sõjaajast. Elu nõukogude Eestis. Stalinism, arstide protsess ja autori isa. Suhtumisest juutidesse, pere ja sugulaste saatustest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Markovitsch.pdf>

546. Минкова, Шуламит. Лев Шалом Минков (1905 – 1978). Воспоминания дочери. = Minkova, Shulamith. Minu isast ja teistest. Suulise jutustuse järgi 2007/ 3 toimetanud Rutt Stupel. Vene keeles. Fotod. Dokumendid juutide mälestusmärgi rajamise taotlustest ja plaanidest. Holokausti mälestusmärgi rajamisest juudi kalmistule ja menorah valmistamisest. Juudi kombed ja tavad koduses elus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Minkova.html>

547. Носсон, Генс. Как мы бежали от фашистов. = Gens, Nosson. Kuidas me põgenesime fašistide eest. Vene keeles. Kirjutatud 1968.a. Autori foto. 8 lk. Viie juudi põgenemine 1941. aastal Petserist Moskva kaudu Uljanovskisse. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Nosson%20exodus.pdf>

548. Орлов, Борис. Эстонцы из стройбата. = Orlov, Boris. Eestlased ehituspataljonist. Vene keeles. Fotod. 8 lk. Autori elulugu. Kodune kasvatus ja juudi kombed, isa töötamine Eesti Vabariigis 1940.a. Assimileerumine. Autori kohtumisest ehituspataljoni eestlastega Uuralites. 1973. a. elab autor Iisraelis. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Orlov%20estonci.pdf>

549. Польшковский, Марк. Моя Валга. = Polikovski Mark. Valga. Katkend artiklist "Искры памяти", avaldatud kirjandusajakirjas "Начало" 2009, №8, Ашдод, Израиль. Vene keeles. Fotod. 6 lk. Lapsepõlvemälestused vanavanemate kodust Valgas. Juudi kombed ja tavad. Assimileerumine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Polykovski%20Valga.pdf>

550. Прагер (Петерсон), Ия. Дорога. Отрывок из книги Воспоминания о потерянном детстве. Resolventa, 2008. Vene keeles. 5 lk. 14. Juuni 1941.a. küüditamine. Elust Novosibirskis. Katkend leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Doroga.pdf>

551. Сакс, Эльхонен. Моя жизнь. = Saks, Elhonen. Minu elu. Vene keeles. Fotod. 12 lk. Autori vanavanematest ja vanematest ning sugulastest ja nende saatustest. Kooliaeg Valgas, Tartus ja Tallinna Juudi gümnaasiumis. Juudi kultuuriseltsi loomine, kirjastuse Aviv tegevusest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Saks.pdf>

552. Сахар (Шохер), Соломон. Судьбы крутые повороты. Депортация. = Sahar (Schocher) Samuil. Lauluga läbi elu. Katkendid raamatust «С песней по жизни» 12/1/1919 Тарту - 7/11/2007 Вятка (Киров). Издательство «Экспресс», 2006, г. Киров. Vene keeles. 1941.a. küüditamine. Lapsepõlveaeg Tartus ja noorpõlveaeg Tallinnas. Juudi kodu, pühade tähistamine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/sahar.html>

553. Слоним-Тамаркина, Зельма. Часть I – жизнь в Эстонии в 1920-30х годах. Часть II - семья Тамаркин. = Slonim (Tamarkin), Selma. "Tamarkinite perekond". Vene

keeles. 8 lk. Juutide elu ja tegevus kultuurautonoomia ajal. Religioosus, pühade tähistamine. Juudi kogukonnad Tallinnas ja Tartus, korporatsioon *Hasmonea*. Vanemate saatused. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Tamarkin.pdf>

554. Советская Эстония -70 (сотрудники евреи в рисунках и воспоминаниях). = *Sovetskaja Estonia- 70* (juudi töötajad pildis ja sõnas). Katkendid ja memuaarid. Kunstnik Lev Samoilovi joonistused. Vene keeles. 19 lk. Sõbralikud žarzid ajalehe toimetuse töötajatest ning lugusid nendest. Fima (Jefim) Zaidelsohn, Lev Samoilov, Leonid Eisenstadt, Renata Eisenstadt, Jevgeni Sundelevitš, Isaak Levin, Valentin Ruškis, Levi Šer jt. Lugusid saatustest ja elust nõukogude võimu ajal. Ajalehe peatoimetajate nimekirj. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/SovEst70.pdf>

555. Ступель, Рут. Мои корни. = Stupel, Ruth. My roots. = Stupel, Ruth. Minu juured. Vene ja inglise keeles. Autori vanavanematest ja vanematest. Autor elab Jeruusalemmas, tekst kirjutatud 2006.a. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/Stupel_ru.html

556. Фридман (Перманд), Нехама. Мои воспоминания. = Friedman (Permand), Nani. Minu mälestused. Vene keeles. Fotod. Vanematest ja vanavanematest. Lapsepõlvest ja kooliajast Valgas ja Pärnus. Juudi noorteorganisatsioonid *Hašomer Hazair* ja *Jugend Verein*. *Košer*- toit, *kašruti* nõuded, pühade tähistamine (*Roš Hašana, Jom Kippur, sukkot, Simhat Tora, hanukka, paasapühad*). Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Permand.html>

557. Фюрст, Андрэ. Судьба. = Fürst, Andre. Saatus. Vene keeles. Fotod. 2 lk. Eesti korpuses teeninud kahe juudi, sugulaste Avi Nahumovi ja Hirsch Šermani saatustest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Fuerst.html>

558. Цимбалов, Бен-Цион. Интервью – 1974. = Zimbalov, Benzion. Interview – 1974. Yad Vashemi muuseumi dokument 03/ 6073: Свидетельские показания Цимбалова Бен-Циона. 14/8/1974. Vene keeles. 4 lk. Sündinud 1912.a. Narvas. Religioosne kodu. Sionistliku liikumise *Hašomer Hazairi* liige. Narva juutide elust: sünagoog, *heder*, juudi selts, raamatukogu, *Keren Kaemeti* komitee ja *Keren Hajasod*. Rändas Palestiinasse 1933.a. koos grupi *halutsidega*, elas Padres- Hana linnas. Teise maailmasõja ajal Eesti diviisis. 1948., 1952. ja 1956.a. arreteerimised süüdistatuna kosmopolitismis ja sionistlikus propagandas. 8. märtsil 1967 saabus taas Iisraeli. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Tsimbalov.pdf>

559. Цискин (Пакин) Сима. Прописи для второго класса. = Tsyskin (Pakin), Sima. Teise klassi ilukirja näide. Vene keeles. 13 lk. Lapsepõlvemälestused elust Tallinnas sõjajärgsel perioodil, juudi kodu. Assimileerumine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Sima.pdf>

560. Шарик (Кан), Юлиана. Моя семья. = Sharik (Kan) Juliana. Minu perekond. Vene keeles. Suulise jutustuse järgi aprillis 2006. a. kirjutanud Mark Rõbak. Fotod. Ülevaade autori perekonnast. 1934.a. kolis pere Eestisse. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Kan.html>

561. Шер, Лейви. Великое и смешное всегда рядом. Главы из второй части книги „Память просыпается во сне“. = Šer, Leivi. Suur ja naljakas on alati koos. Katkendid raamatust „*Память просыпается во сне*“. Vene keeles. 8 lk. Autor osalenud Eesti taasiseseisvumise protsessil ajakirjanikuna ja nõuandjana, tema mälestused ja olukordade kirjeldused 16. nov. 1990.a. Eesti iseseisvusdeklaratsioonist, 20. augusti 1991.a. iseseisva

Eesti Vabariigi väljakuulutamise ja diplomaatilistest sammudest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Leivi%20Sher%202.pdf>

562. Шер, Лейви. Память просыпается во сне- 1. = Šer, Leivi. Mälestused ärkavad unes. - 1. osa. Vene keeles. 83 lk. Autori vanematest ja vanavanematest. Juudi kombed kodus, rahvustoidud. Perekond Eestis 1921.aastast. Sõjaajast Eestis, poliitilised vahepeõiked ja sõjajärgne aeg. Arstide protsess, erinevate inimeste saatused, autori ema astumine kommunistlikusse parteisse, töötamine ETA-s. Mälestused erinevatest koolidest ja sõpradest. Ajastu mõtteviis ja selle ilmingud igapäevases elus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Pamjat%20new1.pdf>

563. Шер, Лейви. Память просыпается во сне- 2. = Šer, Leivi. Mälestused ärkavad unes - 2. osa. Vene keeles. 110 lk. 1950- aastate Tartu juutidest: Juri Lotman, Zara Mints, Pavel Reifman, Mihhail Bronštein, Rem Blum, Leonid Stolovitš, Larissa Volpert. 40- ne kiri. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Pamjat%20new2.pdf>

564. Шерман (Кульман), Сара (Соня). Это было недавно- Это было давно. = Šerman, Sara. See oli hiljuti, see oli ammu. Kirjutatud aastal 2008. Vene keeles. 4 lk. Autori mälestused 1930- aastate Narva juutide elust ja oma perekonnast Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Sherman%20Sara.pdf>

565. Юдайкиен, Лен. Эстонцы. Dateering 23. 12. 2007. Vene keeles. Tõlge inglise keelest Ruth Brašinski. 5 lk. Kantonistid Eestis. Judeikinite perekonna lugu, 19. sajandi lõpp, 1940- aastad, tänapäev. Võru juudid. Märkus: 27.03. 2012 avanes link otsingu kaudu, kodulehe memuaaride all puudus vastav viide. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/stories/The%20Estonians_ru.pdf

2. Vanema ja uuema juudi kirjanduse tõlked.

(Kodulehel esitatud juudi rahvusest autorite ilukirjanduslik looming.)

566. Кац, Йосиф. Соседи. = Kats Jossef. Naabrid. Vene keeles. 4 lk. Avaldatud ajakirjas «Радуга» (puudub aasta ja ajakirja nr.). Foto Mark Rõbakilt. Sümbolistlik jutustus sünagoogi saatusest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/Kaz%20sosed.pdf>

567. Левин, Исай (Сергей). Баллада об еврейских мореплователях. = Levin, Issai (Sergei). Ballaad juudi meremeestest. 1937.a. sünnimused Narva- Jõesuus. Kirjutatud 22. 04. 1974.a. S. Rõbaki suulise jutustuse kohaselt. Vene keeles. Lugu juudi meremeestest. Laulud, kombed, elu Narva- Jõesuus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/flot.html>

568. Панова, Вера. Собрание сочинений в пяти томах. = Vera Panova. Mälestused. Meteliza (Tuisk). Avaldatud: Ленинград, «Художественная литература», Ленинградское отделение, 1988. Märkused: Vera Panova teose 5. ptk. katkend puudutab Olga Gorfinkeli saatust (sündinud 18.3. 1870, surnud 8.11. 1941 Narva sünagoogis), Narva rabi Abram Jitshaki abikaasa. Kommentaar Mark Rõbakilt. Vene keeles. 4 lk. Narva sünagoogi kirjeldus, näidendi kirjutamisel ajendiks Teise maailmasõja ajal Narva sünagoogis toimunud sündmused, Narva sünagoog oli vangide majutuskoht. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/stories/meteliza.pdf>

569. Поэма написанная неизвестным на идиш в мае 1944 г. в концлагере Клоога. Перевод Исака Бахмата. Klooga vangilaagris jidiši keeles kirjutatud tundmatu autori poeemi fotokoopia. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Kloga%20letter.pdf>

3. Üldkäsitlused.

3. 1. EJA. Ajalugu.

40 alalinki, neist 1 link albumile, elamisluba, postkaart, passi koopia (07. 04. 2013). Kirjed koostatud artiklitest ja teadustöödest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history_es.html.

570. Amitan- Wilensky, Ella. Estonian Jewry (a Historical summary) – 1971.= Амитан-Виленская, Элла. Эстонское еврейство. Краткий исторический обзор.= Eesti Juutus (lühike ajalooline ülevaade). Tekst raamatust «*Евреи Латвии*», väljaandja Läti ja Eesti juutide Assotsiatsioon Iisraelis, Tel- Aviv, 1971. Pühendus autori vanematele, kes hukati natside poolt 1941. a. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. 11 lk. Kantonistid Eestis. Juutide üleminek kristlusse võimude survele. Juutide elust Eestis Rootsi ajal 1621- 1710. 17. sajandi lõpu juutide eristaatus “*Schutz- Juden*”- kaitstud juudid. 1742.a. Vene keisrinna Jelizaveta ukaasi mõjud juutidele. 19. sajandi juutide elust Eestis, kolm erinevat juudi kogukonda. Juudi üliõpilased Tartus 19.- 20. sajandil, judaistika õppetool, tudengite ühendused. Juudi sünagoogi ehitamine. Juudi koolid Tallinnas ja Tartus, õpilaste arvud, õppetöö korraldus. 1925.a. kultuurautonoomia seadus. 1922. ja 1934.a. rahvaloenduste andmed ja juudi elanikkonna osakaal, ametid, ettevõtlus, arvandmed. Juutide organisatsioonid, seltsid. Tallinna ja Tartu juudi kogukonnad. Konkreetseid näiteid juutide elust- olust ja arhiivandmeid juutide kohta. Sionistlik liikumine ja emigratsioon Erets Israeli. Juutide saatused Teise maailmasõja ajal Eestis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Amitan_ru.pdf

571. Berg, Eiki. Juudi asustuse iseärasusi Eestis. Akadeemia 1994/4 lk. 816-829. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Berg_es.pdf B1- 127.

572. Berg, Eiki. Verschik, Anna. Juudid. = Евреи. Katkend raamatust “*Eesti Rahvaste Raamat. Rahvusvahemused, -rühmad ja -killud*”. Koostaja ja toimetaja Jüri Viikberg. Tallinn, 1999. Lk. 214–222. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Eestis elavad juudid kuuluvad *aškenazim*-rühma, aškenazi kultuuri kujunemisest, jidiši keelest. Juudi asulatüüp *Štetl* ja selle mittetekkimise põhjused Eestis. Kantonistid. Esimesed juudi kogudused erinevates Eesti linnades ja nende loomise aastad 19. sajandi lõpus. 1934.a Eesti rahvaloenduse andmed. Teise maailmasõja immigratsiooni mõjul toimunud muutused Eesti juudi kogukonnas (*mägijuudid, Gruusiajuudid, Kesk-Aasiajuudid ja Krimmijuudid* ehk *krõmtšakid*). 1989.a. rahvaloenduse andmed ja juutide pärinemine. Juutide keeleoskus: emakeeled jidiš ja vene keel, eesti keel ja teised keeled. Keeleoskajate arvandmed. Judaistika õppetool Tartu ülikoolis 1934- 1940, professor Lazar Gulkovitsch. Tallinna ja Tartu juutkonnad. Eesti juutkonna teine põlvkond pärast Eesti iseseisvumist: keeleline ja kultuuriline assimileerumine, religioosus, eneseteadvus, traditsioonide ja toitumistavade järgimine, juudi kalendripühade tähistamine. Eesti Statistikaameti andmed juutide sündimusest, suremusest, sisse- ja väljarännetest 1989-1991. Väljarände motiivid ja sihtkohad. Statistikaameti andmed Eesti juutidest seisuga 01.01.1995 ja 01.01. 1997. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Juudid.pdf>

573. Gurin- Loov, Eugenia. Eesti juudid- lühike ülevaade 1990. = Евреи Эстонии - краткое обозрение (1990). = Estonian Jews - short overview (1990). Teksti pealkiri: **Juudid Eestis.** 4 lk. Eesti, vene ja inglise keeles. 4 lk. Arhiivandmed üksikuist juutidest Eestis, püüasustuse teke 19. saj. Statistilised andmed. Kantonistid, I ja II gildi kaupmehed ja koguduse teke. Sünaagoga Tallinnas. Juudi üliõpilaste seltsid, juudi koolid. Juutide elu Eesti Vabariigis enne teist maailmasõda. I juudi koguduste kongress 1919.a. Kulturomavalitsus. Juudi seltsid ja ühingud (*Bjaliku selts, Achdus, Makkabi*). Judaistika õppetool Tartu ülikoolis ja juudi üliõpilaste korporatsioonid. Emigreerumine Palestiinasse, kibutsid *Kfar Blum* ja *Ein Gev*. Rahvaloenduste andmed, statistilised andmed juutide tegevusalade kohta. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/jews_in_eesti_es.pdf

574. Eesti Vabadussõjast osavõtjate-juutide umbkaudne nimekiri, avald. 1937. Евреи в Эстонской освободительной войне. = Jews in Estonian War of Independence. Sünniaeg, elukoht, teenimiskoht, auaste. Arvandmed. Eesti, vene, inglise keeles. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/deported.pdf>

575. Eesti Vabariigi 20. aastapäev ja juudi kogukond. 1938. aasta. = 20 лет Эстонской Республики и еврейская община (1938). = 20 years of Estonian Republic and the Jewish community (1938). Eesti, vene, inglise keeles. Koopia ajalehest, mille nimi pole teada (võib olla poola juudi ajaleht). Autor teadmata. Fotod. 13 fotot selle aja Eesti tuntud juutidest, Tallinna sünaagogist, grupp juudi vabatahtlikke Eesti Vabadussõjas. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Zwanzig_est.pdf

576. Heltzer, Mihhail. Eesti Vabariigi ja Palestiina juudi asunduse suhted kahe maailmasõja vahelisel ajal. = Взаимоотношения Эст. респ. и евр. населения Палестины в период между двумя мировыми войнами. Tartu ülikool, aulaloeng 28. aprill 1993. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 10 lk. Iisraeli riigi loomise ajalugu, I Sionistlik Kongress Baselis 1897.a. Balfouri deklaratsioon. Juudi kultuurautonoomia. Leib Jaffe tegevus ja Keren Hayesod. Laidoneri visiit Palestiinasse ja tema seisukohad kõnes juudi kulturomavalitsusele. Eesti Vabariigi ja Palestiina diplomaatilised suhted. Materjalid pärinevad Jeruusalemma Sionistlikus Keskarhiivis asuvatest Eesti toimikutest (säilikuud leidub aastani 1940). Ülevaade M. Heltzeri eluloost. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Helzer.pdf>. B1- 134.

577. Jahve rahvas Eestis. Uudisleht nr. 44 – 20. märtsil 1938. Lk. 5. = Народ Яхве в Эстонии. «Уудислехт», N 44, 1938, 20 марта, с. 5. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Juudid Eesti Vabariigis, elukohad, arvandmed, põhilised ametid. Vanemad juudi perekonnad, juutide osalemine Eesti Vabadussõjas. Juutide kultuurielu, ilukirjanduse tõlked eesti ja jidiši keelde. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Uudisleht%201937.pdf>

578. Jews in Estonia = Евреи в Эстонии. The Estonian Institute, July 1997. Vene ja inglise keeles. Tõlge inglise keelest vene keelde Ruth Brašinski. Brošüür. Publitseeritud Eesti Instituudi poolt 1997.a. eesmärgiga kasutada seda uurimistöodes, võib kasutada artiklites, kõnedes, raadiosaadetes jm. Arhiivide andmed esimestest juutidest Eestis. Kantonistid. Tallinna ja Tartu sünaagogid. Juudid teistes Eesti piirkondades. Juudi koolid, õpilaste arvud, Tallinna Juudi gümnaasium. Juudid Tartu ülikoolis, judaistika õppetool, korporatsioonid. Juudid Eesti Vabadussõjas. 11. ja 16. mail 1919 esimene Eesti juutide kongress. Juutide ühingud ja organisatsioonid, juudi sportlased. Poliitilised ühendused *Hašomer Hazair* ja *Beitar*. Kibutsite *Kfar Blum* ja *Ein Gevi* rajamine. 12. 02. 1925.a. Eesti vähemusrahvaste kultuurautonoomia seadus ja selle mõju juudi kogukonnale. 1934.a. rahvaloenduse andmed ja

juutide erialad, hariduslik koosseis ja suuremad ettevõtted. 1940.a. nõukogude okupatsiooniperiood, deportatsioon. Saksa okupatsioon Eestis. Juutide elu Eestis pärast Teist maailmasõda, juutide immigratsioon Eestisse teistest Nõukogude Liidu piirkondadest. 1988.a. märtsis Juudi kultuurühingu loomine. Juutide elu tänapäeva Eestis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Estonian_institute_ru.html

579. Johannes Laidoneri kõne Tallinna juutkonnale 29. mail 1926.a. Eesti keeles. Tõlkinud Krista Läänemets. 10 lk. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Laidoner.pdf> B1-5.

580. Jokton, Kopl. Juutide ajaloost Eestis. = Об истории евреев в Эстонии. Eesti ja vene keeles. Tõlgitud käsikirjast: אין געשיכטן פון און און. Tartu, 1926.a. Tõlkinud, koostanud ja järelsõna kirjutanud Movša Michelson. Kaane kujundanud Lea Malin. Toimetanud Helju Vals. TÜ trükikoda 1992. 54 lk. Arhiivandmed esimeste juutide kohta Eestis 14. sajandist. Juutide elu-olu Poola, Rootsi ja Tsaari-Venemaa võimu ajal. „Haiged“ juudid Tartus ja esimesed juutidest üliõpilased (Aleksander Vulfius). Kantonistid, juudi kogukonna teke, ametid. Tallinna ja Tartu juudi kogukonnad, Kuklinski, sünagoogid, rabid, koolide rajamine. Ühing „Iisraeli poolehoidjad“, sionistlik liikumine, kultuurielu. Juudid Eestis Esimese maailmasõja ajal. Religiooniõpetus, õpiühing, üliõpilaskassa, üliõpilasseltsid, koolikorraldus. Aleksander II kroonimispäeva tähistamine ja katkendid ülistusluuletusest. Pogrommid, väljaränne Ameerikasse. Juudi kogudused Eesti provintsilinnades, rabid, seltsid. Esimene üle-eestiline juutide kokkutulek 1918.a., saadikud, otsused, Eesti Vabadussõja aeg. Kodakondsuse probleemid, antisemitismi ilmingud Eestis. Esimene ja teine rahvusnõukogu, noorteorganisatsioonid, spordiliikumine. Juusi üliõpilaskond Tartu ülikoolis 1919- 1926, seltsid, õppurite arvud, korporatsioonid. Ajakirjandus. Kultuurautonoomia seadus. Lk. 55- 56 Koostaja järelsõna ja ülevaade autori elust. Vt. nr. **300**. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Jokton.pdf>. B1- 69.

581. Juudi rahvusvähemus Eestis. = Еврейское меньшинство в Эстонии. Tõlgitud saksakeelsest käsikirjast „Die Jüdische Minderheit in Estland“ (ERA.1107.1.165). Tõlkija M. Maripuu. Kirjutatud arvatavasti 1937. aastal. Autor teadmata. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Mark Rõbaki kommentaarid. 5 lk. Juudi kogukonna arvuks umbes 4500 inimest, kellest 3050 on Eesti kodanikud, 2/3 juutidest elavad Tallinnas ja Tartus. Kultuurautonoomia seadus, taotlemise protsess ja seaduse vastuvõtmisest tulenevad muutused kogukonna elus, vähemusrahvuste õigused, koolikorraldus, juudi kulturomavalitsuse organid, jidišistid, hebraistid. Ajalooline ülevaade juudi kogukonna tekkimisest Eestis, kantonistid, üliõpilasseltsid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Mindesheit.pdf>

582. Liivik, Olev. Juutide tagakiusamine Eestis 1940. aastate lõpus ja 1950. aastate alguses. Ingliskeelne tekst avaldatud raamatus *Estonia since 1944: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity*. Inimsusevastaste Kuritegude uurimise Eesti Sihtasutus, 2009, lk. 405- 414. 12 lk. Nõukogude Liidu sisepoliitika pärast Teist maailmasõda. Antisemitism. Juutide olukord Eestis ja Baltikumis. Aisenstatdide perekonna saatus. Arstide protsess. Rohkelt allviiteid dokumentidele. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Liivik_es.pdf

583. List of estonian Jews in the Soviet army who fell on the frontline in WWII 1941-1945. Prepared by Natan Asnovitsch. Reviewed by Jakob Kaplan. "The list is compiled based on details given by relatives and friends of the fallen. Inaccuracies are possible, especially in the birth date" Natan Asnovitsch.-The list is expanded based on the list of fallen from Tartu

prepared by Mosche Michelson (Hashachar July 2002). July 2008 - the list is updated with the data from the Russian Memorial site <http://www.obd-memorial.ru/> - marked CAMO. 30.6.2010 - list converted to latin letters. 152 nime 6.02. 2011. Eesti, vene, inglise keeles. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/fallen%20soldiers.xls>

584. Michelson, Movša. Juudid Tartus. = Евреи в Тарту. Avaldatud ajalehes *Edasi nr 188* 17. 08. 1990. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Kantonistid ja nende pered Eestis 19. sajandil. Koguduste tegevus. Juudid Tartu ülikoolis 19. sajandi lõpul. Tartu juudi koolide rajamine, sünagoogi ehitus. Juudid Eesti Vabadussõjas. Tartu juutide seltsid ja organisatsioonid Eesti Vabariigi ajal enne Teist maailmasõda. Judaistika õppetool Tartu ülikoolis. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Michelson.pdf>

585. Mõõda Balti riike. III – ESTONIA. Tolerantsuse saar. (*Meie erikorrespondendilt, Tallinn, Eesti*). = **По странам Балтии. III – Эстония. Островок толерантности.** (*От нашего спецкора, Таллин, Эстони*). **Through the Baltic States. III – ESTONIA. An Oasis of Toleration.** (*From our Special Correspondent – Tallinn, Estonia*). *The Jewish Chronicles*, 25/9/1936 p. 22-23. Fotod. Eesti, vene, inglise keeles. Tõlkinud vene ja inglise keelde Ruth Stupel. Juutide elust Eesti Vabariigis enne Teist maailmasõda. Juudide kultuurnõukogu asutamine ja tegevus, juudi koolid. Judaika kateeder Tartu ülikoolis. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Chronicles_es.html

586. Nodel, Emanuel. Life and death of Estonian Jewry (written in 1972). = **Нодель, Эмануэль. Жизнь и смерть эстонского еврейства.** 11.-14. mail 1972 Toronto ülikooli Balti uuringute 3. konverentsi ettekande tekst inglise keeles. Avaldatud «*Baltic History*», toimetajad Arvidas Ziedonis, Wililam L. Winter, Mart Valgemäe, välja antud *Ohio, Ассоциация по продвижению изучения Балтики, 1974*. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Lk. 11. Eesti juutide ajaloost, olulised ajaloo õppetunnid, Eesti riigi suhtumine vähemusrahvustesse ja võrdlus Nõukogude Liidus juutide võitlusega inimõiguste eest. Kantonistid Eestis, Venemaa tsaarivõimude ukaasid juutide kohta. Sionistlik liikumine ja juutide organisatsioonid. Juudid Eesti Vabadussõjas. Juutide olukord Eesti Vabariigis enne Teist maailmasõda. Juudi koolid, teatrid. Hebraistide ja jidišistide vastuolud. Juutide väljaränne Palestiinasse 1936- 1940. Saksa okupatsioon ja juudid Nõukogude Liidu tagalas. Juudid taasiseseisvunud Eestis. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/nodel%20life.pdf>

587. Nõmmik, Tõnis. Juudid Eesti vabadussõjas. Евреи в Эстонской освободительной войне. = Jews in Estonian War of Independence. Avaldatud Laidoneri Muuseumi Aastaraamatus 2003/ 3. Eesti, vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Rutt Laane. 2 lk. Eesti Vabadussõjast osavõtnud juutide nimed, ametid, arvandmed. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/jews%20i%20EV%20war_es.pdf. B1-168.

588. Parming, Tõnu. The Jewish community and inter-ethnic relations in Estonia, 1918-1940. = Парминг, Тыну. Еврейская община и межнациональные отношения в Эстонии, 1918-1940. Университет Мэриленда. Originaal avaldatud “*Journal of Baltic studies – JBS*”, m.10, №3 (1979). Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Bibliograafia. 20 lk. Juutide elamisõigustest Eestis 18. ja 19. sajandil. Kantonistid. Sünagoogide ja koolide rajamine, juutide organisatsioonid. Arvandmed Eesti juutide kohta 1871.a. Juudi kogukond Eesti Vabariigis. 1934., 1959. ja 1970. aasta rahvaloenduste andmed. Kultuurautonoomia seadus. Juutide perioodilised väljaanded. Juudi koolide ja õpilaste arvud 1938/39 õppeaastal. Juudi üliõpilased Tartu ülikoolis, arvandmed aastatest 1922, 1930, 1936, 1938 ja juudi elanikkonna põhilised ametid. Korporatsioonid. Juudi kommerts pangad. Abiellumine ja

segaabielude osakaal. Nõukogude deportatsioon ja saksa okupatsiooniaeg. Leitav aadressilt http://eja.pri.ee/history/Parming_rus.pdf

589. Sada aastat koos juutidega. *Rahvaleht, 30.1.1930 a. = Сто лет вместе с евреями.* Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 4 lk. Mark Rõbaki kommentaarid. Esimesed juudid Eestis ja ajalooallikate märkmed nende kohta (1373, 1413.a.). Kantonistid ja esimesed püsivad juudid perekonnad Eestis. Tallinna juudi koguduse asutamine, sünagoogide ehitamised Tallinnas ja Tartus. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Rahvaleht_es.pdf

590. Salo, Vello. Eesti juudid, küüditatud juunis 1941 – nimekiri, andmed sünni, surma või praeguse elukoha kohta. Kokku 417 nime (24.03.2011). Eesti, vene, inglise keeles. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/deported.pdf>

591. Utechin, V. S. „Makkabi“ minevikust. (Autor endine „Makkabi“ instruktor). Albumist „Makkabi 15“. Tallinn, Detsember 1935. Fotod. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 7 lk. Märksõnad: 1921.a. sai autor kutse tulla spordiselts Makkabi võimlemisõpetajaks. Spordiseltsi tegevusest, saavutustest. Võimlemispidu 6. mail 1922 ja 1934. a. esimesed üleriiklikud Eesti Võimlemismängud Tallinnas. „Makkabi“ tegevusest 1920- 1935. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Sport/Makkabi.pdf>

592. Weiss-Wendt, Anton. Thanks to the Germans! Jewish cultural autonomy in interwar Estonia. = Вайс-Вендт, Антон. Спасибо немцам! Еврейская культурная автономия в Эстонии между мировыми войнами. = Tänu sakslastele! Juudi kultuurautonoomia sõdadevahelises Eestis. (A Norwegian Holocaust Centre, Oslo, Norway. = Норвежский центр Холокоста, Осло, Норвегия.) Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinki. 20 lk. Eesti kultuurautonoomia 1925. a. seaduse kontekst, juudi elanikkonna olude võrdlus teiste riikidega, Eesti poliitiline olukord. Vähemusrahvuste (venelased, baltisakslased, rootslased, juudid) olukordade võrdlus. Eesti juudielanikkonna arvulised näitajad 1867.a. – 1934.a. rahvaloenduseni, protsendid rahvastikust. Juudi elanikkond Eesti linnades ja maakohtades, põhilised ametid. Juudid majanduses, tööstuses, kultuurielus, ülikoolides. Koolikorraldus. Väljaränne *Erets Israeli*. Juudi Kulturomavalitsuse loomine. Autorist: Kaasaegse juudi ajaloo doktorikraad Brandeisi ülikoolist. Töötanud Oslo holokausti keskuses ja õpetanud Nõukogude Liidu ajalugu Inglismaal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/anton.pdf>

593. Weiss-Wendt, Anton. The Soviet Occupation of Estonia in 1940-41 and the Jews. = Вайс-Вендт, Антон. Советская оккупация Эстонии в 1940-41 и евреи. New Yorgi ülikool. Artikkel avaldatud ajakirjas *Holocaust and Genocide Studies, Vol. 12 Number 2 Fall 1998*. Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde T. Gurfel. 18 lk. Narva juudid Esimese ja Teise maailmasõja vahelisel ajal. Tartu ülikooli judaistika õppetooli üliõpilased. 1934.a. seadused Eestis ja nende mõju juutide olukorrale. Juutide ametid ja töövõimalused. Natsionaliseerimine ja deportatsioonid. Saksa okupatsioon. Juutide elu ENSV-s. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Weiss-Wendt_rus.pdf. Vt ka B1- 211 ja 212.

594. Грамберг, Геннадий. Вводный комментарий (2007). Доклад на семинаре по вопросам взаимоотношений между эстонцами и евреями. = „Juutide ja Eestlaste vahelised suhted“ - 1994a. ettekanne. Vene keeles. 5 lk. Ettekanne 1994.a. seminaril Tallinnas, korraldajaks Fridrich Naumanni Fond- *Fridrich Naumann Stiftung*. Juutide olukorrast Eestis pärast Teist maailmasõda. 1988.a. juutide Kultuurnõukogu loomine. Antisemitismi ilmingutest 1990- aastate Eestis. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Gramberg.pdf>

595. Isaakov, Сергей. Евреи в русской общественной и культурной жизни Эстонии (до 1940 г.). Kirjutatud Tartus. Artikkel trükitud kogumikus "Евреи в культуре Русского Зарубежья", kd. 10. NI. Teaduslik uurimiskeskus " Vene juutlus välismaal", M. Parhomski. Bibliograafia. Vene keeles. Autori elulugu ja teosed juutlusest. Alalingid: О нем: Профессор С.Г.Исаков: Библиогр. указ.: 1953–1990. Тарту, 1991. Евреи в культуре Русского Зарубежья (Тома 1–5. Иерусалим, 1992–1996. Русское еврейство в зарубежье (Тома 1/6–5/10/. Иерусалим, 1998–2003). Mõningad materjalid kogumikust esitatud internetis: <http://www.oranim.ac.il/echo>. Retsensioonid: <http://www.litcatalog.al.ru/periodics/evkrz.html>. Keskuse poolt välja antud raamatute loend (2005.a.) ja kontaktandmed. Juudi üliõpilaste suure osakaalu põhjustest Tartu ülikoolis 19. sajandi lõpul. 1918- 1944 juudi emigrandid Eestis. 1922. ja 1934.a. rahvaloenduste andmed juudi elanikkonna kohta. Juutide perioodilised väljaanded Eestis («Еврейская молодая мысль», «Кодимо», «Гатикво», «Еврейское слово»). Juutide ja venelaste ühine kultuurielu. Tartu ülikooli professorid. Pukirjanduslikud väljaanded. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/isakov.html>

596. Шор, Татьяна. Культурная автономия евреев в Эстонии - подготовка и проведение 1925-1927. = Eesti Juutluse Kultuurautonoomia: ettevalmistus ja läbiviimine 1925-1927. Vene keeles. 10 lk. Juudi kultuurautonoomia ettevalmistamisest, toimunud koosolekutest. Juudi elanikkond Tallinnas, Tartus, Narvas, arvandmed. Lk. 9 ingliskeelne ülevaade juutide kultuurautonoomiast Eestis. Leitav aadressilt, ilmselt katkend raamatust: <http://eja.pri.ee/history/kultuuraut.pdf>

3.2. EJA. Ajalugu- holokaust ja juudivastatus.

41 alalinki, neist 1 link albumile, 2 linki filmi „Su nimi olgu Iisrael...“ katkenditele, 2 linki nimekirjadega, arhiividokumendid jm. Kirjed koostatud uurimustest, artiklitest, teadustöödest ja memuaaridest. (07.04. 2013.) Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/holocaust_es.html

597. Aruandest operatiivsest olukorrast NSVL-s. nr. 111. *Bundesarchiv Berlin, document R58/218.* = **Из доклада об оперативной ситуации в СССР. № 111. Документ R58/218 из Государственного Архива в Берлине.** = **Extract from operational Situation Report No 111. U.S.S.R. 12 October 1941.** *Bundesarchiv Berlin, dokument R58/218.* Eesti, vene, inglise keeles. 3 lk. Foto originaaldokumendist. Juudi elanikkonna arv 1940.a. alguses, suuremad kogukonnad Tallinnas, Tartus, Narvas, Pärnus. Venelaste poolt küüditatud juutide täpset arvu ei tea. Pärast maa okupeerimist oli Eestis ca 2000 juuti. Wermächti maale saabumisel moodustatud Omakaitse asus juute arreterima. Juutidevastaseid spontaanseid meeleavaldusi ei olnud. Korraldused juutide kinnipidamiseks ja kasutamiseks töodel, ümberpaigutamiseks ühistesse eluruumidesse, Pärnu ja selle ümbruse juutide ja juuditariide arreterimiseks, kõikide juutide arvelevõtmiseks ja töölaagrisse määramiseks. Üle 16-aastased juudi mehed, v.a. arstid ja vanemaiks määratud, hukati Eesti Omakaitse rühmade poolt Sonderkomandode järelevalve all. Tallinnas ja selle ümbruses jätkuvad hukkamised, peitu läinud juutide kinnipüüdmine pole lõppenud. Mahalastud juutide arv Eestis 440, elus 500 - 600 lastega juuditari. Maapaigad täiesti juudivabad. Tallinna ja selle ümbruse juutide jaoks ettevalmistamisel Harku laager. Pakiliste meetmetena ette nähtud: kollase „juuditähe“ kandmise kohustus, juutidele keelatud käsitöö, ühiskondlik tegevus, kõnniteede ja transpordi kasutamine, koolide, teatrite, kinode, einelaudade küllastamine. Plaanis juutidele kuuluvate varade rekvireerimine. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/doc111_es.pdf

598. Eesti Vabariigis Saksa okupatsiooni ajal 1941- 44 hukkunud juudid. Koostajad Vello Salo ja Mark Rõbak. Töödokument. 04.03. 2013 avaldatud kodulehel. Eesti, vene, inglise keeles. 979 nime. 7. 04. 2013. Seisuga. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Holo.pdf>

599. Eesti Vabariigi Ülemnõukogu avaldus. Seoses Eesti Juudi Kultuuri Seltsi ja Juudi koguduse pöördumisega.= **Заявление Верховного Совета Эстонской Республики.** 30. 12. 1991. Eesti ja vene keeles. 1 lk. Allkiri: Arnold Rüütel. EV Ülemnõukogu kinnitab, et inimsusevastastel kuritegudel pole aegumistähtaega ega õigustust. Vandalismiaktid juudi kalmistutel ja juudi õpilaste ähvardamine on provokatsioonilised ja süüdlasi karistatakse. Valitsus on eraldanud vahendid mälestusmärgi rajamiseks Kloogale. Kaastunne fašismiohvritele. Antisemitismi ilmingute tõkestamise lubadus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Avaldus.pdf>

600. Gurin- Loov, Jevgenia. Kuidas see oli... = Как это было.... Käsikiri autori märkusega: „Ilmus 25. aprillil 1998 ajalehes „Sõnumid“, lühendatult (autorile teatamata)“. Käsikiri, eesti ja vene keeles. 4 lk. Eesti juudielanikkonna arv enne Teist maailmasõda, küüditatud juutide arv 14. juuni 1941.a., Saksa okupatsiooni ajal Eestis olnud juutide arv. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Gurin-Loov.pdf>

601. Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Rahvusvahelise Komisjoni järeldused (Tallinn, 2006). II etapp – Saksa okupatsioon Eestis aastatel 1941- 1944. = Выводы международной комиссии по расследованию преступлений против человечности (Таллинн, 2006). Этап II – Оккупация Эстонии Германией 1941 – 1944. = Phase II: The german Occupation of Estonia in 1941–1944. (Ingliskeelne pealkiri osaline). Eesti, vene, inglise keeles. 9 lk. Eesti ja holokaust. Eesti juutide tapmine. Einsatzkommando (Sonderkommando) 1A. Teise maailmasõja ajal Eestist evakueerunud, Eestisse jäänud ja Eestis hukatud juutide arvud. Välisriikidest toodud juutide tapmine Eesti territooriumil, töölaagrite kompleksid, juhid. Komisjoni uurijad on analüüsinud sõjajärgsete Nõukogude kohtuprotsesside toimikuid, et selgitada eesti sõjaliste üksuste ja politseipataljonide asukohti ja tegevust eri aegadel. Leitav aadressilt: <http://www.historycommission.ee/>

602. Maripuu, Meelis. Teise maailmasõjaajase juudivastase poliitika rakendamine Eestis. Magistritöö. Juhendajad dots. Tõnu Tannberg, prof. Andres Kasekamp. Tartu Ülikool, ajaloo osakond, Eesti ajaloo õppetool, 2007. Register. Bibliograafia. Joonised. Fotod. 122 lk. Eesti keeles. Holokausti temaatika areng ja roll Iisraeli poliitikas 1961-1962.a. Adolf Eichmanni kohtuprosess, selle kasutamine Iisraeli- Araabia konfliktides ja USA juudi kogukonna liitmisel. Raul Hilbergi teose *The Destruction of the European Jews* mõjud. Holokaust kui tsiviilreligioon. Eesti ja holokausti seosed Teise maailmasõja kontekstis. Saksa okupatsiooniaeg, siia transporditud juutide arvud ning saatused, institutsioonid, alluvusvahekorrad, toimepandud aktsioonid, kinnipeetute ja hukatute arvud. Juutide osakaal Eesti rahvastikust enne Teist maailmasõda, suuremad kogukonnad, tegevusalad. Eesti Omakaitse, politsei, Sonderkommando 1A, Saksa Julgeolekupolitsei ja SD tegevus Eesti territooriumil. Vangilaagrite võrgustikud, juhtkonnad ja tegevusprintsipiibid. Töö eesmärgiks esitada korralikult analüüsitud ja kriitilised andmed. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/maripuu_meelis.pdf

603. Tallinna juudid (mehed), kes määrati hävitamisele kuni 6/10/1941. = Список Таллиннских евреев (мужчин), подлежащих уничтожению до 6/10/1941.= The list of Tallinn Jews (men) sentenced to execution before 6/10/1941. Fond: ERA.F.R-64.1.100.

Nimekiri Mark Rõbaki märkusega: „The following list taken from E. Gurin- Loov „*Shoah*“ („*Suur häving*“). It is sorted by names and corrected the original reprinted in E. Martinson „Haakristi teenrid“, pp. 83- 86.“ Eesti, vene ja inglise keeles. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/holocaust_ru.html

604. The list of Klooga camp inmates. This is NOT a list of people murdered in Klooga, rather of people who were in Klooga camp at some particular time (unknown). It is derived from the fund (card-index) R-170 of the Estonian State Archive. 47 lehekülge, u. 46 nime igal leheküljel. Nimi, eesnimi, sünniassta, päritolu, amet, vang number, töö laagris. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Klooga%20list.pdf>

605. Weiss-Wendt, Anton. "Jewish files - Tallinn" - an excerpt from the book "Murder without hatred". = Вейсс-Вендт, Антон. Еврейские папки. Katkend raamatust *Murder without Hatred: Estonians and the Holocaust. Syracuse University Press, 2009.* Vene ja inglise keeles, tõlge vene keelde Ruth Brašinski. 10 lk. Eesti Riigiarhiivi 4000 toimikust on juutide kohta 400 toimikut. Saksa okupatsioon Eestis Teise maailmasõja ajal. Arreteerimised, isikunimed, inimeste saatused. Arreteerimiskäskudel põhjendus „juut“, süüdistuseks kaasaaitamine kommunistidele või riigivaenulikkus. Toimikuis puudub ideoloogiline põhjendus. Ametlikult vaid üks inimene süüdi mõistetud rassi tõttu. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/hatred_rus.pdf

606. Weiss-Wendt, Anton. Why the Holocaust Does Not Matter to Estonians.= Вейсс-Вендт, Антон. Почему Холокост ничего не значит для эстонцев". *Journal of Baltic Studies Vol.39, # 4, December 2008, pp.475 – 497.* Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski ja Inna Teplitskaja. Märkus: Publication details, including instructions for authors and subscription information: <http://www.informaworld.com/smpp/title~content=t759156371>. Online Publication Date: 01 December 2008. 24 lk. Suurimad juutide hukkamised Eestis 1941- 1944, hukatute arvud. Autori seisukohad: holokaustist on Eestis avaldatud vähe materjale, Eesti juudi kogukond on sellel teemal kõneldes suhteliselt passiivne ja ettevaatlik. Ülevaade tänapäeva Eesti antisemitistlikest ilmingutest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Anton_ru.pdf

607. Дворжецкий (Dworzecki) Марк. Из книги „The Jewish camps in Estonia (1942-1944)“ Перевод с иврита – Марк Рыбак. Связи с местными жителями. Связи с эстонцами. Аувере. Эреда. Азери. Гольдфилдс. Лагеди. Нарва. Куремая. Кивийбли. Klooga. 5 lk. Klooga laagri vangidest ja nende suhetest teiste rahvustega. Katkend raamatust leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Dworzecki.pdf>

608. Марипуу, Меелис. Уничтожение эстонских евреев в местных тюрьмах и лагерях в 1941-1942 гг. Katkend raamatust "*Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity*", Tallinn, 2006. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. Vene ja inglise keeles. 14. juunil 1941 küüditatud juutide arv. Arhiivimaterjalid saksa okupatsiooni ajal Tartus ja Pärnus hukatud juutide kohta: arvud, hukkamispaigad. Võrdlused Gurin- Loovi andmetega. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Estonia1940-45_rus.pdf

609. "Под грифом *Judenfrei*: Холокост на территории оккупированной нацистами Эстонии 1941-1944" Еврейская община Эстонии. Teksti autor Josef Katz. Projekti juht Aleksandr Zdankevitsš, mälestuste kogujad Lilja Laud, Aleksander Dusman; küljendaja Ilja

Band, toimetaja- korrektor Jelena Liebman. Fotod. Bibliograafia. Vene keeles. 34 lk. Eesti kuulutatud juudivabaks 3. detsembril 1941 ja Wannsees 1942. a. Juudid Eestis 19. sajandil. Kantonistid. Eesti kultuurautonoomia seadus. Tallinna, Pärnu, Rakvere, Viljandi, Valga juudid. Nõukogude Liidu tagalasse põgenenud juutide arv. Eesti vangilaagrid, juutide hävitamise uurimise tulemused. Kaardid. Dokumendid. Nimekiri paikadest, kus Eestis juute hukati. Holokausti mälestusmärgid Eestis. Klooga laagris kirjutatud luuletus. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/holokost_broshure_ru.pdf

610. Протокол осмотра концлагеря Клоога, произведенного Прокуратурой Эстонской ССР. 29 сентября 1944 г. Из книги Эстония. Кровавый след нацизма: 1941–1944 годы. Сборник архивных документов о преступлениях эстонских коллаборационистов в годы Второй мировой войны. 2006. Vene ja inglise keeles. 2 lk. Katkend leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Klooga%20protokol.pdf>

3.2.1. Ajalugu- holokaust ja juudivastatus. Üksikkäsitlused.

611. Aitsam, Viio. Juuksuripreili õhtuingad. „Maaleht“, 25.01.2007. = **Вечерние туфельки барышни.** Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde: S. Blomberg. 5 lk. Villandite pere dokumendikaust märkega “Alide Kulikovski (1911–1986) järelejäänud kirjavarast” Eesti töölisnaiste katse päästa 1942. a. Saksa julgeoleku käest juuditarist sõbrannat Elsa Dannerhirschi. Juuksur Alide Kulikovski oli üks päästmiskatse eestvedajaid. 20. juulil 1942.a. kirjutati kiri, milles palutakse Elsa vahi alt vabastada. Vastuses 2. oktoobril 1942 teatatakse, et enne lõplikku vastust tuleb uurimine lõpetada. Fotod ja dokumendid. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Juuksuripreili_es.pdf

612. Ber Goldmanni juurdlustoimik. ERA.R-64.4.1059. Foto dokumendist. Eesti keeles. 7 lk. Alustatud 9.09. 1941. Lõpetatud 11.09. 1941. Ülekuulajaks Tallinna Nõmme poliitilise politsei ametnik. Tunnistus: lesk, ametilt kaupmees, rahvuselt juut, kommunistlikust tegevusest osa ei võtnud. 9. sept. paigutatud Keskvanglasse süüdistatuna kommunistlikus tegevuses. Lisa: vahialune andis oma korteri teenija hoolde. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Goldmann.pdf>

613. Dobrõš, Aavi. Külalisena Kloogaranna külas Otto talus. = **Добрыш, Ави. Визит на хутор Отто в деревне Клоогаранна.** Kirjutatud Tallinnas, juuli 2002. Eesti ja vene keeles. Foto. 1 lk. Lugu sellest, kuidas Eesti Juutide Muuseum sai esimese eksponaadi, linase laudlina. Kloogaranna küla Otto talus elasid Valter ja Ida- Miralda Milt, kui talust konvoeeriti mööda Klooga vangilaagri naisvange, kellele perenaine andis süüa. 19.09. 1944 vangid tapeti. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Dobrush_es.html

614. Martinson, Ervin. Ühe perekonna tragöödia. = **Трагедия одной семьи.** Avaldatud ajalehes *Sirp ja Vasar* 19.7.1963. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Harri ja Keila Parisest. Foto hauast. Mõlemad võtsid endalt elu 1941, Keila Paris oli juuditar. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Paris_es.html

615. Moritz Rõbaki juurdlustoimik. ERA.R-64.4.672. = **Следственное дело Рыбака Мовши Иосифовича.** = **Investigation file of Rybak Movsha, son of Joosep.** Eesti, vene ja inglise keeles. 2 lk. 1. sept. 1941. Tallinna- Harju prefektuuri 4. pol. jaosk. juurdlustoimik. Tunnistus: rahvuselt juut, töötas trikootööstuses ”Marat” õmblusosakonna vastutava juhatajana. Kommunistlikust tegevusest osa ei võtnud, Eesti rahva kahjuks töötanud ei ole.

Määrus: võtta vahi alla ja paigutada Tallinna Keskvangimajja, põhjuseks- juut. 3. sept. – paigutatud Keskvanglasse. Lisa: äravõetud dokumentide nimekiri. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Rybak.pdf>

616. Mälestustahvli püstitamise kohta Rahumäe kalmistul (1968).= История проекта создания памятника на кладбище в Рахумяэ (1968). ЕКА. Dokumendi dateering: 4. 12. 1968. a. Eesti ja vene keeles. 9 lk. Hukkunute sugulaste pöördumine ja allkirjad, mälestusmärgi eskiis, tekst kolmes keeles (eesti, vene, jidiš): ”Fašismi ohvritele 1941- 1944”. Tallinna Linna TSN TK Matusetalituse Kontori vastus Juudi Usuühingu juhatusele ja protokollile väljavõte 23. 08. 1969: jätta avaldus mälestustahvli püstitamise kohta Rahumäe kalmistule rahuldamata. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Pamyatnik.pdf>

617. Peets, Eve. Meenutus, kuidas Arnold Peets aitas (päästis) juuditari. = Пеетс, Эве. Как Арнольд Пеетс помог (спас) еврейской женщине. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Fotod. Tartus naabriteks perekond Lindeberg, pereema Dina läti juuditari. Autori isa kirjutab Dina isikutunnistusele rahvuseks lätlanna. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Peets_es.html

618. Udikas, Piret. Juudi lapsed hukati Pärnu sünaagoogis. Jeruusalemma Sõnumid 4/2001. Jeruusalemma Rahvusvahelise Kristliku Suursaatkonna Eesti Osakonna ajakiri. = **Еврейских детей убили в Пярнуской синагоге.** «Иерусалимский известия», апрель 2001 г. Журнал эстонского отделения Междунар. Христианского посольства в Иерусалиме. Eesti ja vene keeles. Tõlge eesti keelest Inna Teplitskaja. Pärnu Beti aida sündmustest 1941. aastal. 15. septembril oli aita suletud 92 juuti. Juuditari palvekiri Pärnu politseiülemale. Emad lahutati lastest ja hukati 2. novembril Raeküla metsas. Lapsed tapeti sünaagoogis tõenäoliselt mürgiga. Mõrvatud laste nimekiri. Kultuuriautonomia. Alalink: Maripuu, Meelis. 65 aastat juudimõrvast okupeeritud Pärnus. Avaldatud ajalehes *Pärnu Postimees* 13. okt. 2006. Eesti juudi elanikkond enne Teist maailmasõda ja juutide saatus. Hukkunud juutide arvud. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Parnu%20lapsed.html>

619. Генс, Яков. В Еврейский Национальный Совет Эстии. Vene keeles. 1 lk. Revel, 4. juuli 1919. Originaaldokument ja ära kiri sellest. Avalduses palub selgitada, miks talle kui EV armee vabatahtlikule sõdurile ei antud luba Tartusse sõiduks. Vastuses põhjendus: juute ei lubata. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Holocaust/Jacob%20Gens.pdf>

4. Üksikkäsitlused.

4.1. EJA. Organisatsioonid enne 1940.

41 alalinki, neist 16 linki fotoalbumitele, lisaks nimekirjad, otsused, kutsekaardid, koopiad mälestusalbumitest. (07.04. 2013). Materjalid järgmiste organisatsioonide kohta: *Achdut - 1919-1939, Akademischer Verein für jüdische Geschichte und Literatur, Beitar, Emuna, Gmilot Hesed, Ha'Haluz, Ha'Shomer, Ha'Zair, Hasmonei, Ha'Thia, Ha'Zfira, Licht, Limuvia, Sionistlik liikumine, Zdoko-Gdoilo, Zofim*, organisatsioonide pitsatid. Kirjetes esitatud vaid uurimustel põhinevad tekstid või memuaarid. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/organizations_es.html

620. Beitar- Вапрамәе лаагер. = Еврейская молодежь Эстонии в лагере Вапрамяэ. *Postimees* 1934, 11. juuli. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Juudi

skautliku organisatsiooni *Brith Trumpeldori* üleriiklik laager, osalejate arv ja tegevused laagris. Organisatsiooni liikmete arvud Eestis ja maailmas. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Organizations/Beitar/Beitar.pdf>

621. Hiio, Toomas. Juudi üliõpilased ja juudi üliõpilaste organisatsioonid Tartu ülikoolis. = Еврейские студенты и их организации в Тартуском ун-те. = **Jewish students and Jewish student organizations at the university of Tartu.** Eesti, vene, inglise keeles. Tõlge inglise keelest vene keelde Ruth Brašinski. Pikem artikkel 54 lk. avaldatud *Jewish Educational heritage at Tartu University. Tartu University History Museum Annual Report 199, lk. 119- 172.* Pealkiri: Jewish Students and Jewish Student Organisations at the University of Tartu. Märkus: inglise keeles 54 lk, eesti keeles 37 lk. Juutide õppimisvõimalused Tartu ülikoolis, korporatsioonid, judaica õppetooli loomine ja Lazar Gulkowitsch. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Organizations/hiio_es.pdf

622. "Rahvusvaheline" korporatsioon ja juudid. = "Международная" корпорация и евреи. *Postimees, Tartu 15.04.1933.* Koopia artiklist ja teksti ümberkirjutus. Artikli pealkiri „Rahvusvaheline korporatsioon asutamisel“. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Mark Rõbak. Tartu ülikooli üliõpilaste taotlus ülikooli valitsusele uue üliõpilasorganisatsiooni *Fraternitas Estoniensis* asutamiseks, ülevaade põhikirjast, välismärkidest, ametlikust keelest. Edustuse eitav seisukoht, arutelud, põhjendused. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Organizations/Rahvus_es.html

623. Каплан, Яков. Академический Союз еврейской истории и литературы. Дорпат. = J. Kaplan. "Akademischer Verein für jüdische Geschichte und Literatur" Tartus. Artikkel kogumikust *Zirkel und Zionsstern, Bd. V, 1996. Pp. 85-87.* Vene keeles. Tõlge vene keelde M. Pakkin. 2 lk. Tartu juudi üliõpilaste organisatsioonid, abistamiskassa loomine ja tegevus. Kirjanduslik-muusikalised ja teadusühingud *Literarisch-Musikalischer Verein* ja *Wissenschaftlicher Verein*. Liikmete arvud ja organisatsioonide rajajad. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Organizations/Verrein/Kaplan.pdf>

4.2. EJA. Religioon

18 alalinki, neist 1 pildialbumi link 123 faili 3 lehel (07.04. 2013). Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/religion_es.html

624. Frank, Jossef. Mälestused. = Франк, Йосиф. Воспоминания. Kirjutatud 1986.a Iisraelis, eesti keelde tõlkinud Lea Frank. Eesti ja vene keeles. Fotod. Hüüdnimi ja eluloolised daatumid: Jossi Frank (1923-1987). Mälestused rabi Gomerist, kantor Josif Gurevitschist, Tallinna sünaagoogi ajaloo ja Uue Sünaagoogi ehitamisest. Tallinna Juudi Koguduse vanemast Gabe Minkovist. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Religion/Frank_es.html.

625. Gens, Leo. Eesti sünaagoogid. Leo Gensi loeng Iisraelis. Käsikiri Eesti Arhitektuurimuuseumi arhiivist. 6 lk. Tallinna ja Tartu sünaagoogidest. Arhitektuur, sisekujundus, sünaagoogi rituaalsed esemed. Illustratsioonid, fotod, ehitusplaanid. Bibliograafia. Mark Rõbaki kommentaarid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/leo%20gens%20synagogues.pdf>

626. Gens, Nosson. Kantonistid ja sünaagoog. = Носсон, Генс. Кантонисты и синагога. Katkend raamatust "Zur Geschichte der Juden in Eesti" (Juutide ajaloo Eestis), Tartu,

1933. Tõlgitud saksa keelest tõenäoliselt autori poolt. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 3 lk. Kantonistid Tallinnas ja koguduste tekkimine, esimesed sünagoogid. Andmed kantonistide ristiisku ümberastumistest aastatel 1834- 1861 (pärinevad Ernst Kluge raamatust „*Biostatik der St. Reval für die Jahre 1834-1862*“, Reval, 1867). Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Zur%20Geschichte.pdf>

627. Gramberg, G., J. Kats. Tallinna Uus Sünaog - 1. Juudid Tallinnas.= Таллиннская Новая синагога - 1. Еврейское прошлое Таллинна.= The Tallinn New Synagogue - 1. Jewish History of Tallinn. Eesti, vene, inglise keeles. Esimesed juudid Eestis, püsiva juudi kogukonna kujunemine. Tallinna juutide ajalugu, kantonistid. Sünaogoi ehitamine. Juudi kalmistu. Ilmalik juudi kultuurielu, Eesti juudid enne ja pärast Teist maailmasõda. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag1_es.html

628. Gramberg, Gennadi. Tallinna Uus Sünaog - 2. = Таллиннская Новая синагога - 2. Новая синагога. = The Tallinn New Synagogue - 2. The new synagogue. Uue sünaogoi ehituslugu. Eesti, vene, inglise keeles. Tallinna Uue Sünaogoi ehitamise ajaloost, planeerimine, taotlused, arhitektide töö, ehitusorganisatsioonid. Sakraalhoonele esitatavatest nõuetest ja nende täitmisest uues hoones. Ehituse rahastamine. Arhitektuuriline lahendus ja selgitused. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag2_es.html

629. Gramberg, Gennadi. Tallinna Uus Sünaog - 3. Jalutuskäik Tallinna Uues Sünaogois. = Таллиннская Новая синагога - 3. Прогулка по Таллиннской Новой синагоге. = The Tallinn New Synagogue - 3. A walk in Tallinn New Synagogue. Eesti, vene, inglise keeles. Fotod. Arhitektuurilised lahendused ja viited juutide kultuurile, ajaloole ning religioonile, välisfassaadi ja siseruumide kirjeldused. Kombed ja tavad sünaogois. Toorarullide laegas- *aron kodeš* ja Toora lugemise tavad. Mikve basseini. Košer-restaurant. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Religion/Uus%20synag3_es.html.

630. Tallinna sünaogoid. Palvemajad. = Таллинские синагоги. Молебные дома.= Tallinn synagogues. Pray houses. Eesti, vene, inglise keeles. Tallinna sünaogoid ja palvemajade lõpetamata nimekiri, aadressid ja tegutsemisaastad. Aluseks N. Genssi materjalid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/tallinn%20synagogue.html>

631. Tallinna sünaogoi plaan. - 1883. a. - EAA.33.3.1601. = План Таллиннской синагоги - 1883 год. = Tallinn synagogue plan - year 1883. Eesti, vene ja inglise keeles. 5 lk. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Tallinn%20synagogue.pdf>

632. Tartu sünaogoi plaan. 1901.a. – EAA.298.2.230. = План Тартуской синагоги - 1901 год - EAA.298.2.230. = Tartu synagogue plan - year 1901 - EAA.298.2.230. Eesti, vene ja inglise keeles. 2 lk. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Tartu%20synagogue.pdf>.

633. Võsu, Andres. Vestlus David Slomkaga (2001). Vestlus Juudi Koguduste Liidu esimehe David Slomkaga. = Интервью с Давидом Сломкой (2001). “Jeruusalemma sõnumid” 2001/3. Eesti ja vene keeles. 3 lk. Juudi Koguduste Liidu juhtorganid. Kantonistid Eestis ja koguduste rajamine. *Bar mitsva* ja *bat mitsva*. Priis ehk ümberlõikamine. Sünaogoid ehitamise ajalugu. Juudi pühadekalender. Juutide elu esimese Eesti Vabariigi ajal ja pärast Teist maailmasõda. Tallinna juudi kalmistud ja matmiskombed. Holokaust. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Slomka.pdf>

634. Бломберг, Светлана. Тора вошла в свой новый дом. = Tora sai uue maja. Vene keeles. Toora pidustused Tallinnas 21. okt. 2001.a. Aukülaliste nimed. Toora sünaagoogi viimise rituaal, *huppa*. Rabi Šmuel Kot, uue Toora ja rituaalsete esemete kinkija Tallinna juudi kogukonnale rabi Š. Koti abikaasa vanaisa Moše Lasker. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Religion/Blomberg_tora.pdf

635. Гуревич, Абрам Лейбович. К столетию со дня рождения. = Abram Gurevitsch - 100 aastat sünnist. Vene keeles. Kirjutanud novembris 2006.a. A. Gurevitschi vanem tütar Šeine Blumberg. Fotod. Abram Gurevitschi elulugu, elukohad Viljandis, evakuaatsiooni ajal Tšuvaši ANSV-s ja Tallinnas, juudi kogukonna kultustegelane, palvete õpetamine, matuste korraldamine, *kadiši* lugemine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Gurevitsch.html>

636. Кац, Йосиф. Искра еврейской души. = Jossif Kats "Juudi hinge säde". (2004). Vene keeles. 3 lk. Tekst koostatud 2004.a. avaldamiseks juudi agentuuri Sohnut Balti riikide ajakirjas «*Tsaadim*». Rabi Šmuel Kot Tallinnas. Juutide ajaloost Eestis. Juudi pühad: *Jom Kippur, sabat, bar mitsva ja bat mitsva, Brit Mila*. Tallinna Juudi Koguduse tegevus ja noortetöö. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/synagogue2004.pdf>.

637. Оппенгейм, М. Раббот, Б. Палочка шамеса, или Раввин на Голгофе. = "Šamesi kepp". Katkend ajakirjast «*Наука и религия*» 1960 г. Märkus: tekst säilitatud ajastule kohasena. Vene keeles. Fotod. 5 lk. Rabi Gomer ja tema mõju juutide evakueerumisele Eestist enne Teist maailmasõda. Juudi noorteorganisatsioon *Licht*. Holokaust Eestis. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Gomer.pdf>

638. Франк, Йосеф. Воспоминания. = Frank, Josef. Mälestused. Vene keeles. Fotod. 10 lk. Alapealkirjad: Rabi Gomer ja tema traagiline viga. Kantor Jossif Gurevitš. Tallinna sünaagoog. Gabe Minkov. Aba Gomeri tegevusest rabina Tallinnas ja tema vangistamisest ning hukkumisest. Kantor Gurevitši rollist Tallinna juudi kogukonnas, tööst ning perest. Sünaagoogide ehitamisest Tallinnas. Gabe Minkovi elust ja tegevusest juudi kogukonna juhina. Juudi traditsioonid, pühade tähistamine. Mälestusmärkide rajamine. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Frank.html>

4.3. EJA. Haridus.

13 alalinki (07. 04. 2013). Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/education_es.html

639. Erelt, Pekka. Einstein tänas eestlasi. = Эрелт, Пекка. Эйнштейн поблагодарил эстонцев. Ajalehest *Eesti Ekspress* 03.11.2005. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Fotokoopia. Albert Einsteini autograaf Tartu ülikooli arhiivis. Kiri 1930.a. Tartu Ülikooli rektorile Johan Kõpp'ule seoses 1929.a. Juudi Kultuurivalitsuse palvega avada usu- või filosoofiateaduskonna juures juuditeaduse ja keele õppetool. Lazar Gulkowitsch. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Education/Einstein%20TU_es.html

640. Svitski, Kopl. Katkend raamatust „Mälestused” (2009). = Свитский, Коппель. Отрывок из книги „Mälestused (Воспоминания)” (2009). Школьные годы. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. 2 lk. Õppimisest Tartu Juudi Algkoolis 1930- aastatel. Õpetajad, koolikorraldus, koolikaaslased. Vt. nr. 282. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/Svitski%20kool.pdf>

641. Tallinna endise Juudi kooli ja lasteaia töötajate evakueerimise nimekiri (I. Bachmat 4.7. 1941). = Эвакуационный список сотрудников бывшей еврейской школы в Таллинне (И. Бахмат 4.7.1941). = Evacuation list of the teachers of the ex-Jewish school and kindergarten in Tallinn (I. Bachmat 4.7.1941). Eesti, vene, inglise keeles. 1 lk. 29 nime. Käsikirja koopia. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/List%20evacuaten.jpg>

642. Tallinna Juudi Gümnaasiumi vilistlaste nimekiri. = Список выпускников Таллиннской Еврейской гимназии. = List of Tallinn Jewish Gymnasium graduates. Eesti, inglise, vene keeles. Materjalid J. Gurin-Loovi teosest "Tallinna Juudi Gümnaasium", Eesti ajalooarhiivist (EAA 2100.4.601) ja 1928.a. fotodelt. 1 lk. 221 nime. Õpetajaid 1936.a. 12 nime. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/Tallinn%20Gymnasium.xls>

643. Tartu õigusteaduse üliõpilase Elias Kirschbaumi dokumendid- 1922 (EAA 2100.16.153).= Документы студента юридического ф-та Тартуского университета Элиаса Киршбаума - 1922 (EAA 2100.16.153). Eesti ja vene keeles. 5 lk. Matriikkel nr. 3755. Sünd. 17. mai 1897.a. Vastu võetud Tartu Ülikooli õigusteaduskonda 19. sept. 1922.a. Avaldus, tunnistus. Rektori käskkiri. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/Kirschbaum.pdf>

644. Генс, Лео. Последний выпуск. = Gens, L. Viimane lõpuaasta. Koopia ajalehest *Hashachar* 1993/ 8-9. Vene keeles. 1 lk. Foto 1927.a. lõpetajatest. Kooli viimase lennu (1940.a.) lõpetaja meenutused õppimisest Tallinna Juudi gümnaasiumis. Õppetöö, õpetajad, kooli juhtkond, noorte tegevus vabal ajal. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/last%20graduation.pdf>

645. Господину Лифляндскому, Эстляндскому и Курляндскому Генерал-Губернатору. Министерство внутренних дел. Начальника Эстляндской губернии. Ревель 25 апреля 1864 года. N. 1249. = Palve lubada tuua õpetaja juudi lastele –1864. EAA.291.1.11726. Vene keeles. 1 lk. Adresseeritud Liivimaa, Eestimaa ja Kuramaa kindralkubernerile. Revel, 25. apr. 1864.a. Nr. 1249. Kantonistide naiste palve palgata oma kuludega lastele juudist õpetaja, edastaja kindralmajor Ulrik. 5. mail 1864 saadeti see edasi kindraladjutant parun Liveni allkirjaga. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/Teacher%201864.html>

646. Грамберг, Геннадий. Возобновление работы Таллиннской еврейской школы 20 лет назад. = Gramberg, Gennadi. Tallinna Juudi kooli taassünd 20 aastat tagasi. 5 lk. Vene keeles. Tallinna Juudi gümnaasiumi taasavamisest, kooli juhtkonnast ning tööprotsessist. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/TJK%2020.pdf>

647. Кац, Йосиф. Тепло школьного дома (2004). = Jossif Kats. Koolimaja soojus (2004). Märkus: Tekst koostatud 2004.a. kevadel avaldamiseks Juudi Agentuuri *Sohnut* Baltiriikide ajakirjas *Tsaadim*. Vene keeles. 2 lk. Tallinna Juudi gümnaasiumi ajaloost ja tänapäevast, Eesti juutide elust enne Teist maailmasõda. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/school2004.pdf>

648. Шор,Татьяна. Ереи-преподователи вТартуском университете 1632- 1990 гг. = Šor,Tatjana. Juudi soost õppejõud Tartu Ülikoolis 1632- 1990. Koopia avaldatud artiklist lk. 234- 244. (Puudub viide algallikale.) Bibliograafia. Vene keeles. 11 lk. Juutidest õppejõud Tartus 19. sajandil. Kaks juudist professorit, E. V. Tarle ja L. S. Leibensohn. Odessast pärit juudi õigusteaduste professori Mihhail Jakovlevitš Pergamendi ja akadeemik Franze (Fedore)

Juljevitš Levingsohn- Lessingu kohta andmed juutide entsüklopeedias. Esimene teadaolev juudist õppejõud Rootsi-aegses Tartu Ülikoolis 1633-1640, astronoom Petrus Šomer Uppsalast. Juudi elanikkonna statistika 1844.a. Kuramaal ja Liivimaal. 1805.a. doktorikraadi sai Tartu Ülikoolis Lazar Jitzhak Zeume. Õppejõudude nimed. Kultuurautonoomia seadus, juutidest üliõpilased ning õppejõud Tartu Ülikoolis: Lazar Gulkowitsch, Abe Liebman, Josef Herbst, Moses Ziegler, Kalman Hameideš, Samson Rafael Weiss jt. Juudid Tartu Ülikoolis 1945- 1990: Mihhail Bronštein, Rem Blum, Leonid Stolovitš, Mihhail Kotik, Akivo Lenzner, Viktor Vainštein, Juri Lotman, Zara Mints, Pavel Reifman, Laris Volbert. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Education/Evrei%20prepodavатели%20v%20Tartu.pdf>

4.4. EJA. Teadus ja kunst.

31 alalinki (07.04. 2013). Biograafiad koos alalinkidega (Moissei Alperen, Biekide perekond, Rem Blum, Ben Drui, Anna Ekston, Julius Gens, Leo Gens, Dora Gordine, Lasar Gulkovitsch, Kopl Jokton, Louis Kahn, Anna Klas, Saja (Sergei) Levin, Nikolai Lopatnikoff (Lopatnikov), Juri Lotman, Dagmar Normet, Jacob Pajenson, Benno Schotz, Ella Vilensky-Amitan, Abi Zeider, Harry Zipukoff) , memuaarid, fotodokumendid. Kirjetes asitatud artiklid ja uurimused. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Culture_es.html

649. Abram, Tevje (1910-1981). Eesti-juudi kultuurilistest ja kirjanduslikkudest sidemetest 20-tel ja 30-tel aastatel. = **Абрам,Тевье. Эстонско-еврейские культурные и литературные связи в 20-х и 30-х годах.** Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Käsikiri, 8.9.1977, Tallinn. Eestlaste ja juutide kokkupuuted ning suhted 19. sajandi lõpul-20. sajandi algul. Juutidest autorite tõlked eesti keelde ja tõlkijad Ernst Enno, Paul Ariste, Ester Žitomirski, A. Tamarkin, V. Vent, Hirš Band. Juudi autorite näidendite esitamine Eesti teatrites. Nossou Genssi arhiiv. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Culture/Abram_es.pdf.

650. Aumere, Helga. Anna Ekston jutustab. Anna Ekston(Epstein) 1908- 1992. = **Анна Экстон 1908 – 1992.** A. Ekstoni biograafia. Eesti ja vene keeles. Tõlge vene keelde Inna Teplitskaja. Katkend H. Aumere raamatust „*Anna Ekston- nimi Eesti kultuuris*“, *Eesti Teatriliit 2004*. 1. Peatükk. Anna Ekston jutustab endast. Fotod, raamatu esikaas, tiitelleht. 11 lk. Lapsepõlvest ja vanavanematest ning vanematest. Elust Eestis enne Teist maailmasõda, õpingutest Jevgenia Litvinova balletikoolis ja tööst Belgia Kuningriigis 1925.a. Vt. nr. **331**. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Culture/ekston.pdf>

651. Kasemaa, Kalle. Judaismi ja selle kirjandusega tegelemisest Eestis. Ilmunud *Usuteaduslik Ajakiri 2000/ 1 lk. 90- 101*. Eesti keeles. 12 lk. Juudi elanikkonna teke Eestis. Juudi kirjandusega tegelemine Tartu Ülikoolis, piiblitõlked, pühade tekstide tõlked, judaica õppetool ja Lazar Gulkowitsch, A. von Bulmerincq, Uku Masing. Juudi kirjanike teoste tõlked eesti keelde ja tõlkijad. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Religion/Kasemaa.pdf>.

652. Katz, Josef. Tallinna juutide kultuurielu aastatel 1918-1940. Eesti keeles. Tallinna Ülikooli diplomitöö, 2002. 76 lk. Tallinna juutide kirjanduslikud, kultuurilised ja muusikalised ühendused, nende loomine, juhid ja tegevus. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Culture/Katz%20diplom.pdf>

653. Vershik, Anna. Linguistic biographies of Yiddish speakers in Estonia.= Вершик, Анна. Лингвистические биографии евреев, говорящих на идиш в Эстонии. = „Jidiši

keelt rääkivate lingvistilised elulood Eestis“. *Folklore Vol. 20*: <http://www.folklore.ee/folklore/vol20/yiddish.pdf> .Vene ja inglise keeles. Tõlge vene keelde Ruth Brašinski. 11 lk. Järeldused läbiviidud uurimuse ja 28 inimesega tehtud intervjuude põhjal. Mitmekeelsete inimeste emakeele määramise probleemid, statistiliste andmete piiratus antud küsimuses, inimeste keeletunnetus. Lingvistiline koondportree jidiši keelt kõnelevatest juutidest Eestis. Näitena esitatud kaks lingvistilist elulugu. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Culture/Vershik_ru.pdf .

654. Бассель, Нафтолий. Диалог культур и роль в нем евреев. Лекция, прочитанная на форуме «Яхад 2011», Пярну . = Bassel, Naftoli. "Kultuuride dialoog ja juutide osa selles". Loeng Pärnu foorumil «Яхад 2011». Vene keeles. 4 lk. Kultuuride dialoogi tähtsusest vähemusrahvustele, assimileerumine, rahvusliku identiteedi säilitamise probleemid. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/Culture/Bassel.pdf>

655. Штейн, М. Г. Симон Вульф - первый еврей-юрист в России. Vene keeles. 7 lk. Avaneb link täistekstile ajaloolase J. Gesseni artiklist: Ю. Гессена "Первый еврей-юрист в России - Симон Левин Вульф" (*Сборник "Пережитое", т. 2, 1911*). Tartu ülikooli õigusteaduste kandidaadi S. L. Wulfi doktorieksamite tegemise taotlus 1816. a. Juudi üliõpilased Tartu ülikoolis 19. saj. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Jurist.html>

4.5. Üksikkäsitlused muudel teemadel.

656. Eesti RJK (KGB) sionismivastane tegevus 1950-ndatel aastatel. ENSV Riikliku Julgeoleku Komitee aruannete ja N. Levanoni mälestuste alusel. = **Антисионистская деятельность КГБ Эстонии в 1950-х годах. По материалам КГБ ЭССР, опубликованным Национальным архивом Эстонии и воспоминаниям Н. Леванона.** Eesti ja vene keeles. Mark Rõbaki kommentaarid. 6 lk. KGB aruandest: Agent „Leonov“, Eesti sionistliku rühma juht, iseloomustus agendile, talle antud ülesanded. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Leonov_est.pdf

657. Lige, Carl-Dag. Tallinna vana juudi kalmistu. (Kirjutatud 29.04.2008). = **Карл-Дар Лиге, историк архитектуры.Таллинское старое еврейское кладбище.** Eesti, vene keeles. Tõlge vene keelde: Inna Teplitskaja. 4 lk. Autor arhitektuuriajaloolane. Illustratsioonid, joonised, vanad linnakaardid. Nosson Gens kirjutab oma päevikus, et kalmistu oli avatud 1790. aastal ja piiratud aiaga 1845. aastal. Kindlad andmed kalmistust alates 1840- aastatest. 1856.a. Tallinna kaart. 1880. aastast on säilinud arhitekt Nikolai Thamm vanema projekt kalmistu vahimaja, kuuride ja kalmistu värava ehitamiseks. Arhitektuurilised lahendused. Shaje Levinovitschi (suri 1907. aastal) mausoleum, projekteeris arhitekt Jacques Rosenbaum. 1908. aastaks oli projekt valmis, hoone valmis 1910. aasta sügiseks. Kalmistu likvideeriti 1963. aastal. Kalmistule maetute nimekirjad kahjuks säilinud vaid osaliselt. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/kalmistu.html>

658. Kurvad teated... = Печальные известия. одно письмо. = Telling the sad truth... Proua Zenja Tanagosi kiri Helsingist Sofie Savadile (Lieberman) Jeruusalemma. 21.02. 1950. Kirja originaal. Eesti, vene ja inglise keeles. Kirja saatja teatab, et nägi Sofie Savadi vanemaid sõja ajal ja arvatavasti nad hukkusid. Fotod: Samuel, Sofa ja Ida Liebermann. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Sawadi_es.html

659. Rõbak, Mark. Kaks koolipoissi, kaks saatust. Два школьника, две судьбы. = Two schoolboys, two destinies. Alapealkiri: Kaks naiivset koolipoissi, kaks lühikest elu ja

traagilist surma. Poliitilise barjääri kahel erineval poolel. Eesti, vene, inglise keeles. Tõlge inglise keelde Ruth Stupel. Lev Zagorje kiri ja foto (Narva, 2. 03. 1941.a.) ja Lazar Epsteini (1923-1942) saatus. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/kaks%20poisi_es.html

660. 17.8.1941. 33 päeva pärast esimest küüditamist. 5 päeva enne saksa okupatsiooni. Max Klompuse kiri Tallinnast oma õele Maša Gendelile, küüditatud Malmõži (Kirovi oblastis). 17.8.1941. = **33 дня после первой советской депортации.** 5 дней до немецкой оккупации Таллинна. Макс Кломпус из Таллинна своей сестре Маше Гендель, сосланой в Малмыж (Кировская область) 17.8.1941. = **33 days after the first soviet deportation of estonian citizens.** 5 days before the german occupation of Estonia. Letter from Max Klompus from Tallinn to his sister Masha Gendel deported to Malmyzh, (Kirov oblast). Eesti, vene, inglise keeles. Kirja koopia, fotod. Lisatud märkmed kirjas olevate isikute saatustest. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Gendel_es.html

661. Гиршович, Михаил. Отзвук войны. Avaldatud ajalehes *Молодежь Эстонии* 03. dets. 2004. Vene keeles. 2 lk. Teise maailmasõja ajal Eesti Laskurkorpuses sõdinud juutidest. Leitav aadressilt: <http://eja.pri.ee/history/Girshovitch.pdf>

662. Рыбак, Марк. Контролер Ревельского отделения Российского Государственного банка, Титулярный советник Леопольд Фейтельсон. 100 лет с евреями. = Feitelsohn, Leopold - Vene Riigipanga kontrolör. *Rahvaleht*, 30.01. 1930.a. Leheküljelt avaneb link täistekstile. Vene keeles. Leopold Feitelsohni elu- ja karjäärilugu. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/history/Feitelsohn_ru.html

5. Eesti juutide perioodilised väljaanded.

663. Ajalehe *Hašahar* 1. number. Tallinn, 22. dets.1988.a. = **Первый номер газеты "Ха'Шахар"** (22/12/1988). Väljaandja Eesti Kultuurifond, Juudi Kultuuri Selts. Eesti ja vene keeles. Juhtartikkel Samuel Lazikinilt. Mihhail Koroli artikkel „Rahva vaimse taassünni sümbolid“. Jevgenia Gurin- Loovi artikkel juudi kultuurautonomiast Eestis. Teated. Koopia. Leitav aadressilt: http://eja.pri.ee/Community/Shahar_est.pdf

6. Muud

664. Rubriik Varia.- Kasulikud lingid. Avaldatud 10.12.2012. Seisuga 07.04. 2013 on võimalik sealt leida järgmisi materjale:

Issuu keskkonnas võimalik lugeda ajalehti. Ajaleht Hašaharist avaldatud järgmised numbrid: 2010, nr. 1-6 ja 9-12, 2011, nr. Švat (jaanuar), 2-4, 6, 9, 10, 2012, nr. 2,4-6, 9-12; 2013, nr. 2, 4.

Lingid avanevad veel Tallinna Juudi kooli kodulehele, Eesti Juudiusu Koguduse kodulehele, Juudi süvakultuuri festivali Ariel kodulehele, ajaloo ja holokausti materjalidele (kokku 8 nimetust linke), Tartu Suure Sünagoogi link, 6 linki Baltikumi juutidest ja genealoogilisi lehekülgi, 6 linki arhiividele (Eesti Arhiivide Infosüsteem, Eesti Ajalooarhiiv Tartus, Eesti Filmiarhiiv, Läti, Leedu ja Venemaa arhiivid), 3 linki Eesti juudid Iisraelis, 4 linki Eesti saatkondadest, spordiselts Makkabi, 20 fakti Juutidest Tartu ülikoolis (vene keeles).

REGISTER

Nimeregister

Autor:

- Aassalu, Heino 325
Abram, Tevje 649
Abramson, David 485
Agratseva, Judit 528
Aitsam, Viio 611
Amitan- Wilensky, Ella 570
Aumere, Helga 331, 650
Barnoy- Epstein, Sara 486
Baskin, Eino 260, 261
Bassel, Naftoli 332, 371, 372, 654
Beilinson, Isaak 472
Berg, Eiki 380, 474, 477, 571, 572
Beltšikov, Rafail 262
Bernštein, Boris 263, 333, 529
Blank, Amalia 487
Bleir, Ester 530
Blomberg, Svetlana 406, 480, 531, 634
Blum- Russak, Lem 287
Boruhov, Aleksander 532
Braude (Gordon), Ljuba 488
Brašinski, Elhanan 493
Brennson, Isidor 489
Bronštein, Mihhail 378
Dobrõš, Aavi 613
Donskis, Leonidas 319
Dorin (Malkin), Beata 537
Dov, Levin 473
Druk, Hirš 454
Dvoržetski, Mark 607
Erelt, Pekka 639
Fischer, Erika 291
Frank, Jossef 624, 638
Friedman (Permand), Nehama 556
Fürst, Andre 557
Gens, Inna 266
Gens, Jakob 619
Gens, Leo 267, 625, 644
Genss, Julius 335, 339, 373
Genss, Nosson 626
Ginovker, Leo 490
Giršovits, Mihail 661
Gluschkin (Strach), Alice 491
Gordin, Haim 288, 492
Gorin, Sima 535
Gramberg, Gennadi 476, 481, 594, 627, 628, 629, 646
Gurevitš, Abram 635
Gurfel, Benor 536
Gurfel, Talla 536
Gurin- Loov, Eugenia 407, 408, 461, 573, 600
Gurin, Samuel 268, 453
Hanson, Esther 494
Hazak, Gabriel 269
Heltzer, Mihhail 321, 576
Hiio, Toomas 381, 621
Issakov, Sergei 410, 411, 412, 595
Ivask, Udo 312
Jellinek, Hermann 292
Jokton, Kopl 300, 580
Judaiken, Len 565
Judeikin, Lev 275, 443, 495
Kaldre, Peeter 382
Kaplan, Jakob 272, 496, 623
Kaplan, Lia 497
Kaplan, Ryan Francis 498
Kasekamp, Andres 322
Kasemaa, Kalle 651
Kassis, Hanna 383
Kats, Jossif 476, 483, 566, 609, 627, 636, 647, 652
Kats, Šlomo 413
Kaus, Jan 384
Katzir, Judith 293
Kedem (Klompus), Rosa 538
Kings (Užvanskaja), Ilona 539
Klas, Eri 273, 353, 446
Klas (Citron), Reeli 499
Kull, Martin, pseudonüüm 342
Kuritskes, Henrich 540
Kuuseoks, Ada 343
Kuuste, Elo 385
Laht, Uno 500
Laidoner, Johannes 579
Laker, Yolter 414
Langer, Georg 344
Lattik, Jaan 501
Lepassalu, Virko 382

Lepik, Hanno 345
Levanon, Nehemia 502
Levin, Aleksander 313
Levin, Dov 471
Levin, Isidor 271, 346, 386, 503
Levin, Issai 567
Levin, Simon 347, 504
Levijev, Arkadi 275, 443
Levitin, Jehuda Leib 505, 542
Levenšus, Natan 541
Liebman, Abe 387, 448
Lige, Carl- Dag 657
Liiva, Taivo 388
Liivik, Olev 582
Livšits, Josef 543
Luvištšuk, Amnon Josef 374, 506
Lõhmus, Alo 507
Lõhmus, Riina 349
Margalit (Muschkat), Sonja 544
Maripuu, Meelis 450, 602, 608
Markiš, E. 389
Markovitš, Dan 545
Martinson, Ervin 614
Meimre, Aurika 415
Merila- Lattik, Helbe 350
Michelson, Movša 584
Miljutina, Tamara 274, 508
Minkova, Schulamit 546
Monson, Patrick 458
Montefiore Simon Sebag 351
Müüripeal, Evelin 451
Nodel, Emanuel 323, 509, 586
Normet, Dagmar 277, 510, 511
Nosson, Gens 547
Nõmmik, Tõnis 587
Oppenheim, M. Rabbot 637
Orlov, Boris 548
Panova, Vera 568
Pant, Guido 278
Parbus, Ivo 353
Parming, Tõnu 354, 588
Passov, Ber 470
Paul, Toomas 390
Peets, Eve 617
Perelõgin, Viktor 375
Pipko, Simona 512
Polikovski, Mark 549
Prager, Ija 550
Puide, Peeter 391
Põldsam, Anu 356, 449
Raamat, Rein
Raudam, Toomas 456
Raudsepp, Hugo 455
Randvee /Tsivian), Rahel 513
Ross, Kristiina 393
Roots, Velly 392
Rubinstein, Vladimir 514
Rõbak, Mark 459, 476, 478, 515, 659, 662
Sahar, Samuil 552
Salo, Vello 590
Saks, Elhonen 308, 392, 394, 416, 417, 479, 551
Samoilov, David 375
Scheer, Moissei 517
Sekules, Edith 518
Shor, Tatjana 395, 596, 648
Singer, Isaac Bashevis 295, 296, 297
Singer, Israel Joshua 298
Slonim- Tamarkina, Selma 460, 553
Sonnenfeld, Richard W. 360
Stolovitš, Leonid 281, 289, 315, 316, 362, 418, 519
Strazh (Brodovski), Ruth 520
Suits, Erika 521
Sundelevitš, Ilja 409, 522, 523
Stupel, Ruth 555
Svitski, Kopl 282, 640
Šarik (Kan), Juliana 560
Šartup, Eva 516
Šer, Leivi 561, 562, 563
Šerman, Hirš 524
Šerman (Kulman), Sara 564
Škop, Siima 280
Štein, M. G. 655
Zimbalov, Ben Zion 558
Zukerman, Jakob 420
Tael, Eevi 283
Tali, Piret 260
Talts, Mait 396
Tammer, Enno 347, 504
Teder, E. 397, 398
Tsiskin (Pakin), Sima 559
Turovski, Aleksei 419
Tust, Elo
Tuulik, Ülo 457
Udikas, Piret 618
Uzin, Semjon 421
Utehin, V. S. 591
Veressajev, V. V. 290, 525

Verschik, Anna 324, 399, 400-403, 572, 653
Vsevirov, David 310, 368, 369, 404, 405, 526
Võsu, Andres 633

Koostaja:

Arnroth, Thomas 302
Berg, Eiki 301
Beltšikov, Rafael 305
Blum, Len 287
Blum, Ren 314
Böckler, Annette 299
Ernits, Elmar 336
Genss, Julius 339, 340, 341, 352
Gramberg, Gennadi 363
Hinrikus, Rutt 265, 494, 521
Hiio, Toomas 327, 328, 329, 361
Homolka, Walter 299
Kalda, Andra 338
Kats, Jossef 363
Kroon, Kalle 364
Liim, Allan 336
Lindström, Lauri 327, 328, 329
Mattisen, Tiina 276
Michelson, Movša 300, 307, 309, 580, 583
Morits, Leane 365
Niitsoo, Viktor 354

Tõlkija:

Abramson, M.
Aasa, Riina 302
Bahmat, Isaak 569
Blum, Len 287
Blomberg, S. 611
Brašinski, Ilan 493
Brašinski, Ruth 486, 488, 493, 497, 498, 502, 509, 512, 513, 518, 520, 565, 570, 578, 586, 588, 592, 605, 606, 608, 621
Engelkes- Lember, Merle 291
Genss, Julius 339
Gurfel, Talla 592
Hiio, Toomas 337
Ilmet, Peep 274, 351
Jung, E. 290, 525
Joasoo, Signe 363
Kaer, Kaisa 319
Kall, Toomas 263, 362

Waldman (Brosin), Ch. 527
Wassermann, Marjaša 533
Weiss- Wendt, Anton 592, 593, 605, 606
Wolfson (Trapido), Ilona 534

Noorkõiv, Tiit 276
Oja, Mare 337
Paavle, Indrek 264
Paklar, Volita 275, 495
Piirimäe, Helmut 361
Põldaru, Tiina 276
Pärnaste, Eve 354
Rõbak, Mark 503, 560, 598
Saks, Aili 276
Sirel, Stanislav 270, 285, 303, 306, 358
Sirk, Väino 336
Štein, B. 317
Tammjärv, Urve 276
Tannberg, Tõnu 366, 367
Tõnso, Vello 276
Viikberg, Jüri 572
Visnap, Margot 261
Vold, Jan Erik 359
Väljataga, Mart 333
Woodworth, Bradley 366, 367

Kasemaa, Kalle 298, 344, 383
Kaun, Katrin 363
Kitsnik, Ann 299
Laane, Rutt 587
Laast, Artur 515
Levitán, Sharona 505
Läänemets, Krista 579
Maripuu, M. 581
Martson, Ilona 523
Michelson, Movša 292, 300
Pakkin, M. 623
Pevkur, Aive 281
Pilter, Lauri 385
Pino, Nasta 266
Pulver, Mario 360
Raitar, Maie 274
Randmaa, Aldo 351
Rashkovsky, Abigail 515

Ross, Kristiina 346, 386
Rõbak, Mark 530, 535, 544, 607, 622
Ojamaa, Jüri 333
Saks, Ita 294
Schmorgun, Dmitri 363
Sonn, Henno 359
Soosaar, Enn 296, 297
Stupel, Ruth 490, 585
Zautina, Julia 491

Teplitskaja, Inna 477, 485, 489, 494, 496,
501, 504, 505, 510, 511, 514, 521, 526,
542, 572, 576, 577, 581, 584, 589, 591,
606, 614, 617, 618, 620, 626, 639, 640,
649
Tomingas, Mari 264
Uibo, Udo 295
Villandi, Valeeria 299

Intervjuerija:

Arme, Lea 379
Hofman, Emma 490, 513
Levitskaja, Ella 487, 497, 520, 533

Sana, Elina 522
Tsyskin, S. 527

Toimetaja:

Alver, Anne- Mari 291
Arme, Lea 354
Arold, M. 307, 309
Berendsen, R. 286
Dov, Levin 279
Gljuškovskaja, Ljudmila 313
Haan, Kalju 331
Helme, Eneken 265, 494
Hiio, Toomas 264, 337, 361, 364, 365
Hinrikus, Rutt 275, 495
Hint, Endla 273
Huik, P. 286
Jalak, Anu 266
Jänes- Kapp, Kärt 363
Karlson, Mari 280
Kell, Anu 350
Kiiver, Valdek 342
Klaus, Piret 359
Koha, Marika 262, 305
Kullamaa, Marika 360
Kuusik, Terje 296, 298
Kuusk, Priit 273
Laane, Ruth 310
Laast, Artur 278
Lahe, A. 286
Laidre, Sirje 310
Lember, Sirli 344
Levin, Dov
Lutsepp, Elo 273
Maasikas, Matti 361
Martsik, Katrin 338

Mauritz, K. 286
Merilai, Arne 324
Mändvere, A. 286
Neustadt, Mordechai 279
Niitsoo, Viktor 354
Noorkõiv, Tiit 276
Orav, Mart 271
Otto, Nele 351
Peil, Mirjam 263
Põldaru, Tiina 276
Saidla, Siim 260
Saks, Aili 308
Saks, E. V. 286
Saks, Iti 278
Salo, Vello 264
Saluäär, Anu 293
Sarapik, Virve
Sihvart, Anneli 304
Simsivart, V. 286
Sirel, Stanislav 358
Skulski, Grigori 317
Sundelevitš, Ilja 363
Stupel, Ruth 546
Taylor, Neil 363
Tooming, Lea 265, 494
Uesoo, Riste 347
Uustalu, Linda 283
Vain, Jane 291
Vals, Helju 300, 580
Veldi, L. 286

Ees- või järelsõna autor, kommenteerija:

Brašinski, Ilan 493
Genss, Julius 312, 339
Hinrikus, Rutt 265, 494
Issakov, Sergei 274
Kaalep, Ain 271
Kall, Toomas 263
Kasemaa, Kalle 293, 298, 344
Masing, Uku 296
Meri, Lennart 265, 362, 494
Michelson, Movša 580
Miljutin, Andrei 274
Nõmm, Tamara 313
Paju, Imbi 308
Parming, Tõnu 354
Rjazanov, Eldar 266
Rõbak, Mark 542, 568, 581, 589, 603
Soosaar, Enn 296, 297

Institutsioonide väljaanded:

Eesti Ajalooarhiiv 366, 367.
Eesti Ajalooõpetajate Selts 337.
Eesti Entsüklopeediakirjastus 273, 276
Eesti Juudi kogukond 311, 330, 334, 355(?), 357(?), 370(?), 461- 469, 476, 620, 645.
Eesti Juudiusu Kogudus 284, 363, 376(?), 429, 481, 627, 628, 629, 630, 631, 632.
Eesti Juutluse Arhiiv 428.
Eesti Juudi Muuseum 278.
Eesti Kirjandusmuuseum ja Ühendus Eesti Elulood 265, 275.
Eesti Kultuurkapitali toetusel välja antud 310, 331.
Eesti NSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituut 267.
Eesti Rahvaluulearhiiv 427.
Eesti Rahva Muuseum 301, 380.
Eesti Rahvusrhiiv 336.
Eesti Rahvusraamatukogu 330.
ERR= Eesti Rahvusringhääling 445, 446.
Eesti Riigikantselei 314.
Eesti Teaduste Akadeemia 321.
Eesti Teatriliit 331.
ETV= Eesti Televisioon 439, 440, 441, 442.
Eesti Välisministeerium 348.
Jerusalemma Rahvusvahelise Kristliku Suursaatkonna Eesti Osakond 302, 326, 330, 618.
Juudi Kultuurvalitsus/ (Juudi Kultuurselts) 475 481, 482.
Kaubandus-Tööstuskoda 286.
Kuressaare Pereraadio 447.
MRP- AEG= Molotov-Ribbentropi Pakti Avalikustamise Eesti Grupp 354.
MTÜ Eesti arengukeskus Eluallikas 304.
ORURK= Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riiklik Komisjon 264, 369.
Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus 269.
Tallinna Ülikool 652.
Tartu Ülikool 318, 322, 324, 327, 328, 329, 356, 364, 365, 381, 448, 449, 450, 576, 602, 621.

Temaatiline märksõnastik

Eesti juutluse ajalugu: 279, 300, 302, 308, 314, 320, 321, 322, 323, 336, 346, 352, 356, 366, 367, 368, 369, 375, 378, 380, 381, 382, 386, 387, 390, 392, 395, 396, 402, 407, 408, 412, 417,

448, 451, 454, 460, 461, 462, 467, 470, 472, 476, 478, 479, 480, 481, 483, 484, 501, 505, 525, 531, 532, 542, 553, 554, 570, 571, 572, 573, 576, 577, 578, 580, 581, 584, 585, 586, 588, 589, 591, 592, 594, 595, 596, 602, 613, 616, 620, 621, 622, 623, 626, 633, 635, 636, 637, 639, 646, 647, 648, 649, 651, 652, 653, 655, 656, 657, 659.

Holokaust, vaenamised: 337, 342, 359, 360, 377, 389, 391, 393, 394, 414, 416, 420, 450, 471, 473, 492, 507, 509, 521, 522, 530, 582, 590, 593, 600, 601, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 613, 614, 617, 618, 659.

Elulood: 280, 286, 326, 331, 343, 347, 349, 353, 411, 504, 650, 662.

Dokumendid ja nende koopiad: 286, 463, 464, 465, 469, 475, 482, 498, 538, 539, 575, 579, 597, 599, 612, 615, 616, 619, 631, 632, 639, 643, 645, 660.

Kataloogid, kogumikud: 339, 340, 341, 345, 357, 361, 370, 376, 397, 398, 452, 663.

Näituste kataloogid, ürituste teated: 301, 311, 326, 330, 352, 410, 468, 474, 477.

Memuaarteosed, memuaarid: 260, 261, 262, 263, 265, 266, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 281, 282, 283, 287, 288, 289, 290, 379, 413, 453, 457, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 493, 493, 495, 496, 497, 499, 500, 502, 503, 506, 508, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 523, 524, 527, 528, 529, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 540, 541, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 568, 611, 617, 624, 625, 638, 640, 644, 649, 658, 661.

Statistilised materjalid, nimekirjad: 264, 268, 276, 312, 327, 328, 329, 348, 350, 364, 365, 415, 417, 458, 459, 498, 574, 583, 587, 590, 598, 603, 630, 641, 642.

Judaism: 270, 284, 285, 299, 303, 304, 306, 310, 324, 332, 344, 355, 358, 363, 374, 376, 449, 526, 627, 628, 629, 630, 633, 634, 637, 664.

Ilukirjandus:

Jutustused: 293, 297, 317, 344, 466, 531, 566.

Muinasjutud: 294.

Luuletused: 313, 317, 409, 567, 569.

Romaanid: 291, 292, 295, 298, 384, 385, 399, 456.

Novellid: 296.

Naljad, anekdoodid: 305, 307, 309, 316, 362, 418.

Näidendid: 455.

Rahvalaulud rahvaluule: 400, 401, 427.

Jidiši keelest tõlgitud: 292, 298, 569.

Heebrea keelest tõlgitud: 293

